

RARATAN NASKAH JEUNG WARUGA NASKAH

A. RARATAN NASKAH

1. Judul naskah : Jaka Mursada
2. Panulis : Eyang Irpan
3. Nu boga naskah : Rasmita (65 taun)
4. Asal-usul naskah : - warisan
- ti Aki Nurkiah
- Alamat : Ds. Pawenang RT 02 / 05 Wado Sumedang
- Dipasihkeun ping 15 April 2000 ka Sariwulan

B. WARUGA NASKAH

1. Ukuran Naskah : 21 X 16 cm
2. Ruang tulis : 16,5 X 12 cm
3. Kaayaan naskah : Lapuk sawaréh
4. Jumlah kaca : 373 kaca
5. Jumlah jajaran : 11 baris
6. Basa (nu dipaké) : Basa Sunda
7. Aksara : Arab Pegon
8. Ukuran aksara : Galedé
9. Wangun aksara : Buleud
10. Tapak kalam : Kandel ipis / mintul seukeut
11. Warna mangsi : Hideung (tanda baca jeung aksara),
Gandola (tanda ganti jeung padalisan)
12. Warna kertas : Kuleuheu
13. Jenis kertas : Kertas buku bergaris / lécés
14. Kaayaan tulisan : Jelas jeung ka baca
15. Cap kertas : Lécés
16. Wangun karangan : Puisi Ugeran

Bismillaahirrohmaanirrohiim

I. Pupuh Asmarandana

1. Sim kuring mimiti muji
Ka Gusti Allah Taala
Nu murah di dunya kabéh
Serta asih di akhérat
Anu muji henteu pegat
Ngaganjar sakabéh mahluk
Ngampura sakabéh dosa

2. Sanggeus muji ka Yang Widi
Muji ka Nabi Muhammad
Kalawan warga sakalih
Jeung ka sobat nu opat
Abu Bakar Umar Usman
Ali Rodiallohu'anhum
Para sohabat sadaya

3. Sikuring tatkala nulis
Robi'ul ahir bulana
Tanggal opat welas yaktos
Tahun Jé anu kaétang
Kangjeng Nabi Rosullullah
Hijrah sarébu tilu ratus
Lima puluh tujuh punjulna

4. Kuring diajar ngadangding
Réh nguping carios dalang
Bubuhan getol lalajo
Ngan aya nu carita

Dalang wayang ti Mitarama
Nya éta nu boga catur
Ku jisim kuring dikarang

5. Anu kawilét digurit
Lalakon Jaka Mursada
Raja Erum nu kocap téh
Jenengan sang Raja Yuta
Raja meujeuhna nonoman
Yuswa opat puluh tahun
Raja Rum waktu jenengan

6. Patihna Radén Cangkillling
Sarta patih gagah rongkah
Paadatannana goréng
Mun metakeun padamelan
Keras geretek ngagentak
Molotot ngareuhak nyiduh
Patih sok kitu ngadatna

7. Teu inggis murilitkeun ceuli
Harakna tur barangasan
Kawantu patih gegedén
Padérékan kanjeng raja
Henteu aya kagilana
Ari kanjeng raja Erum
Ngamanah badé pawarang

8. Kagungan pawarang hiji
Andaya Sasih namana
Waktu harita geus bobot
Dikira geus genep bulan
Keur bobot misah bumina
Raja dilebet nu matuh
Andaya Sasih di luhur

9. Asalna Andaya Sasih
Ti Majési putra raja
Keur waktu carogéan téh
Dipaparin ku ramana
Badéga lalaki dua
Nu bakal béla tumutur
Ngarana Ki Ardanaya

10. Ari anu hiji deui
Ki Naya Génggong ngarana
Ngan sakitu nu béla téh
Teu pisah ti gerwa raja
Siang wengi ngaladéan
Ari dina malem saptu
Gerwa raja sasaréan

11. Eukeur kulem putri ngimpi
Lalayaran di Sagara
Tapi kalem parahu téh
Sakitu impénanana
Putri lilir terus gugah

Ngahuleng jero kulambu
Bari ngamanah impénannana

12. Nya putri teu kulem deui
Harita dongkap ka beurang
Geus beurang seug nyaur baé
Ka badéga anu dua
Naya Génggong Ardanaya
Badéga anggeus di payun
Dareuheus badéga dua

13. Andaya Sasih ngalahir
Naya Génggong Ardanaya
Na kami alamat naon
Tadi ngimpi lalayaran
Tapi kalem parahuna
Éta aing ngimpi kitu
Naon éta balukarna

14. Ku duaan coba pikir
Jeung alamat naon éta
Sakitu lahir putri téh
Pok piunjuk Ardanaya
Nun Agan bakal cilaka
Pok Naya Genggong ih alus
Ari raos sim abdi mah

15. Nyi putri ngandika deui
Kasebut alus kumaha
Jeung wakcakeun Naya Génggong

Jeung ieu ceuk Ardanaya
Pang rék cilaka kumaha
Badéga dua pihartur
Duka kitu kieunamah agan

16. Kitu sotéh jisimabdi
Éta mah ngan susuganan
Haturan Ki Naya Génggong
Ari carék Ardanaya
Leres simabdi gé sugan
Pihatur sotéh sakitu
Tamba pokok dipariksa

17. Badégana bari seuri
Putri ewed ngamanahan
Geus kamanah pasrah baé
Teu langkung kersa Allah
Ngan dina lebet manahna
Keur bobot lulus ngajuru
Sakitu putri manahna

18. Raja Rum kacatur deui
Di lebet Raja Naléndra
Keur ngamanah-manah baé
Ngan badé pawarang
Di Erum taya badéna
Raja Rum nyaur penghulu
Sarawuh sakabéh pangkat

19. Geus puguh Patih Cangkiling
Rangga Demang ngadeuheusan
Pangkat leutik pangkat gedé
Geus pada séba ka Raja
Kumpulan di Padaleman
Raja Rum lajeng ngadawuh
Éh, sadaya pangkat-pangkat

20. Jeung sugan aya pamanggih
Ménak atawa somahan
Aya parawan nu hadé
Nu pantes badé pawarang
Sukur lamun putra ménak
Kami téh bet hayang nyandung
Sakitu nu kapihatur

21. Sadaya matur ka gusti
Sadaya abdi ngiringan
Nanging henteu mendak baé
Istri nu badé pawarang
Mung ngupingkeun cariosan
Putri Mesir anu punjul
Kasihna Gan Purba Lintang

22. Nu ngalamar bala wiri
Ratu salawé nagara
Tacan kersaeun baé
Duka enya wantos béja

Kitu perunjuk perpangkat
Gumujeng Raja ngadawuh
Moal gagal éta béja

23. Ayeuna mah radén patih
Ka Ratu Mesir deuheusan
Ki Patih kudu ku manéh
Sakalian mawa surat
Raja Erum lajeng nyerat
Basana nu matak wuyung
Sang putra putri nonoman

II. Pupuh Sinom

1. Raja Rum parantos nyerat
Basana di ilo deui
Surat kaunjuk hingkang rama
Inkang alegahing Mesir
Putra hatur pangabakti
Ka saketi rébu ampun
Nyanggakeun dikalepatan
Réhing putra kumawani
Mendak-mendak kanjeng rama
Luntur manah
2. Sareng purun putra ama
Purba Lintang rék dikawin
Naon baé kapalayna
Sanajan mundut nagari
Putra nyanggakeun ka nyai
Supaya énggal ka Erum

Sakalian kanjeng rama
Badé pésta siang wengi
Ngan sakitu unggelna lebeting serat

3. Lajeng di cap ditilepan
Sareng ku raja ditawis
Seug deui raja ngandika
Ka Radén patih Cangkiling
Ayeuna baé Ki Patih
Montong engké montong isuk
Ka Mesir nyanggakeun serat
Tampi serat Radén Patih
Patih kebat kalur ti padamelan

4. Gacang sumping ka bumina
Patih Cangkiling tarapti
Badéga nyelangan kuda
Opatan nu bakal ngiring
Ngiringn badéga Patih
Tukang kaén tukang kimpul
Tukang epok geus sadia
Numawa jeung cakah-cikih
Nu saurang rada senang tukang sela

5. Gancang Ki Patih Angkat
Ngalamar ka nagri Mesir
Nitih kuda gagancangan
Sigeung lampah Radén Patih
Kocapkeun sang Raja Mesir

Jeung Gerwana keur misahur
Misahur lampah putrana
Nyi Purba Lintang kakasih
Geus dilamar ratu salawé nagara

6. Ditampik ku Purba Lintang
Sangandika Raja Mesir
Si Nyai éta kumaha
Gedé teu boga salaki
Wirang temen awak kami
Boga anak henteu payu
Meureun kocap ka tatangga
Sakitu wiwirang kami
Geura nyai asup kana wiwilangan

7. Geuning carék paribasa
Pipilih nyiar nu leuwih
Kocéplak meunang nu naktak
Enggeus tangtu kitu nyai
Kitu deui Raja Mesir
Putrana tungkul diwuruk
Ngabisu teu ngawalon
Purba Lintang anggur nangis
Ku ibuna dikaléng diupah-upah

8. Raja mésem teu ngandika
Calik deui kana korsi
Kasigeung dilebet raja
Kacatur Patih Cangkiling

Jol sumping ka nagri Mesir
Geus dongkap ka alun-alun
Patih lungsur tina kuda
Dipapag ku raja Mesir
Enggeus tepang tangkeup tangan
Sasalaman

9. Lajeng calik ka paséban
Patih Erum patih Mesir
Tuluy baé sasauran
Kamanah ku patih Mesir
Carios Patih Cangkiling
Diutus ku Raja Erum
Énggal ti paséban budal
Sejana marek ka gusti
Énggal mangkat patih Mesir nu ti heula

10. Sup lebet ka padamelan
Énggalna marek ka gusti
Raja Mesir seug ngandika
Haturan Radén Patih
Patih jawab bari indit
Nuhun gusti amit munjung
Nyanggakeun serat cong nyembah
Dicandak ku raja Mesir
Lajeng dibuka serat dijawang diwaca

11. Patih mindo ngadeuheusan
Patih Erum Patih Mesir

Raja eukeur maos serat
Kamanah unggelna tulis
Serat ngalamar Nyi Putri
Nagos serat enggeus putus
Kanjeng Raja seug ngandika
Naha kabeneran teuing
Ratu agung ngamanah ka anak urang

12. Tapi Ki Patih Ayeuna

Urang pariksa heula nyai
Sabab loba nu ngalamar
Ratu salawé nagri
Tapi sakabéh ditampik
Ayeuna ku Raja Erum
Éta budak dipimanah
Naha atoh-atoh teuing
Mun dipareng nyai téh eujeung takdirna

13. Kitu pilahirna raja

Sangmatur Patih Cangkiling
Kairing dawuhan raja
Terus lulus puta gusti
Mun kersa jeneng putri
Luntur galih ka raja Rum
Langsar mamanahannana
Simabdi panuju teuing
Sabab putra sareng Raja Erum timbang

14. Sieup pigerwaeunana
Ratu kasép putri geulis
Ibarat jambé dibeulah
Kitu raos jisim abdi
Wujukna Patih Cangkiling
Raja Mesir seug ngadawuh
Sahur patih bener pisan
Tapi rai pikir sami
Kajeun teuing si Nyai dapon ngajawab

15. Supaya geura lakian
Sababna geus gedé teuing
Kawula bet rada wiring
Anak awéwé sahiji
Teu banget boga salaki
Kadieu-dieu téh embung
Ayeuna copna ka Raja
..... kaluar si Nyai
Eujeung ieu Patih sina geura tuang

16. Enggalna jol pamasangan
Sangu kopi nyuguh Patih
Sarawuh Ki Patih Arga
Nyaéta papatih Mesir
Jeung radén Patih Cangkiling
Taruang payuneun ratu
Geus parantos patih tuang
Seug pada ngarot cikopi
Lalawuhna katimus loba gulana

III. Pupuh Dangdanggula

1. Raja Mesir nyaur agan putri
Purba Lintang sumping ngadeuheusan
Harémpoy nu geulis mambo
Tungkul diraksukan wulung
Ningali ka radén patih
Ngarérét ku juru soca
Tapi teu sumaur
Putri éndah ngalampacat
Purba Lintang anu geulis taya tanding
Ratu sajagat wawayangan
2. Ditingali ku Patih Cangkiling
Tan kumelet soca kadéstama
Ki patih manahna kagé
Patih nyaur lebet kolbu
Nya paingan putri Mesir
Loba pisan nu ngalamar
Geulis téh pininjul
Samalah garwana raja
Mun ngaréndéng nu sepuh Andala
Sasih
Pantes lamun badégana
3. Ayeunamah supaya kairing
Ieu putri naon pamundutna
Ku diri sanggupeun baé

Tapi manah patih Erum
Saur sotéh lebet galih
Raja Mesir seug ngandika
Ka putra ngadawuh
Nyai Ama nampi serat
Ti raja Rum unggelna nanyaan Nyai
Kumaha nyai ayeuna

4. Lamun kersa nyai téh dikawin

Unggal serat mudu ayeuna
Kumaha kersa Nyai téh
Mun kersa urang ka Rum
Jeung ibu ama sakalih
Nyai poma ayeunamah
Isin ku raja agung
Pikeun lampah nu katukang
Sabab éta jumeneng tur sugih
Tur ama doa kacida

5. Purba Lintang ka rama ngalahir

Hatur sembah nun ama sumangga
Ari kersa dimomoré
Nanging gaduh nya panuhun
Lamun garwana dipeuncit
Sumangga pisan ditikah
Ku sang raja Erum
Karanten mun teu kitu mah
Abdi narah kajeung teu gaduh salaki
Lamun teu dongkap nya niat

6. Kajeun abdi paéh jadi siit
Teu lakian lamun tinekanan
Ngan sakitu panuhun téh
Sang raja deui ngadawuh
Geuning éta kitu patih
Si nyai omongannana
Jeung kumaha atuh
Patih Erum cedok nyembah
Bari matur nun sumangga dawuh gusti
Ku abdi pisan kakuping

7. Sakitumah asa gampil teuing
Rewas abdi sabab kapengker mah
Raja Erum ka gerwana téh
Giruk kaliwat langkung
Malah ayeuna gé gusti
Disegah misah bumi
Tebih ti kadaton
Anu mawi rada cua
Ongkoh keur bobot Andaya Sasih
Pangreuneuhna meunang jinah

8. Kapengke mah nimbalan abdi
Raja Erum miwarang paéhan
Ku abdi ditimbang baé
Ditungguan ka ngajuru
Nu mawi ngetangan dipeuncit
Ku raja diidinan
Teu cios dihukum
Ayeuna pamundut putra

Gerwa raja ayeuna misti dipeuncit
Tangtos dilampahan pisan

9. Ayeuna mah kersa jeung gusti
Sareng putri énggal baé angkat
Kinten putri ngantos baé
Sabab raja Rum nimbalan
Keun séép jisim abdi
Putra gusti pamundutan
Geus aya di Erum
Kitu patih piunjukna
Raja Mesir nimbalan ka Enéng putri
Ieuh elis ari ayeuna

10. Sareng ibu geura dangdan elis
Pikeun séba jeung urang deuheusan
Kapalay nyai éta téh
Kumaha mangké di Erum
Geus jongkok raja jeung nyai
Turut ki patih saurna
Motong badé binggung
Putri enggal dangdan-dangdan
Jeung ibuna panggango nu dina peti
Sagala barang dibuka

11. Nu dicandak teu disimpen deui
Panggangona ibu sareng putra
Eusi bumi éntép-éntép
Seug deui raja ngadawuh

Nimbalan ka patih Mesir
Patih sing sadia jalma
Anu bakal nanggung
Eujeung santana paréntah
Sawaréh bakal dibawa

12. Eujeung ménta anu bakal ngiring

Opat puluh pilih nu garagah
Nu dua keur pangambeng
Mangké di nagri Rum
Jeung déka mawa sapi munding
Entog soang meri hayam
Ulah hésé diditu
Kuda gajah rarahaban
Sing sadia ulah uyup-ayap deui
Bari nyembah patih indit

13. Gadag gidig ka paséban pasti

Paparéntah gancang nu maréntah
Jeung éta jalma janggal
Ti peting dikerid unggul
Ti kampung nagari mesir
Jalma pinter kapalana
Mandorna nu nanggung
Geus ngaliud di paséban
Abdi gusti ka Erum nu bakal ngiring
Sarébu santana gagah

14. Gusti upacara deui

Geus sadia marawa tumbak
Bahuna maké kalebet
Topina maké jejembul
Maké bulu hayam rintih
Kabéh dikurunyung
Tunggu raja badé angkat
Eukeur saged tacan sadia Néng Putri
Nu keur nyurupkeun salira

15. Lajeng saged nganggo sarung kaki

Purba Lintang numuwuh purti lenjang
Geus nganggo kasut dibordél
Nganggo geulang jeung kangkalung
Sumber emas jeung anu manis
Berlian baranag inten
Ari dina sanggul
Lulumat jeung kembang goyang
Parantosan sasagedna Enéng putri
Diantian ku ibuna

IV. Pupuh Kinanti

1. Sang raja Mesir geus lungsur

Kaluar ti jero bumi
Geurwa sinareng putrina
Geus legedet anu ngiring
Raja lajeng papajengan
Sinareng gerwana deui

2. Diluar raja ngadawuh
Nimbalan ka patih Mesir
Ki patih tunggu nagara
Masing ati-ati patih
Bisi aya kumaha onam
Da urang gé moal lami

3. Patih Arga sembah matur
Nagbdi neja jiad gusti
Lajeng raja nitih gajah
Gerwa putra nitihna jalmi
Jeung raja maos bismillah
Hayu kipatih Cangkiling

4. Pihatur ki patih Erum
Nun sumangga ngiring gusti
Enggal raja Mesir angkat
Nu ngiring heula pandeuri
Gotongan mah geus ti heula
Lempang ti beurang ti peuting

5. Kawantu janggol geus baku
Leumpangna beunang diangsih
Geus dongko ka palabuhan
Parahu kapal geus nyanding
Kapal aya kapalana
Beunang ngurus patih Mesir

6. Nu ngagotong sisi laut
Kana kapal piliganti
Jebul sumping kangjeng raja
Geus pakepek jeung mandor kuli
Nya éta mandor gotongan
Sok ngaremis dodol wajit

7. Enéng putri énggal lungsur
Rawuh ibuna ti jauh
Raja lungsur tina gajah
Sareng kipatih Cangkiling
Énggalna naritih kapal
Bébér layar Raja Mesir

8. Sadaya henteu kantong
Sakumna raja Mesir
Enggeus puguh emban dinya
Tukang masak asem kari
Éta henteu pisan tinggal
Sigeung lapah raja Mesir

9. Kocap kanjeng raja Erum
Keur nimbalan ka para mantri
Sarawuh ka para Santana
Jeung tikohun haji-haji
Raja miwarang tétébah
Pikeun kanjeng raja Mesir

10. Para Santana pakepuk
Tétébah di jero bumi
Jaksa mantri kanduruan
Metakeun tempat panggiring
Maréntah patinggi luluhur
Jeung kaumbul para yayi

11. Buat nyuguh ti kohum
Éta Santana ti Mesir
Di negri Erum sadaya
Cuh cih huh lah patinggi
Keur metakeun panghormatan
Nu ngadadak nuarawi

12. Reujeung pucuk daun kawung ki julang
Daun caringin jero
Saubengna nagri
Anu wates kaca-kaca
Jeung saubeng pager sari

13. Dibabanjong umbul-umbul
Eujeung lawé ronték deui
Ngajar disisi jalan
Dongkap kana lawang kori
Pahormatan geus sadia
Nu metakeun camar nagri

14. Kalembu kasang jeung kasur

Bantal sareng guguling
Sareng ditutupan emas
Ranjang katil adu manis
Disopal pérak salaka
Awisan sang putri Mesir

15. Tata tétébah raja Rum

Peta-peti sisi bilik
Jaksa patih nu metakeun
Émpér ampar alketip
Korsi ngadadak dikumbah
Nu lawas dipedar deui

16. Sakabéh enggeus kahatur

Kenop méja lampu korsi
Rampu rantuy dikosokan
Bulak balik baé koki
Dék kukumbah kana wadah
Tangan rémong ku kawali

17. Geus sadia kanjeng ratu

Di lebet di panca niti
Anu bala disapuan
Buruan lénang lalening
Sang raja Erum ngandika
Ka jaksa rawuh ka mantra

18. Ari dawuh raja Erum

Ayeuna jaksa jeung mantra
Kudu dagoan pada mapag
Raja Mesir bisi sumping
Sabab ki patih bet lunta
Sugan kabawa néng putri

19. Ngadawuh raja Erum

Jaksa mantra sembah indit
Lajeng baé ka bumina
Kudu dangdan jaksa mantra
Jeung opat puluh Santana
Éta nu bakal ngiring

20. Ninggal nu mapag tuluy

Gerus dongkap ka wates nagri
Pada lungsur tina kuda
Kersa puguh éta pangiring
Kabéh pada nyancang kuda
Mangka mapag geus caralik

21. Kasigeug nu mapag nunggu

Kacarios raja Mesir
Bébér layar nitih kapal
Parahu tarik ku angin
Geus dongkap ka palabuhan
Sadaya hanjat ti cai

22. Ti parahu raja lungsur
Teu kantun patih Cangkiling
Diheulakeun Purba Lintang
Sarawuh ibuna deui
Riab ngiringkeun emban-emban
Campur awéwé lalaki

23. Seug deui putri ditandu
Sareng ibuna sakalih
Raja Mesir nitih gajah
Ari dén Patih Cangkiling
Nitih kuda sisirikan
Badéga ti pungkur ngiring

V. Pupu Pungkur

1. Ratu mapag patémbongan
Raja mantra eukeur gasik galih indit
Santana nu opat puluh
Lulumpatan nyokot kuda
Sabogana geus deukeut raja dariuk
Hempag sakabéh nu mapag
Ajrih ninggal raja Mesir

2. Kanjeng raja papariksa
Jaksa mantra piunjuk bari indit
Cacarios bari maju
Ku raja Mesir kamanah
Nu mapag eunggeus campur
Jeung nu ngiring tambah loba

Gumujeng patih Cangkiling

3. Sasauran reujeung jaksa
Bari angkat misaur waktu di Mesir
Sanés tinya dipisahur
Lajeng patih papariksa
Ka dén jaksa perlampahna sang prabu
Jaksa mantri sasahuran
Misahur lampah di nagri

4. Gumujeng di luhur kuda
Kumawantun nu ngiring heula pandeuri
Raja Mesir rada jauh
Énggal sumping ka nagri
Raja mantri tina gajah gasik lungsur
Raja Erum magelaran
Mapagkeun ka raja Mesir

5. Barang sumping tangkeup tangan
Sasalaman Raja Erum Raja Mesir
Gerwa raja dina tandu
Sareng enéng Purba Lintang
Henteu kandeg kabéh kalebet geus asup
Sareng para emban-emban
ngaleut ngankeuy anu ngiring

6. Raja Erum dipajengan
Raja Mesir éta dipajengan deui
Kalebet tacan melebu
Sabab ngasupkeun gotongan
Masih rosa tungtungna di alun-alun
Ari geus putus gotongan
Kakara melebu gusti

7. Patih jaksa kabumina
Sareng mantri pada marulih kabumi
Ari kanjeng Raja Erum
Jeung Raja Mesir satata
Enéng putri calikna téh rada nyumput
Bari ngelétan ka emban
Nuduhkeun benang cacawis

8. Raja Erum tétébahna
Ditingali ku néng putri bari jebi
Emban dinya tungkul imut
Ibuna deui ngelétan
Ti lahirna tetapi sumaur laun
Emban naha éta sia
Cengar-cengir atuh isin

9. Jeung répéh sakabéh emban
Nyi putri emban dijebian deui
Pada seuri bari turun
Ku amban téh kahartieun
Agan putri moyok hormatan raja Rum

Tanda putri awon manah
Geulis namah taya tanding

10. Ngan hanjakal ku cawadeun
Éta putri geulisnamah taya tanding
Kirang lulus dina semu
Hurik ati belang bayah
Parandina kanjeng raja Erum kapincut
Teu benang kersa Allah
Jodo tinimbang lan pati

11. Pahormatan geus sadia
Numpuk nyusun dina méja sareng kopi
Nu puguh mukti panghulu
Ti jaksa tikapatihan
Ti wadana murudul anu pundung
Raja Erum barang tuang
Sareng kanjeng Raja Mesir

12. Sadaya sami tuang
Jaksa patih disahur ku kanjeng gusti
Mentri kaliwon panghulu
Rangga demang kangduruan
Sami séba taruang di lebet kumpul
Raja Erum ba'da tuang
Tumaros ka raja Mesir

13. Kaulanun kanjeng rama

Sareng ibu putra hatur pangabakti
Laksa keti rébu ampun
Dimanah piunjuk putra
Ibu ama ayeuna sumping ka Erum
Jeung maca Alhamdulillah
Haturan pihatur kuring

14. Putra ti awal liahna

Dina serat badarat ka patih
Boh bilih putra teu purun
Ayeuna naroskeun putra
Kersa ama putra naon nu dipundut
Margi rék cios ayeuna
Kitu saur raja Rumti

15. Raja Mesir seug ngandika

Leres pisan serat ti putra katampi
Sareng nyanggemna patih Rum
Kana panuhun pun anak
Ari pokna mangga daék ka rja Rum
Nanging gerwana telasan
Kitu omongna si nyai

16. Mangga pariksa ku putra

Lajeng baé cacarios Raja Mesir
Kumaha ku raja Rum
Midang éta carios rama
Raja Rum seug deui unjuk pihatur
Panginten lamun kitu mah

Kamaklum ku jisim kuring

17. Ari perkawis éta mah

Nya sumangga dihukum Andaya Sasih

Nanging mangké geus ngajuru

Orokna sing medal heula

Sabab éta bising anak kuring éstu

Hayang terang dirupana

Najan enya anak kuring

18. Mun awéwé ditelasan

Lalaki gé mun goréng mah dipeuncit

Geus tangtu dibunuh

Sabab reuneuh menang jinah

Ayeuna mah manawi rujuk jeung sepuh

Badé ditikah baé heula

Ayeuna putra dikawin

19. Kitu raja ngadawuhna

Purba Lintang pihaturna semu ajrih

Ngabdi mangga kaulanun

Ku raja badé ditikah

Nanging kersa raja sumpah ka Nu Agung

Boh bilih cidra ka ama

Teu pegat Andaya Sasih

VI. Pupuh Pungkur

1. Sang raja Rum imut bari ngadawuh

Sumpah ogé hadé nyai

Harita sumpah raja Rum
Perceka ka raja Mesir
Manah nyi putri geus atoh

2. Dén penghulu ku raja mesir disahur
Pnghulu deuheus ka kami
Sor caket radén panghulu
Nampi wali raja Mesir
Dén panghulu lajeng ngaos

3. Maca dalil dijawab ku raja Rum
Putus tikah enéng putri
Jadi gerwa jara Erum
Panghulu nampi mas kawin
Uang pérak tilu bokor

4. Raja Erum ka patih lajeng ngadawuh
Ayeuna geura ki patih
Paréntah ka jaga satru
Sareng umbul para yayi
Sumawon radén kaliwon

5. Éta urus pangkat-pangkat sinareng ngubruk
Eujeung peuncit sapi munding
Nyi pamghulu ngurus lauk
Urang pésta siang wengi
Sabab geus nadar abrétó

6. Sakalian bari nadar ka karuhun
Réhing kula entas kawin
Jeung sarat di alun-laun
Kumpulkeun gamelan deui
Rupa ogél ronggéng pélog

7. Ngan sakitu timbalan raja Rum
Patih paparéntah gasi
Ka paséban gura-giru
Nimbalan umbul para yayi
Keras getas popolotot

8. Pnagkat leutik eunggeus kumpul pada unjuk
Putus motong sapi munding
Keur olah gancangna putus
Sagala eunggeus tarapti
Pék di ambéng jero gedong

9. Radén patih lungsur angkat semu rusuh
Miwarang ka para yayi
Mariem gera pék sunét
Sebrot lumpat para yayi
Jol sup jegur wanis geunjeung

10. Tatabeuhan digederkeun eujeung lisung
Jeung surak pating jarerit
Ngaguruh di alun-alun
Tingturubul urang sisi

Pada suka nu lalajo

11. Raja pésta henteu lambat dipicatur

Tujuh poé tujuh peuting

Geus lekasan pésta ratu

Gerwa raja putri Mesir

Urang ujengkeun carios

12. Raja mesir pihatur ka Raja Rum

Putra kang rama amit

Ayeuna ama rék wangsul

Perkawis tuang rai

Upatan lampahna awon

13. Kedah wuruk putra langkung ma'lum

Sarengna titipkeun nyai

Éta awakna sakujur

Kitu sahur raja Mesir

Sang Raja Erum ngawalon

14. Dawuh ama éta kateda kasuhun

Mangga ama badé mulih

Ting colodok anu nyembah

Raja Mesir anu keur mulih

Heunteu panjang ti carios

15. Kasigeugkeun éta lampah Raja Erum

Caturkeun Andaya Sasih

Ti waktu peta Raja Erum

Réndéngan ka putri Mesir

Api-api nu teu nyaho

16. Calik baé henteu loba sahur

Ngan putra anu kaéling

Baréto ngimpén di laut

Lalayaran tuluy palid

Ngan sakitu anu kailu

17. Putri nyaur tapi lebeting kalbu

Nya ieu impian aing

Panas haté nu dicandung

Parandéné kajeun teuing

Da ieu keur ngandung orok

18. Ngan mugi-mugi sing énggalan najuru

Andaya Sasih ngadawuh

Manéh lalajo kamari

Ardanaya Naya Genggong

19. Pada matur badéga ka nyai ratu

Ngadéhém jeung batuk leutik

Pokna pangandika nun

Jeung baturna silih getik

Ki Ardanaya ngawalon

20. Baroraah lalajo abdi kaula nun

Ngan risi nu aya abdi

Sok inggis gusti ngajuru

Taya nu néang paraji

Ari pok pun Naya Génggong

21. Ngan sim abdi terang baé kula nun

Kamari basa lalajo

Ngan nempo anu diburu

Bet loba dodol jeung wajit

Ku simabdi didodoho

22. Sareng mendak dina kéler angeun lauk

Dibantun baé ku abdi

Malah Ardanaya nguyup

Ardanaya cengkat ngetig

Bongan sia Naya Génggong

23. Keur kitu ningal putri Mesir

Ieu rarasaan aing

Palangsiang rék ngajuru

Tuh geuwat ngala paraji

Aing bet nyeri bobokong

24. Naya Génggong manéh nguninga ka ratu

Ardanaya ka paraji

Kitu saur Nyai ratu

Badéga ngageuwat indit

Ardanaya Naya Genggong

25.Lulumpatan nu duaan semu rusuh

Teu lami geus jol paraji

Lajeng bobor nyai ratu

Orokna medal lalaki

Kasmarn ki Naya Génggong

VII.Pupuh Kasmaran

Sang Raja Erum ngalahir

Éta kitu rék kamana

Cedok nyembah Naya Génggong

Nun dawuh dampal gamparan

Nguninga gerwa raja

Érék babar kaulanun

Abdi mawi ngadeuheusan

1.Raja Rum ngadawuh deui

Ayeuna mah éta kita

Geura balik deui baé

Aing taya moal néang

Ngan aing rék méré ngaran

Ki Jaka Mursadan kitu

Lamun orokna geus medal

1. Kitu sotéh mun lalaki

Éta kitu pingaraneunana

Lamun nu medal awéwé

Piceun baé ka walungan
Éta ulah dihirupan
Kitu dawuh Raja Erum
Naya Genggong lemék jawa

2. Sampun rampung dawuh gusti

Dawuh Raja nya los kita
Nyembah amit Naya Génggong
Ti lebet anggeus kaluar
Lembang rusuh gagancangan
Barang dtang nyampak putus
Juragan geuning geus babar

3. Andaya Sasih ngalahir

Kumaha bieu ceuk raja
Eukeur dawuhna ka manéh
Naya Génggong pok haturan
Nun agan dawuhan raja
Moal linggih kanjeng ratu
Ngan maparin panjenengan

4. Mun pameget murangkalih

Kakasih Jaka Mursada
Lamun istri nu medal téh
Misti piceun ka walungan
Kitu dawuh kanjeng raja
Ka abdi bieu kawulanun
Kitu pihatur badéga

5. Lahirna Andaya Sasih
Puguh raja mo ngalayad
Meureun baé kekur panganténan
Geung entong loba carita
Katunda anu keur babar
Urang catur Raja Erum
Jeung gerwana Purba Lintang
6. Keur saré tunggal saresmi
Purba Lintng sareng Raja
Sangputri nguping carios
Andaya Sasih geus babar
Hoyong geura ditelasan
Putri ngadak-ngadak bendu
Ka raja teu sasauran
7. Raja Erum langkung asih
Gerwa bendu teu kamanah
Sang Putri dikaléng baé
Keur calikna ngunjar lembar
Ku raja diupah-upah
Bari dirungrum dicium
Barang sang putri hareudang
8. Putri ngageter ngagidir
Amarahna teu kaluar
Ku raja dikaléng nokér
Paupahan disépak
Rupa inten emas pérak

Sang Raja Erum sumaur
Aéh enéng naon kapalay

9. Bet teu puguh-puguh benci

Enéng naha bet kitu adat
Jeung atuh sing wakca baé
Naon jeung anu dimana
Ka engkang muduh sing terang
Bet bendu teu puguh-puguh
Asup kana paribasa

10. Omongan jalma kiwari

Jadi istri ulah ngadat
Montong éra lamun ngénta artos
Geus jamakna lalakimah
Ka Istri nanya kahayang
Naon baé nu dipundut
Moal burung ditedunan

11. Kelét ngadelék sang putri

Ngoser teu adab lahirna
Nangis teu kajumplang-jamplang
Ari kasahuranana
Baréto nangis lakian
Sok henteu sudi candung
Da puguh piker teu puguh

12. Nya ati as disebit

Asa paturay nya raga

Hate asa dijewét
Henteu ayeuna pangoloan
Boro baé enggeus sumpah
Kasanggupan rék diukum
Kari-kari dirasanan

13. Teu répéh nyi putri nangis

Jumengkat top nyandak pedang
Semu nu rék meuncit manéh
Ku raja pedang di téwak
Barina raja ngandika
Néng sing éling ulah kitu
Engkang ayeuna nitahan

14. Emban geura sahur patih

Nyi emban ti dapur lumpat
Emban miwarang lopérés
Nitah deui gulang-gulang
Gulang-gulang geuwat lumpat
Teu lami nu disahur
Patih ngdeuheusan ka raja

15. Raja nimbalan ka patih

Aéh patih ayeuna leumpang
Tong mulang heula patih téh
Andaya Sasih geura bawa
Ka leuweung bari teulasan
Tapi gotong kana tandu
Pék bawa eujeung orokna

16. Orokna piceun ku patih
Tapi montong dipaéhan
Da tangtu paéh ku manéh
Ana geus indungna modar
Nu matak montong dipaéhan
Timbalan raja sakitu
Ki patih matur sumangga
17. Cong nyembah ki patih indit
Gadag-gidig ka paséban
Patih nyaur ka kaliwon
Maréntah ka santana
Bakal jajap gerwa raja
Heunteu loba ngan opat puluh
Sakabéh sadia dangdan
18. Patih Cangkiling tarapti
Dangdan tanduan sadia
Patih lajeng angkat baé
Ka putri anu érék babar
Sarawuh para Santana
Énggalna kipatih asup
Ka bumi nyandak tanduan
19. Ningali Andaya Sasih
Serta barina ngandika
Bet akang patih ieu téh
Piwarang naon ku raja
Atawa ngalayad putra

Sareng nyandak éta tandu
Akang téh badé ka mana

20. Boa rék nyandak murangkalih

Akang piwarang ku raja
Nu mawi nyandak tandu téh
Patih Cangkiling ngandika
Akang diutus ku raja
Anu matak mawa tandu
Kapan nyai kudu mulang

21. Nyai ka nagri Majési

Ku raja geus teu kamanah
Ayeuna digésér baé
Murangkalih Ki Mursada
Ayeuna téh geura candak
Ayeuna pék geura urus
Nyai dianos ku kakang

VII. Pupuh Kinanti

1. Sang putri hudang ngajuru

Karéék umur tilu peuting
Andaya Sasih pék dangdan
Beuteungna dibengkungan
Ku sesempur anu panjajng
Dangdan barina jeung nangis

2. Jika seueurna ngurubut

Serta nyaur nyi putri
Naya Genggong Ardanaya-
Ka darieu lahir putri
Ngadeuheus badéga dua
Pada matur ka sang putri

3. Ari pokna montong kitu
Da kapan agan mah istri
Najan nangis sosongkolan
Nu matak piwarang mulih
Istri teu gaduh duriat
Piiwarang balik nya balik

4. Pok gandek dua karitu
Pada meper ka nu nangis
Balikan kersa agan
Urang téh d dieu cicing
Ari geus kieu mah era
Angger mending gé balik

5. Mangka agan tingali ka luhur
Masih lega bumi langit
Bét dianggo cupét manah
Meunggeus isin baé nangis
Kitu omong badéga dua
Nyi putri sumaur deui

6. Boa enya atuh hayu
Urang téh geus titah balik
Eta bawa kanjut kundang
Bari pangku murangkalih
Geus asup kana tanduan
Sarawuh ibuna deui

7. Radén patih ngarurusuh
Badéga masih di bumi
Saur patih geuwat sia
Anjing lila-lila teuing
Ardanaya pok ngajawab
Eh patih ku goréng biwir

8. Aing téh eukeur mumuluk
Rék meuli teu gableg duit
Nurustunjung mun disépak
Teu euweuheun teuing patih
Kadangu ku patih téa
Moro bari rék nampiling

9. Nyaur bet luka si namru
Kawas ka sasama ka aing
Barina mébér panangan
Badéga dua seuri
Bari ngomong aéh agan
Bet séjén-séjén deui

10. Ngomong sotéh jeung si namru

Da ku agan geus dilandi

Kitu walon Ardanaya

Naya Génggong walon deui

Enya teu harti ku agan

Ku urang rék nampiling

11. Abdi mah teu pisan langkung

Piraku ka agan patih

Ngahagal-hagal campelak

Ngomong songong sotéh abdi

Merebutkeun dagé kowas

Si Naya Genggong cilimit

12. Teu pisan ka agan langsung

Pan agan kasohor sakti

Den patih mautan rumbah

Bari ngajeméngan kumis

Jeung ngahayukeun gotongan

Sosa miwarang indit

13. Putri teu raos dipalsu

Dina tandu ngeunah calik

Puguh gé rék ditelasan

Di kebon ku radén patih

Naya Genggong Ardanaya

Teu anggang pungkureun putri

14. Ardanaya mawa kanjut
Kundang kongkorékan putrid
Eujeung ngakeup kadaharan
Sagala haturan putrid
Naya Génggong sagandongan
Barubutna murangkalih

15. Pakarangan gobang lubuk
Radén patih ti pandeuri
Wantu bari nitih kuda
Di géndéng ku anu ngiring
Ku opat puluh ponggawa
Sakabéh beunang badami

16. Di jalan leuweung ting aringkuk
Bareng geus lebah nu sunyi
Ki patih negarkeun kuda
Sertana geus asar ahir
Ningali jam pukul lima
Rumaos geus burit teuing

17. Ki patih ti pungkul celuk
Cumuluk nahir ki patih
Éh gotongan eureun heula
Kapan ieu téh geus burit
Seug eureun ki Ardanaya
Eujeung nu ngagotong

18. Andaya Sasih sumaur
Tina tandu bari bijil
Ieu eureun teu pernah
Di nu sunyi leuweung kai
Jeung naha leuweung bet mabal
Rék kumaha kakang patih

19. Jeung kakang patih bet kitu
Ditingalna ku sim abdi
Kawas nu sarulit manah
Ngiceupan kabéh pangiring
Bari nyi putri iyatna
Muncereng ngalahir patih

20. Enyana mah dawuh ratu
Manéh mesti hukum pati
Jeung ieu badéga dua
Bari matek pedang patih
Ningal pedang nu ngaburinyay
Pitulung Robbul alamin

21. Bareng dék bek putri kabur
Teu tolih di murangkalih
Repot ponggawa nu kabur
Pitulung nu Maha Suci
Nu ngudag henteu kaudag
Badéga dua buncelik

22. Teu aya gimir sabuuk
Awak asa sagedé pasir
Pitulung yang Maha sukma
Dumadakan pada wani
Tur teu teurak ku pakarang
Nu ngudag diudag deui
23. Nu ngalawan bek kulubuk
Nu keukeuh ngudag diberik
Nu opat puluh malodar
Taya nu hirup sahiji
Kocap patih tina kuda
Morongos nyabab jeung bengis
24. Sia naha wani kitu
Wani kabéh ngabdi gusti
Ardanaya némbal nyentak
Geura modar ditampiling
Aing téh teu hayang adab
Tadi sia nyebut anjing
25. Aing disebut si nambru
Sia gé medu si jugil
Ki patih tambah napsu
Salirana wani ngagidir
Disisia ku badega

Nyabet ku pedang ki patih
Patih ditakis pedang
Kulubu kuwani marilit

26. Sok jeung aing perang pupuh
Aing keur keuheul titadi
Keur nyatu digeuwat-geuwat
Patih rada hemar-hemir
Geus taya batur saurang
Nyaaur patih lebet galih

27. Héran bet éta si namru
Teu nyana ka aing wani
Wani neunggeul pameunteu
Wirang raosna jeung risi
Ki patih maos isimna
Jeung salirana ngagidir

28. Tina kuda patih lungsur
Narajang teu tempo deui
Nampiling ka Ardanaya
Ditepak tangan Ki patih
Ditumbuk iga burungna
Patih tibeubeut teu eling

29. Ku Naya Genggong dituyung
Ditalipuk birit patih
Ki patih cengkat buringas

Pedangna bari ditarik
Nu medang kapiheulaan
Pageuh peupeuteuyan patih

30. Pedangna ragrag keur ngungkul

Gandék dua pada pusing
Ki patih kunu duaan
Dén patih ngaraos sisip
Buringas patih rék ngejat
Tambah polah radén patih

VIII. PUPUH GAMBUH

1. Patih Cangkiling bur kabur

Kuda ti heula disusul
Radén patih lumpat tarik
Tapi rék nyaréék teu tulus
udengna.teu dicokot

2. Kawas nu sieun disusul

Kuda kasusul digebug
Jeung kuda heula pandeuri
Engkang nyoréang kapungkur
Ngahéhoh jeung popolotot

3. Nu ngudag eureun teu maju
Radén patih eunggeus jauh
Malah geus dongkap kanagari
Nyimpang ka garduh ngahanju
Bari ngeuprukan kambang kaso

4. Wantu pinuh kana rambut
Nyapaan pamérés labor
Radén patih ngariringkil
Geus keukeupruk pék digelung
Patih eunggeus ka pakuan

5. Ardanaya nu kacatur
Geus lila mah rada ripuh
Jeung Naya Genggong badami
Urang balik deui hayu
Kumaha water kuwarok

6. Peupeurih ibuna kabur
Hayu urang bari susul
Beg ieu téh eunggeus magrib
Kamana ieu téh teu puguh nyusul
Itu baé buru orok

7. Nu duaan buru-buru
Murangkalih dina tandu
Geus dibarlikan deui

Tengah leuweung luwang-liwung
Bisi kuluk bubungaok

8. Barang nepi kana tandu

Bedéga dua arasup
Orok aya geuning nangis
Murangkalih pék dilahun
Pili genti mangku orok

9. Ardanaya muka kanjut

Aya bawang jeung cariu
Dikokos bet liat geuning
Ceuk Naya Genggong na atuh
Puguh cariu dikokos

10. Ari manéh pan orok mah perlu

Bubura jeung pupuk suhun
Geuning sok nenjo paraji
Geus kieu kumaha atuh
Mikiran anu ngalolos

11. Nu duaan sapeupeuting ngajararentul

Ti soré dongkap ka subuh
Ardanaya geus ngalahir
Urang indit baé hayu
Ka mana urang téh nya los

12. Nu duaan eunggeus pada kapidangdung

Jero leuweung luwang-liwung

Henteu témbong panon ari

Jeung teu puguh kalér kidul

Sumawon wétan jeung kulon

13. Tanggungan mah éta tandu

Piceun baé éta ridu

Da puguh jalan rarumbit

Teu puguh urang nya nyusul

Geus hayangeun nyusu orok

14. Nu nyusul pating arasruk

Saban nu bala diasruk

Turun gunung unggah pasir

Dikoréhan saban dungus

Ti pasir mapay ka legok

15. Geus lami henteu katimu

Kumaha atuh urang téh atuh

Pili genti anu ngais

Tuluy leumpang ngétan ngidul

Nu disusul mah ka kulon

16. Tunda anu nyusul

Kocap nyi putri anu kabur

Kawantu nu lumpat burit

Jeung getih can saat ngucur

Dina sinjangna ngajemblong

17. Nu keur hampat mendak sumur

Sumur karungkupan dungus

Ngagorobas ngagubrag keur lumpat tarik

Nyangkoroh dijero sumur

Andaya Sasih ngalegon

18. Tunda putri dina sumur

Patih Cangkiling kacatur

Ngadeuheus ka kanjeng Gusti

Keur lalinggih dina batu

Ka patih dawuh sang Katong

19. Kumaha kang patih putus

Andén Sasih dihukum

Jeung nyembah patih Cangkiling

Unjukan ka sang prabu

Unjukan patih ngabohong

20. Nun gusti sumuhun putus

Dalah gusti kitu panuju

Saur putri puas teuing

Kami sok ijid ka maru

Genah ayeuna geus kojor

21. Dén patih mindo piunjuk
Ngan abdi kalangkung giruk
Badéga Andaya Sasih
Ka sim abdi wani numbuk
Ti pungkur bet ngadodoho

IX. PUPUH PUNGKUR

1. Sang raja mindo mariksa
Na kumaha badéga Andaya sasih
Patih Cangkiling piunjuk
Nun sumuhun dawuh raja
Naya Genggong Ardanaya sami ngamuk
Ngabdi gusti perlaya
Anu opat puluhmati
2. Ku abdi rék ditumpesan
Kabur ngejat sareng kaburu burit
Ari orok dina tandu henteu barang pirosaya
Nanging gusti geus tangtos dilebok maung
Sareng mun gusti ngidinan
Ku abdi diteang deui
3. Sareng ngabantun kaagamaan
Mendak aya idin sapuk jeung kersa gusti
Pinunjuk patih sakitu
Kanjeng raja seug ngandika
Aéh akang patih keun baé montong disusul

Pasal éta jalma modar
Bangdawasa urugan teuing

4. Bet modar ku jalma dua
Tur si badega kitu deui
Badéga bulukusunu
Opat puluh modar
Na kumaha mun kitu
Teu kuat ka jalma dua
Taya nu kuat sahiji

5. Karena mun dirurugan
Ku kang patih
Éta jalma dua siki
Asa wiring temen atuh
Tur lain raja badéga
Pasal aya ngulampreng mah misti bunuh
Siratkeun baé ayeuna
Énggal nyembah radén patih

6. Gadag-gidig ka pakaseban
Engkang dongko ka paseban patih nulis
Geus parantos nyaur umbul
Mawa surat-sirat jalma
Ardanaya Naya Genggong anu kabur
Geus béwara ti nagara
Abdi gusti sami nguping

7. Urageun tatangga désa
Pangkat leutik lurah sarepuh patinggi
Saban jalan nyagak garduh
Megat ngaran Ardanaya
Eujeung Naya Genggong deui misti bunuh
Da lamun teu bisa ngalawan
Misti laporkeun ka patih

8. Kapala mudu ngaronda
Saban peuting mudu jogo ka nagri
Serta di kampung mudu
Nu beunghar kudu dijaga
Karemitan kantong aing eusina kitu
Sabot ngamitan nu beunghar
Nu kamiskin di reumin

9. Kana pagawéannana
Tunggu garduh saban peuting pili genti
Carios nagara Erum
Campur jeung jaman ayeuna
Tapi lain ngapanan ka nun gurus
Tapi jaman baheula mah
Éta enya kitu Saditu

10. Mangga kebatkeun carita
Nagri Erum geus metakeun anu kemit
Naya Genggong urang catur
Sarawuh ki Ardanaya
Unggal peuting di leuweungna ting alasruk

Néangan juragan Naya
Disingkab sakur nu buni

11. Ari ti beurang néangan

Ari geus burit muru-muru kana kai
Kolong Canir asup
Tapakur maca istigfar
Neda-neda ka gusti nu Maha Luhur
Agan sing kasalametan
Rawuh ieu murangkalih

12. Teu nyusu mugé kuat

Masing langsar asép ulah rék berewit
Orok téh bari dicium
Kitu pikir badéga dua
Henteu géséh pikiranana lalucu
Dihao-hao harita
Murangkalih geus bisa seuri

13. Deuleu euy itu si ujang

Ayeuna mah nu kasep geus bisa seuri
Ku Naya Genggong dicium
Nepak ki Ardanaya
Éta ulah diciuman teuing kitu
Sok tuturiheun orok mah
Mingkeun baé da keur ulin

14. Deuleu itu ngecrokan tangan

Euh kumaha acép teu boga cau sasiki
Beureum sotéh lain cau
Mun pék beurang heula atuh
Teureuy sawaréh kadinya
Da urang gé geuning eunggeus hayang nyatu
Deungeuna mah itu loba
Pucuk kondang pucuk bening

15. Tuluy pada dadaharan

Nu duaandina sahandapeun kai
Muka sangu enggeus tuhur
Dibaraheuman aron
Wantu eunggeus heubeul lampah anu ngasruk
Weléh baé teu kapendak
Geus dahar arindit deui

16. Ti dinya teras deui ka sampalan

Tuluy baé mapay lebak unggah pasir
Rét ka kidul ninggal saung
Pok ngomong Ardanaya
Itu enya geura kawas-kawas saung
Ki Naya Genggong némbalan
Enya ka saung sidik

17. Tuluy pada leumpang gancang

Enggeus deukeut Ardanaya ngomong deui
Adi urang enggeus ripuh
Tapi ké datang ka dinya

Akal-akal supaya dibayar nyatu
Mun ragem urang bubujang
Eujeung ieu murangkalih

18. Sugan aya nu nyusuan
Jeung didieu kawasna rayi suni
Sarta pojok deukeut laut
Carék Naya Génggong enya
Bari maju bareng dongkap sampurasun
Ardanaya punten basana
Jero ngalahir manis

X. PUPUH DANGDANGGULA

1. Nu ti imah nempo bari seuri
Handap basa Agus nu timana
Bet kadieu poék-poék
Ardanaya ngawangsul
Saenyana kawula bibi
Nu matak kawula nyimpang
Kapameng nyalagu
Asal néangan juragan
Teu kapanggih ti dituna téh bet leungit
Henteu puguh anu mawa
2. Ku taksiran dibawa ku jurig
Éta agan teu wantu aya wé randa
Ki Ardanaya bohong sawaréh

Ari ceuk gaduh saung
Atuh kadieu caralik
Naya Génggong Ardanaya
Ka imah arasup
Ari geus diuk di imah
Ardanaya da imah pok nanya deui
Embi didieu jeung saha

3. Carék nini téangan jeung aki
Saayeuna eujeung nyangcang domba
Eujeung munding dua ésé
Ngan sakitu nya kadeudeuh
Peupeulakan henteu jadi
Kaburu kahalodoan
Nu jadi ngan cau
Ki sémah kuma nya dahar
Henteu gaduh cau aya hijihaturan aki
Ké antosan baé moal lila

4. Wantu da ngan dua sikat deui
Na bet lila palangsiang sasab
Pikameulangeun aki téh
Nini Tamli seug turun
Ngageroan Aki Tamli
Eukeur digeroan jol dating
Bari naha atuh
Aki téh bet buburitan
Puguh ieu digeroan sotéh aki
Tatamu can disuguhan

5. Ardanaya seug tamada embi

Ieu kuring kapan keur nyaba

Emang pangapunten baé

Walon aki Tamli sukur

Peupeurih nyuguhan kuring

Kumaha da lain nyaah

Jeung geuwat Nini nyangu

Ngomong deui Ardanaya

Tadina mah nu terang rék musapir

6. Ayeuna mah éta nyangu Nini

Ku kaula tukeuran ku budak

Aigé carék Nini téh

Karah nyandak budak lembut

Leres seug kasép lalaki

Mawi ku kuring dibawa

Lain anak Maung

Da timu ti anu bala

Mangga atuh mumulé ku anak Nini

Kitu ceuk badéga dua

7. Pakumaha Nini jeung Aki

Carék Aki hadé éta budak

Ku urang téh dimumulé

Tapi mudu daék ngasuh

Sok bikeun cau téh Nini

Saha Agus nya jenengan

Wantu anyar tepung

Bisi piteunah ka Paman

Éta kitu sabab tukeur euweuh saksi

Mudu asuh ku sampéan

8. Eujeung Agus timana nya bumi

Ardanaya noél ka baturna

Pok walon Ki Naya Génggong

Asal mah kuring téh jauh

Lembur ti Nagari Majesi

Ari dipariksa ngaran

Ka kuring nu nyebut

Naya Génggong ka kaula

Ari ieu ngaran nu saurang deui

Kang pangantén Ardanaya

9. Éta kitu ngaran kula Bibi

Bét ayeuna piwarang ngasuh budak

Piker kaula tadi gé

Néangan Agan teu timu

Kaula rék kula-kuli

Sabab bekel enggeus beak

Matak rék buburuh

Ayeuna Paman kaula

Dirawatan kaula dititah cicing

Sarawuh Kakang Ardanaya

10. Mangga éta Bibi éta murangkalih

Geura rawatan ku Bibi mandian

Sugan pangaruhan geus gedé

Omong Naya Genggong kitu

Dipangku ku Nini Tamli

Murangkalih dimandian

Cahyana ngagebur

Naya Genggong

Suka bungah puguh deui Nini Tamli

Jeung Aki geus pada giat

11. Kasigeugkeun lampah Nini Tamli

Nutur kana sempaling carita

Nabi Hidir nu kojo téh

Pulo Ening semu iuh

Hibar cahya murangkalih

Nabi Hidir seug ngandika

Salebeting kolbu

Bét surem jero patapan

Aya naon kitu manah Nabi Hidir

Murangkalih kauninga

12. Saur Nabi nya paingan teuing

Nini Tamli keur ngebagkeun budak

Nabi geus uninga baé

Éta anak Raja Erum

Samalah ngarana sidik

Nya éta Jaka Mursada

Nabi Hidir weruh

Nabi Hidir lajeng angkat

Saciptana jol sumping ka Nini Tamli

Nini jeung Aki ngarenjag

13. Tuluy sujud Aki rawuh Nini

Sarta ngomong Gusti Abdi tobat

Ngersakeun naon Gusti téh

Omong Nini Tamli kitu

Seug ngandika Nabi Hidir

Kami ménta éta budak

Rék dibawa ngapung

Lain rék dipiboga

Ari mengké geus gedé dibikeun deui

Ku Nini Aki antian

XI. Pupuh Kinanti

1. Aki Nini pihatur

Atuh sumangga téh teuing

Ulabon sarga budak

Sanajan diri pribadi

Da geus ti anu kagungan

Sumeja sumerah diri

2. Piunjuk Aki sakitu

Les baé leungit nu mulih

Angkat teu katinggal rupa
Sareng murangkalih leungit
Naya Genggong Ardanaya

3. Dua pada tarurun

Ti imah seug alak-ilik
Sup deui unggah ka imah
Nanyakeun ka Aki Tamli
Paman nu bieu téh saha
Anu mundut murangkalih

4. Aki Tamli pok ngawangsul

Éta Kangjeng Nabi Hidir
Bisi Agus teu uninga
Gaib Kangjeng Nabi Hidir
Agus urang ka Nugraha
Kasumpingan Nabi Hidir

5. Geura ténjo itu ku Agus

Pepelakan kabeh jadi
Ngadak-ngadak baruahan

Samalah huma anu garing

Paréna rampak geus asak

Hayu urang pada mipit

6. Moal kurang dahar Agus

Eujeug tingal Munding Nini

Reujeung Domba aranakan

Jengkar Domba eujeung Munding

Unggal poé ngajuruna

Éta Domba opat siki

7. Enggeus jadi opat puluh

Munding anu dua siki

Enggeus jadi opat pasang

Aki Nini jadi sugih

Naya Genggong Ardanaya

Kagaét sajeroning ati

8. Duaan henteu sumaur

Nini Tamli ngomong deui

Agus naon nya kahayang

Hayang dahar sanguna sasaid

Hayang buah da arasak

Manggu, Pisitan, Kawéni

9. Omong Nini Tamli kitu

Ari carék Aki Tamli

Nini urang suka bungah

Lain atoh loba rijki

Pok Ardanaya bet senang

Henteu ngasuh murangkalih

10. Ki Naya (.....) nya kitu

Orok dicandak ku Nabi

Ari ayeuna mah kula

Kumaha paréntah Nini

Naon baé piwarangan

Ari carék Nini Tamli

11. Heueuh bener kitu Agus

Montong loba nu dipikir

Pare urang pibuatan

Duaan tilu jeung Aki

Nini mah érék popolah

Nutu, ngéjo, naheur cai

12. Omong Nini Tamli kitu

Naya Genggong tuluy indit

Sarawuh jeung Ardanaya

Dibuat huma jeung Aki

Mipit pare paréntah

Paréntahan Nini Tamli

13. Ki Ardanaya geus matuh

Ngamukim di Nini Tamli

Jeung Ki Naya Genggong dunya

Sertana geus rumpak jami

Sigeug sempaling carita

Kocap Kangjeng Nabi Hidir

14. Murangkalih nu dibantun

Ka patapan pulo Ening

Nabi Hidir sakersana

Pék ngebogkeun murangkalih

Baju nagé nu dicandak

Téréh ageing murangkalih

15. Mandi geus tangtu

Di kebakeun dua kali

Murangkalih lulumpatan

Di kebakeun tilu kali

Geus jadi bujang jenglangan

Geus ngandila Nabi Hidir

16. Ayeuna geus gedé Enung

Geura anggo ieu samping

Ngaran samping palang ruksak

Eujeung baju sarta patih

Udeng kuning sakebonan

17. Jeung ieu pék sorén Duhung

Eujeung ieu kembang kuning

Paranti mancala warna

Rupa Asep salin-salin

Geus sepuh sok jadi ngora

Nya ieu palay susumping

18. Pihatur mursada nuhun

Bari nampanan paparin

Énggal murangkalih dangdan

Leuwih kasép taya tanding

Medal cahaya lir bulan

Jeung Nabi ngandika deui

19. Ayeuna téh Asép Enung

Éyang kasép pépéling

Mangké téh kudu tatapa

Tapa sajeroning mincing

Ari eupana ku Domba

Lobana pat puluh siki

20. wasiat éyang sakitu

poma Asep ulah lali

ayeuna asep ku Éyang

dianteurkeun ka Ambu Tamli

sabab Asep asal tinya

kitu saur Nabi Hidir

21. Jaka mursada ngawangsul

Nun Éyang sumangga ngiring

Seug deui Nabi ngandika

Pék peureum ulah ningali

Asep dikaléng ku Éyang

Ulah érék samar piker

XII. Pupuh Asmarandana

1) Kitu wuruk Nabi Hidir

Seug peureum Jaka Mursada

Ku Nabi Hidir dikaléng

Kersana sakedet netra

Ka Nini Tamli geus dongkap

Aki Tamli keur ngariung

Naya Genggong Ardanaya

2) Keur dalahar Aki Tamli

Nini Tamli ngaladénan

Daharna ditunda baé

Nabi Hidir seug ngandika

Aki masing jongjon dahar

Los teu manggih sangu

Minangka nu tapa buka

3) Mukakeun perjangji kami

Sanggup ngagedéan budak

Ayeuna ieu geus gedé

Nyelehkeun kami ayeuna

Tapi turut sakarepna

Naon baé nu dipundut

Ku Aki ulah dipungpang

4) Ngan sakitu jangji kami

Ayeuna kami rék mulang

Nini masing hadé-hadé

Nabi sakitu lahirna

Les ilang teu katingali

Naya Genggong seug ngarangkul

Ka Radén Jaka Mursada

5) Ardanaya rawuh Aki

Nini Tamli ngarangkulan

Pada nyuuh ceurik ramé

Ari éta badégana

Ceurik éling ka ibu

Rarayna ampir sapatut

Tapi teu ngomong harita

6) Ari Nini mah jeung Aki

Ceurik sotéh suka duka

Sukana ningal nu kasép

Dukana ku lalawora

Tadina basa nyiraman

Ngagolér dina palupuh

Ngan sakitu kareuwasna

7) Anu kasep taya tanding

Kadi Dewa kama Jaya

Lengkeh ngalemperéng konéng

Ménak lenjang ngalempayat

Nu kasép Jaka Mursada

Alus bangun lungguh tumpuh

Henteu bosen anu ningali

8) Malah Aki reujeung Nini

Anu ceurik pada cengkat

Ardanaya Naya Genggong

Geus sami répéh ceurikna

Nini Tamli olah-olah

Macang cikopi jeung sangu

Haturan Jaka Mursada

9) Sadia Nini cacawis

Jaka Mursada ngandika

Eni Aki ayeuna téh

Kaula érék nyarita

Sababa timbalan jeung éyang

Kaula muda ka laut

Rék nguseup eupana Domba

10) Éta kitu putu eni

Kaula rék neda Domba

Nini Aki gancang walon

Ulabon sariga Domba

Najan Munding gé sumangga

Domba eni opat puluh

Suka lilah lamun beak

11) Paké eupan mincing

Sumangga.....

Emang nyokot Domba ka Tegal

Ulah lila téréh-téréh

Sapuluh baé heulaanan

Naya Genggong Ardanaya

Ngagiring Domba sapuluh

Geus ngaliyud diburuan

12) Gancangna Mursada indit

ÉrÉk nguseup ka Sagara

Ardanaya Naya Genggong

Eukeur leumpang sumpang simpang

Ruwal-rawél barang ala

Pada ngala jambu batu

Dihakanan bari leumpang

13) Jaka Mursada ngalahir

Tiheula bari ngagupai

Lahirna paman bari leuleungen
Kadieu masing garancang
Ana ngawangsul badéga
Ieu Sép Domba teu maju
Sumpang-simpang hayang nyatuan

14) Ku Agan mudu dipirig

Kitu omongna badéga
Jaka Mursada ngawalon
Pék atuh Paman tiheula
Ardanaya ngawalonan
Lain Domba nu teu maju
Kuring ngalabuan heula

15) Teu lila kalaut sumping

Calik disisi Sagara
Jaka mursada ngajogo
Sarta bari nyandak tambang
Ka badégana ngandika
Cing Domba téh Paman pangku
Ieu useup téh eupaneun

16) Ki Badéga silih tuding

Pahiri-hiri duanana

Pék deui ku anjeun baé

Jaka Mursada ngeupanan

Dikait bujurna Domba

Beng dibalangkeun ka laut

Diteunggeul iwak sagara

17) Ngan sakétap Domba hiji

Tuluy deui dieupanan

Eupan beunang deui baé

Tayoh kalmot useupna

Anu matak bet nyaba

Badégana ngadeukeutan

18) Jaka Mursada ngalahir

Paman Domba téh geus beak

Coba nyokot deui baé

Pada ngomong gandék dua

Édas lauk téh bet jahat

Saged naon nu nyangkut

Anom mah barang leukeunan

XIII. Pupuh Sinom

1. Seug deui Radén ngandika

Geuwat Paman nyokot deui

Geus montong loba carita

Kabéh baé lomba giring

Harita badéga indit

Naya Genggong gura-giru

Sarawuh Ki Ardanaya

Ka babakan enggeus nepi

Nini Aki mariksa ka Ardanaya

2. Agus mancing téh kumaha

Geus meunang sabaraha hiji

Asép dimana ayeuna

Kitu carék Aki Tamli

Ki Ardanaya ngalahir

Agan mah di sisi laut

Nguseupna teu acan meunang

Eupana mah eunggeus abis

Balik soteh Kaula rék nyokot eupan

3. Érék ngagiringkeun Domba

Kira Lima belas siki

Kitu omong Ardanaya

Naya Genggong walon deui

Urang ulah hésé deui

Kabéh baé giring atuh

Upama aya sésana

Da meureun dibawa deui

Carék Aki nya bener kabéh pék bawa

4. Gancangna Ki Ardanaya

Domba Ki Tamli digiring

Heunteu kacatur di jalan

Geus dongkap ka nu keur mincing

Jaka Mursada ngalahir

Domba téh kabéh dibantun

Walon gandék leres Agan

Kuring sanggel bulak balik

Geus pégat deui useupna téh eupanan

5. Ari geus putus ngeupanan

Tuluy dibalangkeun deui

Disanggo ku lauk sakétap

Domba téh tinggal sahiji

Nu hiji dikait deui

Dibalangkeun kop disanggut

Diteunggeul badéga seunggal

Ku Radén Jaka ditarik

Lauk bedas narik deui bedas

6. Geus moro gendek nu Dua

Sumangga Agan jeung kuring

Kagusur gandék nu dua

Méh rék ngajebur ka cai

Ku Radén digeuwat deui

Keun Paman kaditu mundur

Ti dinya Jaka Mursada

Ningkil nojér kana keusik

Bari nyaur nyeblok baé sing jero heulana Paman

7. Geus nyeblok Radén Mursada

Paman geuwat ménta Munding

Ka eni geuwat sing gancang

Haturkeun ka Ama Aki

Nguseup téh kudu ditarik

Ku munding keur melak lauk

Tapi kabéh baé bawa

Éta Munding opat rakit

Ardanaya Naya Genggong lalumpatan

8. Ka lembur gancang geus datang

Ditanya ku Aki Tamli

Na kunaon lalumpatan

Mana Asép bét teu mulih

Badéga ngahégak lahir

Puguh eukeur narik lauk

Ayeuna keur padonco-donco

Kaula rusuh téh balik

Ménta Munding keur narik lauk téh beunang

9. Kitu omong gandék dua

Suka ati Aki Tamli

Émoprok barina jeung surak

Lakadalah bagja teuing

Geuwat Agus bawa Munding

Asép palangsiang kagusur

Kabawa iwak sagara

Kitu carék Aki Tamli

Carék Nini atuh buru-buru geuwat

10. Sagedé naon laukna

Hayang geura nénjo Bibi

Jeung érék cawis sambara

Érék ngapeun baé Bibi

Kitu omong Nini Tamli

Ki Naya Genggong ngawangsul

Enya Bibi sing sadia

Ngala daun pikeun mais

Ari Paman sing loba nyieun panggangan

11. Kitu omong Ki Badéga

Bari tuluy nyokot Munding

Ardanaya nyokot tambang

Eujeung Naya Genggong deui

Manggul pasangan sakali

Naya Genggong leumpang rusuh

Nya kitu Ardanaya

Pahibut ngagiring

Mawa pecut jeung pada manggul pasangan

12. Munding lumpat dipecutan

Wantu rusuh nu ngagiring

Munding leumpang sumpang-simping

Narajang ka Tegal elih

Dipegat ku nu ngagiring

Nincak cucuk jungkrang-jingkrung

Ardanaya gaganjangan

Eujeung ngowé was-was wis-wis

Eunggeus dongkap Mundingna dipasapan

13. Jaka Mursada ngandika

Coba Paman bulat-bulit

Ieu tali useup ceuceu

Dipetakeun geus tarapti

Gancangna useup ditarik

Lauk ti cai digusur

Calangap hanjat ka darat

Jaka Mursada ningali

Badégana eumeupreuk cicing keulka jeung surak

14. Ari pokna sia béang

Geuwat anom geura peuncit

Abdi dék neda panon

Éta inten herang teuing

Ari ceuk saurang deui

Abdi mah sisitna wungkul

Sabab uang emas

Naha bagja-bagja teuing

Moal susah boga uang emas loba

15. Kitu carék gandék Dua

Naya Genggong ngomong deui

Kuring mah ngaku panon

Érék dijual sahiji

Geus tangtu loba nu meuli

Murah-murah Tujuh ratus

Panon hiji hargana

Kitu omong Ki Pangiring

Radén Bagus mesem barina ngandika

16. Paman cekel ku duaan

Ieu lauk urang peuncit

Badégana seuseurian

Duanana sukaati

Pada ngomong ngecewis

Bari narumpakan lauk

Gedé heunteu kira-kira

Radén Bagus sangkal-singkil

Narik duhung barengna geus diungkulan

17. Lauk ngomong kawas jalma

Ari pokna mengké Gusti

Abdi ulah dipaéhan

Sabab lamun paéh Abdi

Gamparan enggeus pianasti

Mamang enya jeneng Ratu

Sakitu lauk omong

Jaka Mursada ngalahir

Naha enya jeung bét bisa ngucap

18. Na lauk naon ngarana

Gedé serta alus teuing

Panon inten sisit emas

Lauk téh pok ngomong deui

Ari ngaran mah simkuring

Tegesna iwak Minayu

Abdi lamun dihirupan

Sarta ka caikeun deui

Gusti lamun napak kangjeng di Sagara

19. Abdi saur ku Gamparan

Nepak cai Tilu kali

Gamparan moal kamaotan

Kitu omong lauk cai

Jak Mursada ngalahir

Mun kitu mah atuh lauk

Manéh geura ka Sagara

Ayeuna geura los balik

Iwak Minayu geus gejebur ka Sagara

20. Anu numpakan ti pecat

Di sisi ninggang kikisik

Duaan nagkarak benggang

Lauk geus ka cai deui

Badéga dua jarebi

Handeueul kaliwat langkung

Harudang barina bari kekepruk ngusapan keusik

Jeung jumengkat keuheul ka Juraganana

21. Sami bangkenu ulatna

Dusdisa semu anu pusing

Tina kikiik bareunta

Dipariksa gé teu muni

Gagaro sirah nu pusing

Gado budina samutut

Naya Genggong Ardanaya

Geus henteu tolih ka Munding

Tuluy mulang heunteu beunang dipegat

XIV. Pupuh Magatru

1. Ardanaya Naya Genggong nu pundung

Lauk dileupaskeun deui

Baeud kawani samutut

Mun budak mah meureun ceurik

Supaya ras enggeus kolot

2. Ngan méntégég baé ari ras ku lauk

Harita badéga balik

Duaan nu leumpang ngasruk

Pating gerendeng nu pusing

Boga Juragan téh gélo

3. Héran urang tur budak turunan Ratu

Kasépna teu aya tanding

Tapi ireg lamun kitu

Humayua mun hayang mincing

Ngaruksak ka banda kolot

4. Mending-mending mun Bapa Éstu

Dipikir nya matak nyeri

Tadi rék nurut untung

Ari eunggeus lauk bukti

Bet teu mawa ka kolot

5. Ngan kaduhung baé baréto digubug

Nyana rék salah hareuti

Mun teu digubug Maung

Ardanaya ngomong deui

Heueuh ku urang baréto

6. Kasép-kasép naha budak bet bedegong

Tayoh budak édan éling

Ku eunggeus beunang gé lauk

Disina ka cai deui

Matak keuheul budak gélo

7. Naya Genggong amarahna ngagugudag

Ardanaya kitu deui

Hayu baé buru-buru

Urang béjakeun ka Bibi

Datang sina ditanggeelong

8. Ardanaya Genggong enggeus cunduk

Jol baé ka Nini Tamli

Budi semu sarambutut

Rét nu ningali Nini Tamli

Nanya Nini naha léwéh

9. Bari naha Agus kawas anu parundung

Jeung man lauk téh Agus

Anu ditarik ku Munding

Naha agus téh ngabohong

10. Eujeung mana kapan mawa Munding Agus

Boa beak paké mincing

Naha balik teu dibantun

Jeung Asep dimana deui

Ngawangsul Ki Naya genggong

11. Puguh Bibi mah matak warangsul

Nay éta kusaking sendil

Pang balik sotéh da pundung

Domba opat puluh ledis

Domba beak lauk poas

12. Ku geus leneng lauk ti cai digusur

Ditarik ku dua rakit

Sisit nag é emas wungkul

Panonna inten biduri diténjo hurung moncorong

13. Rék dipeuncit ku Agan teu lulus

Lauk dikencarkeun deui

Kitu matak kula pundung

Handeueul kaliwat saking

Kitu omong Naya Genggong

14. Aki Tamli ngadengé anu cacatur

Morongos panon buncelik

Aki Tamli langkung napsu

Serta jeung ngomong bengis

Aéh naha budak gélo

15. Mun kitu mah nya kawilang nurustunjung

Budak bangkawarah teuing

Domba aing opat puluh

Mun kitu miti diganti

Mun teu bukti jor mantog

16. Aki Tamli harita keur ngumbar napsu

Nini Tamli nganbek deui

Ti imah mangpeungkeun nyiru

Bari ngajejoét sahid

Pariuk totos ditajong

17. Ngomong ngaprak geus tong daratang ka lembur

Bet ngaruksak barang aing

Baréto euweuh nu kitu

Ngan aing baé jeung Aki

Heunteu burung lega kebon

18. Ayeuna mah jor baé geura alundur

Nini jeung Aki gé gék calik

Pok na bét narurustunjung

Heunteu hayang heunteu sudi

Aing téh dikoroméoh

19. Bareng Aki jeung Nini nu keur narapsu

Suaban Nini jeung Aki

Jebul sumping Radén Bagus

Barina ngagiring Munding

Ngadangu nu huak-haok

20. Nini Tamli nu keur ngaprak nu tundung

Teu pisan éling ka jangji

Wantu kabawa ku napsu

Pangwurukna Nabi Hidir

Lantaran Nini kokoro

21. Raden Bagus raos ditundung ku Ibu

Sisi pager nyegruk nangis

Nalangsa barina nyuuh

Disampeurkeun ku pangiring

Ardanaya Naya Genggong

22. Nyebalak welas badéga ka Radén Bagus

Na kunaon Agan nangis

Jaka Mursada ngawangsul

Kaula nu matak ceurik

Pan ditundung ku kolot

23. Na ka mana ti dieu kula nya muru

Kula teu Lanceuk teu Adi

Ari ku kolot ditundung

Kula geus teu puguh piker

Badéga dua ngawalon

24. Jadi kitu kutan namah Agan bingung

Pan Abdi nya kitu deui

Bet urang pada ditundung

Éta téh ku Nini Tamli

Puguh sadaya rumaos

25. Turta Agan éta lain Ibu éstu

Saleresna Nini Tamli

Éta agan indung pulung

Da Agan mah putra Gusti

Geura Abdi rék nyarios

26. Pa agan mah éta Putra Raja Erum

Nu matak didieu calik

Ku Abdi dibawa ngancruk

Abdi paséa jeung Patih

Kitu asalna baréto

27. Saleresna Abdi kamari téh pundung

Pundung soréh api-api

Supaya ti dieu undur

Nyieun akal sangkan balik

Kitu baé akal kolot

28. Raden Bagus ngandika bari sumegruk

Sula lain anak Nini

Badéga dua ngawangsul

Lain éta Agan Lain

Pok Arda jeung Naya Genggong

29. Ayeuna mah urang saréba ka Erum

Urang ngadeuheus ka Gusti

Nanging Abdi rada bingung

Saréhing benci jeung Patih

Kumaha sangkana poho

30. Badégana kasusahan ngan sakitu

Jaka Mursada ngalahir

Gampang hayang salin patut

Ieu sumping kembang kuning

Patih erum tangtu poho

31. Sadayana ogé Paman salin patut

Samalah ngaran diganti

Emang Ardanaya Daud

Ki Masrut nu hiji

Éta landi Naya Genggong

32. Ti harita disumping geus salin patut

Disusumping kembang kuning

Gancangna sakabéh udur

Tinggal Nini Aki Tamli

Geus beunghar jadi kokoro

33. Aki Tamli geus lempér ngahurung balung

Amarahna beak Aki

Kaduhung ku goréng sahur

Nini Tamli kitu deui

Ceurik kumambang cipanon

XV. Pupuh Maskumambang

1. Nini Tamli ngomongna bari ceurik

Kaduhung nyarékan

Bet éling kawuruk Nabi

Meungpeung ka anak kukutan

2. Mun sungkan meureun tetep sugih mukti

Najan Domba beak

Lamun aya murangkalih

Meureun tetep babanda

3. Sanggeus euweuh murangkalih banda leungit

Heunteu puguh losna

Bet hanjakal goréng biwit

Kiwari kieu rasana

4. Na ka mana Asép téh tuluyna Aki

Jung susul téangan

Kitu omong Aki Tamli

Aki Tamli teu ngajawab

5. Kocapkeun Nini Aki nu eukeur ceurik

Raja Erum koco gerwa

Nu Putri ti Mesir

Waktu harita teu dahar

6. Siang wengi ditanggeuy baé ku Gusti

Éta ku rakana

Kawantos langkung nya asih

Ka Sang Putri Purbalintang

7. Teu damangna henteu lebet sangu kopi

Dukun pirang-pirang

Jempé teu aya nu matih

Dilandongan ukur senang

8. Langkung-langkung Raja Erum sumpeg Galih

Ku gerwa teu damang

Ibu Ramana ti Mesir

Sadaya pangkat ngalayad

9. Malah-malah Raja Erum siang wengi

Teu kulem tirakat

Neda-neda ka Yang Widi

Neda gerwa gero senang

10. Waktu éta Raja Erum langkung prihatin

Neda ka Pangeran

Ari dina hiji wengi

Raja misambat soara

11. Keur lahirna éta dawuhan nu Gaib

Éta gero Raja

Piubareunana pasti

Tirta Bulayah ubarna

12. Tapi koar éta landing putrid Mesir

Kandaning Mataram

Minyak tala muka yakin

Kitu Kandana Mataram

13. Ari ieu kanda Cirebon digirit

Nu kebet carita

Éta landing putrid Mesir

Nya éta Tirta Bulayat

14. Éta kitu ku Raja nu kakupingna

Raja Rum ngandika

Tapi salebet nyagalih

Anu ngomong téh nya saha

15. Kitu meureun Raja bari alak-ilik

Seug kaluar lisan

Garwana Patih Cangkiling

Jung Patih geura nyiar ubar

16. Itu ubar Tirta Bulayah sing manggih

Patih lamun meunang

Tanwandé di upah nagri

Kula sérén pajenengan

17. Ngan supaya damang waé ieu putri

Patih mun teu meunang

Uwarkeun ka Abdi-Abdi

Saha baé anu meunang

18. Carék basa wiwilang baku ngarit

Anu meunang ubar

Nya éta nu boga Nagri

Sakitu lahirna Raja

19. Pati nyembah geus tutas timbalan Gusti

Lajeng ka bumina

Dangdan Kuda geus tarapti

Dititihan ka paséban

20. Barang dongkap ka Paséban Radén Patih

Ka sakabéh Pangkat

Pangkat gedé pangkat leutik

Ayeuna timbalan Raja

21. Pangkat kabéh pada nyiar pala jenggi

Kudu baé pada meunang

Éta pikeun landing Gusti

Ménak atawa Somahan

22. Geus tangtu upahna nya éta nagari

Kitu dawuh Raja

Pada walon Abdi-Abdi

Ti hareup ti pungkur mangga

XVI. Pupuh Pangkur

1. Pangkat-pangkat geus sadia

Tunggang kuda sadaya budal ti Nagri

Anu ngalér anu ngidul

Aya nu ngulon nu ngétan

Lalumpatan menak kuring hayang nimu

Usada keur landing Raja

Sabab upahna Nagri

2. Jalma pada popohoan

Puguh somah sanajan Patih Cangkiling

Nyandak uang Tujuh rébu

Pikeunngulikeun néangan

Ka nu bala disingkaban saban dungus

Lusah sarawuh somahan

Camat sarawuh patinggi

3. Ngotéktak ngapruk nu bala

Wani riab nu kuli ka Radén Patih

Barudak sarawuh sepuh

Lebak pasir dikotéktak

Anu bala dicacaran saban dungus

Keridan ka budak-budak

Riab awéwé lalaki

4. Patih ngungsi saban Tegal

Sabadana di Tegal Patih berenti

Barang ningali ka kidul

Jol sumping Jaka Mursada

Cék badéga tapi eunggeus salin patut

Naya Genggong Ardanaya

Disusumping kembang kuning

5. Patih cangkiling ngandika

Budak saha itu kasép-kasép teuing

Ka Badégana nagdawuh

Badéga ngawangsul duka nya

Ceuk sawaréh nu ngomong itu sumuhun

Geus deukeut Jaka Mursada

Dén Patih jeneng ningali

6. Jaka Mursada ngandika

Jalma naon itu Paman loba teing

Ardanaya seug piunjuk

Aéh agan geuning nya éta

Mun teu ningal Patih Cangkiling di Erum

Patih Rama Agan pisan

Nya éta Patih Cangkiling

7. Coba ku Agan tepangan

Jaka Mursada nepangan ka Radén Patih

Serta langkung mendo munjung

Patih Cangkiling ngandika

Ari Asép asana kakara tepung

Pun Paman sok hayang terang

Ti mana nya tuang bumi

8. Sareng nya saha jenengan

Rék ka mana numawi ka dieu sumping

Jaka Mursada nyembah matur

Nuhun Abdi dipariksa

Ari imah di Nini Tamli di Gunung

Sim abdi anu diseja

Rék marek ka Rama kuring

9. Rehing mendak cariosan

Raja Erum éta éstu Rama kuring

Kitu béja urang Gunung

Ari simabdi nya ngaran

Loba pisan ka Sim kuring anu nyebut

Jaka Mursada nya ngaran

Kitu ngaran Jisimkuring

10. Ngaranjug patih manahna

Seug ngandika duh Asép teu nyana teuing

Radén geus sagedé kitu

Teu nyana Jaka Mursada

Puguh enya Asép putra Raja Erum

Ari ieu Asép saha

Badéga dua nu ngiring

11. Jaka Mursada walona

Ari ieu mamang nu ngiring ka kuring

Ari ngarana Pun Masrut

Nu hiji deui Badéga

Ari éta ngarana deui Pun Daud

Duka teu uninga Kuring

12. Sinareng kersa mamang

Damel naon numawi di Tegal linggih

Patih gumujeng ngadawuh

Paman diutus Ku Raja

Rama Asép nyiar landing tuang Ibu

Ibu Asép heunteu damang

Tapi weleh heunteu manggih

13. Ngarana Tirta Bulayat

Éta kitu sareng saha baé nu manggih

Dijadikeun Ratu Erum

Yén kitu dawuh Sang Raja

Ari ayeuna sumping Asép Paman sukur

Mun lengkep meunang usada

Paman tangtos suka ati

14. Sabab Asép putra Raja

Geus tangtu Asép nu nyepeng Nagari

Jumeneng Ratu di Erum

Sareng Asép ayeuna mah

Kudu baé nyiar landing Tuang Ibu

Gampil ngadeuheus ka Rama

Kitu saur Radén Patih

15. Jaka Mursada ngandika

Duka teuing ngan pamali sanggup Kuring

Ayeuna mah mendak rujuk

Ngadeuheus heula ka Ama

Walon Patih nya sumangga Asép atuh

Enggalna bubar ti Tegal

Radén Patih mundur deui

XVII. Pupuh Durma

1. Radén Patih kebat mulih sabaladna

Radén Bagus ngiring Patih

Badéga nu dua

Ti pandeuri seuseurian

Ku Patih heunteu katawis

Yén Ardanaya

Jeung Ki Naya Genggong deui

Sabab enggeus ku Agan disalin rupa

2. Diparin sumping kembang kuning

Jeung diganti ngaran bet lumayan

Cayeuga Agan

Satadina pura Gusti

Wajib ngawula

Badéga saruka ati

Kasugeugkeun lampah

3. Nu nyamur harita

Caturkeun Raja di Nagri

Mangkön nu teu damang

Kangjeng Raja seug ngandika

Ka sakur nu di bumi

Lahirna Raja

Naha teu geura lapor Patih

4. Bet lalila ku meunang henteuna ubar

Eukeur kitu jebul Patih

Sumping ngadeuheus

Sarawuh Jaka Mursada

Raja seug ngawauh deui

Ki Patih meunang

Unjukan radén Patih

5. Nun sumuhun teu aya pisan nu mendak

Ngan manawi putra Gusti

Ieu Putra téa

Jenengan Jaka Mursada

Kitu piunjuk Patih

Raja ngandika

Aéh karak Putra kami

6. Atuh sukur geus gedé Jaka Mursada

Jeung Ama eunggeus papanggih

Ieu Ibu Ujang

Teu damang geus lawas pisan

Henteu lebet sangu, kopi

Jeung ayeuna Ujang

Sukur Ama merih pati

7. Pangnyiarkeun usaha Tirta Bulayah

Lamun geus meunang téh pasti

Uajng jumeneng Raja

Ama Saléh pajenengan

Teu kitu gé Ujang wajib

Da kapan Putra

Sakitu dawuh Gusti

8. Radén Jaka Mursada nyembah njukan

Nun mangga pisan Sim Abdi

Neda jiad Ama

Sareng pitulung nging Allah

Raja seug ngandika deui

Ujang bekelan

Béré duit tukang konci

9. Sabaraha baé Tilu ratus peusmat

Kangjeng nyokong tukang konci

Putus disatuan

Enggal dén Jaka Mursada

Ka Rama pamitan indit

Di padaleman

Kimasrud Daud digiring

10. Radén Bagus anu angkat gagancangan

Badégana suka ati

Réh nampi bayaran

Di paparin ti Juragan

Ngabangor ngomong ngabuih

Igel-igelan

Lakadalah boga duit

11. Lain untung diparin pat pasmat éyang

Ku Agan dibayar duit

Eukeur meuli madat

Adat dewek katebihan

Ki Masru pok ngomong deui

Kuring mah Agan

Keur majeg Ronggeng-ronggeng

12. Sabab kuring kamari enggeus dijangjian

Parantos bentic pasini

Doyong papadon

Enggeus moal meunang tida

Ngan supaya tahan panggih

Jeung tahan nanya

Duka naon atuh geulis

13. Nu baheula nu kiwari panakawan

Tabuh bakuna peregih

Ku anu réa

Tatapi mungguh di jalma

Cengar-cengir bari mikir

Néangan luang

Daluang anu diaji

14. Pantès éta daluang tuladan

Sabab luangna pribadi

Éta ogé jalma

Badéga Jaka Myrsada

Sajeroning cengar-cengir

Mantep pikiran

Ahirna tangtu kapanggih

15. Saya éta badéga ngiring Juragan

Jaka Mursada ngalahir

Paman Ardanaya

Uarang ngungsi ka.....

Jawab panakawan ngiring

Sumangga Agan

Kangjeng angkat ka Kilisih

16. Radén Bagus mapay-mapay sisi Sagara

Néangan landing teu manggih

Eujeung badégana

Ardanaya Naya Genggong

Duanana cengkat buringas

Jeung pada saged nu dangdan

Disamping eujeung disabuk

Geus pada sadia dangdan

17. Jaka Mursada ngalawi

Paman hayu urang mapay

Enggalna geus angkat baé

Diiring ku badégana

Katingali tina guha

Putrid nyaur lebet kalbu

Boa nya éta Satria

18. Diteuteup disidik-sidik

Radén deukeut kana duha

Kumejot manah Putri téh

Nyaur deui dina manah

Impian aing nya éta

Kumaha sangkana tepung

Ngahagal-hagal mah éra

19. Heug rék nyipta hujan angin

Sang Putri kitu manahna

Énggal nyipta hujan baé

Ger angin paralakl hujan

Naya Genggong Ardanaya

Pada ngomong geus haliwu

Aéh euleuh Agan hujan

20. Seug ieu hujan jeung angin

Hayu urang ngariuhan

Tuh aya guha meledong

Gancangna lumpat ka Guha

Ngiuhan ka jero Guha

Hujan raat Putri nyaur

Karék nyebut aéh Satria

21. Gugup nonjol pada bijil

Lalumpatan gandék dua

Duh jurig ceuk Naya Genggong

Pok Ardanaya enya

Nu lumpat paheula-heula

Ngomong jurig bisi nyusul

Ngomong kitu bari lumpat

22. Nu lumpat patarik-tarik

Gandék dua teu patinggal

Lumpat réréntétan baé

Silih kembang silih tongtak

Geus heunteu tolih juragan

Anu lumpat blug-blug labuh

Radén Bagus lumpat

23. Lumpatna Radén pandeuri

Nyi putrid nyusul nu lumpat

Miheulaan megat Radén

Nu eukeur lumpat ditéwak

Radén Jaka gegeroan

Pokna Paman kami tulungnaya Genggong Ardanaya

Lamina geus Tuju peuting sisi Nagara

Meuting deui di kilisih

24. Pada saré tapi sigagkeun heurin

Aya anu kocap deui

Sahiji nagara

Nu ngaran pulo Salaka

Ari Ratuna téh istri

Ratna Komala

Putra Sulaeman Nabi

25. Ratu istri ari Papatihna buta

Sarta gedé liwat saking

Dadana opat geus

Ngarana Jaka Bergola

Ari baladna Ipri

Campur jeung jalma

Éta ngabdi Ratu istri

26. Ratu istri cariosna Dalang Wayang

Digjaya kaliwat saking

Punjul ing papak

Heunteu aya nu ngungkulan

Saktina Ratu poé istri

Ratna Komala

Kagungan sadérék istri

27. Sadérékna henteu misah Ibu Rama

Jenengan Ayi Getrasari

Ari hiji mangsa

Getrasari sasaréan

Eukeur saré putrid ngimpi

Sumping Ramana

Wuwuruk ka Getrasari

28. Lebet impian bet meunang satria

Éta bakal jodo Nyai

Jenengan Satri

Éta dén Jaka Mursada

Kitu dina lebet ngimpi

Sang Putri gugah

Heunteu samar nu kaimpi

29. Gentrasari lajeng calik

Sajeroning ka juaraan

Ngamanahan nu kaimpén

Bari nyaur lebet manah

Na impian isun riwan

Atawa enya pituduh

Kitu putrid ngamanahan

30. Harita teu saré deui

Nyandak pasirihan ngalemar

Ngarongkong nyandak tampolong

Ngalunjar bari ngamanah

Ti peuting dongkap ka bereng

Ari wanci pukul Tujuh

Putrid ti kamar ka luar

31. Lajeng baé Gentrasari

Ngadeuheusan ka Rakana

Ratna Komala marios

Rai téh rék naon béja

Ka Aceuk aya kahayang

Sabab Rai tara kitu

Ka Aceuk ti sasarina

32. Tungkul mando Gentrasari

Gelenyu putrid unjukan

Nun Aceuk jisimkuring téh

Bade naroskeun impian

Dina wengi tadi pisan

Ku Sim kuring nu kaitung

Kangjeng Rama nu nimbalan

33. Ari sajeroning ngimpi

Miwarang néang Satria

Sareng éta Satria téh

Jodo Kuring ceuk impian

Ayeuna bade ditéang

Rayi nyuhunkeun piwuruk

Ka mana néanganana

34. Nu mawi marek Sim Abdi

Éta téh impian enya

Ari éta nu kaimpén

Katingal baé rupana

Sareng éta badégana

Duaan geus rada sepuh

Nya éta badéga Satria

35. Kitu hatur Gentrasari

Ratna Komala ngandika

Munkitu impian hade

Rai wajib ditéangan

Mudu tapa dina Guha

Aya Gunung deukeut laut

Nya didinya Rai tapa

36. Kitu dawuh Ratu istri

Cedok nyembah Rai angkat

Gentrasari sup ka Pangkeng

Dangdan nyisiran dilisah

Ngadadak heula diwedak

Geus parantos Gusti lungsur

Putrid ngawang-ngawang

37. Diluhur seug alak-ilik

Ningalian kana Guha

Gunungna enggeus katémbong

Gentrasari ngadasaran

Lajeng asup kana Guha

Dina Guha semu nu nyumput

Tapa heunteu sasauran

38. Radén Bagus catur deui

Eukeur saré kabaurangan

Badégana ngajawab

39. Wah Agan mah kajeun teuing

Wah Agan mah kajeun teuing

Top baé lebok siluman

Ngan supaya ulah déwék
Kitu omong badégana
Sarta éta bari lumpat
Teu ditotoh deui cumeluk
Kawantos Radén Nonoman

XVIII. Pupuh Sinom

1. Gentrasari seug ngandika

Aéh Satria lieuk kuring
Radén Bagus nu keur lumpat
Heunteu kersa ningali
Manahna geus tangtu jurig
Pantes tacan mentér maksud
Nurut ka omong badéga
Ngadégdég bawaning risi
Gentrasari muntangan bari ngandika

2. Ari kasauranana

Satria kuring nibali
Da Kuring téh lain sétan
Ngan anu keur tapa kuring
Napaan anjeun pribadi

Sanglan anjeun jeneng Ratu

Mun teu ningan moal enya

Jaka Mursada ningali

Barang rét gé putrid geulis leuwih éndah

3. Kumejot Jaka Mursada

Ningali ka Gentrasari

Éra pabaur jeung pale

Ari basana mah isin

Dideukeutan Radén nyingkir

Dipaju baé dirungrum

Radén dicandak tanganna

Dijembél bari diciwit

Sinatria kakara nyium harita

4. Putri ngalieus méréan

Imutna bari ngalahir deuh tadi mah geuning engkang

Henteu kersa ningali

Ayeuna nyium ka kuring

Kawas nu geus lawas wawuh

Mun teu di titah teu suka

Bongan bet nyium ka kuring

Radén walon akan nambaan kaéra

5. Sinareng akang rék nanya

Nyai ti mana nya bumi

Sareng saha nya jenengan

Nu matak di Guha calik

Saha Ibu Rama Nyai

Jeung aya di luhur Gunung

Gentrasari heug haturan

Ari imah jisim kuring

Tebih pisan ti Nagri Pulo Salaka

6. Ari dipariksa ngaran

Getrasari ngaran Kuring

Putra Nabi Sulaéman

Dina Guha sotéh Kuring

Nya engkang anu dianti

Sabab ngider sisi laut

Engkang naon dimanah

Hayang terang jisim kuring

Putra saha sareng saha nya jenengan

7. Jaka Mursada ngandika

Jadi kitu kersa Nyai

Ari engkang nu diseja

Nyiar tambah anu gering

Mapay sagara Kilisih

Dongkap ka Gunung teu nimu

Néangan Tirta bulayah

Ari ngaran engkang Nyai

Ceuk nu nyebut Radén Mas Jaka Mursada

8. Engkang téh amamah Raja

Lamun percaya mah Nyai

Gentrasari heug haturan

Ayeuna mah ka Sim kuring

Kedah kersa ngiring kuring

Engkang tangtu jeneng Ratu

Lamun Engkang teu kersa

Geus hamo jeneng dipati

Ari landing sumangga urang néangan

9. Sakitu putri lahirna

Radén Bagus walon deui
Gampang gaduh pamajikan
Tobat Engkang lain nampik
Ngan éta nu jadi piker
Hayang meunang landing Ibu
Nu ngarana Tirta bulayah
Sukur lamun meunang Nyai
Tangtu Engkang asup kana sisindiran

10. Dibawa sasamak pandan

Anggelan ku pangarih
Meureun disasar dirampa
Anu bagel dikurihit
Nyi Putri ngajembél pipi
Ngadelék imut sumahur
Usada Tirta Bulayah
Saenyana dulur kuring
Anu gaduh di Nagri Pulo Salaka

11. Lalampahan Tilu Bulan

Jauhna tina Kilisih
Sumangga téang ku Engkang

Tapi mun keur Saka Kuring
Jaka Mursada ngalahir
Sukur Nyai lamun kitu
Tan Wandé Nyai ditikag
Gerwa engkang lahir batin
Tapi engkang di Nagara Pulo nikah

12. Ku Abdi tangtos tarima

Ngaken Gerwa ka abdi
Parantos ngaken geureuhan
Sareng ieu anggo Ali
Kasiatna ieu Ali
Mun kaduruk moal tutung
Lamun jalan ka sagara
Mo anggo di jero cai
Radén Bagus geus narima lelepén jimat

13. Seug deui putrid haturan

Engkang kuring amit balik
Jaka Mursada ngandika
Na kumaha Engkang Nyai
Walon Putri Gentrasari

Mangga Engkang geura susul
Putri lajeng ngawang-ngawang
Muluk ka Gandé Wiyati
Gentrasari langkung luhur pangapungna

14. Basa kaganda satengah

Wiyati tangahir langit
Dongkap ka Pulo Salaka
Dén Bagus masih ningali
Tanggah baé alak-ilik
Bari nyaur lebet kalbu
Nyata istri sakti enya
Kitu Radén lebet Galih
Badégana nyampeurkeun bari Seuseurian

15. Bari ngomong reuwas nya Gan

Sugan téh jurig nu tadi
Boro urang reuwas pisan
Lamun nyana putrid geulis
Tina Guha moal bijil
Pok Naya Genggong nya kitu

Ari carék Ardanaya

Najan katénjo nu geulis

Meureun nyingkah tapi bari humandeurar

16. Minangka Cépot Déwala

Geus montong panjang dikurit

Urang bujengkeun carita

Dén Bagus rék nyusul Putri

Enged manah ngajalingjing

Bingung teu aya Parahu

Jeung henteu terang lebahna

Ka Nagara Gentrasari

Geus ngahuleng Radén henteu sasauran

17. Ardanaya pok unukan

Aéh Agan ka pengker teu éling

Basa ngusu téa agan

Meunang luk rék dipeuncit

Henteu cios sabab jangji

Omongna iwak minayu

Agan mun aya kasusah

Geuning pokna saur kuring

Kitu geuning omongna lauk ka Agan

18. Kitu pihatur badéga

Jaka Mursada ngalahir

Enya karaman téh Paman

Kaula bet poho deui

Lajeng baé napak cai

Sertana bari sumahur

Jeung minayu manah datang

Buru-buru ieu aing

Eukeur kitu nyuruwuk lauk jol datang

19. Sarta ngomong kawas jalma

Ari pokna ieu Abdi

Gusti naon nu dimanah

Mawi nyaur téh ka Kuring

Jaka Mursada ngalahir

Manah nu matak disahur

Kami téh aya kasusah

Arék nyusul Gentrasari

Sabab jauh jeung teu nyaho dilebahna

20. Ngara pulo salaka

Jeung susahna jalan deui

Tumpak kapal heunteu aya

Parahu pon kitu deui

Sakitu kasusah kami

Ngawangsul iwak Minayu

Gusti montong kasusahan

Sumangga tunggangan Abdi

Najan nyandak réncang sawidak sumangga

21. Mun palay nganbah Sagara

Kitu omong lauk cai

Jaka Mursada ngandika

Teu loba batur mah kami

Da ngan ieu Dua siki

Najan kana Tujuh hulu

Nu ka pengker diantian

Ayeuna Gusti bet sumping

Sukur Abdi eukeur diantian pisan

XIX. Pupuh Kinanti

1. Radén nitah tonggong lauk
Badéga Patih rarigil
Aringgis reugreug di tengah
Lauk Minayu ngomong deui
Aéh Paman masing percaya
Kan geger nyekel sing tarik

2. Jaka Mursada seug nyaur
Na da sesah Paman geuning
Geu tumpak gendek nu dua
Lauk geus ka tengah deui
Ngocépat lauk geus lumpat
Tarikna lir Kapal Api

3. Radén Bagus nu ti payun
Ardanaya liweuh risi
Muntang pageuh ka Juragan
Ari Naya Genggong deui
Nyekelan ka Ardanaya
Peureum beunta kawas itik

4. Lampahna iwak Minayu

Tarik batan mimis bedil

Ngocépat lir Kuda lumpat

Mungguh angin ngiliwir

Nyorang arang-arang nyimpang

Nembag lambak ombak cai

5. Parental ningali Gunung

Jaka Mursada ngalahir

Minayu ieu Pulo na

Lauk wangsul lain Gusti

Lar deui Pulo kaliwat

Manggih deui Pulo hiji

6. Mariksa deui Dén Bagus

Walon lauk lain Gusti

Nagara Pulo Salaka

Ti Erum kalangkung tebih

Lalampahan Tilu Bulan

Kahalangan Tujuh Nagri

7. Pulo na éta sakitu

Mun palay ununga Gusti

Tebih Pulo Salaka

Kahalangan Pulo deui

Ari Pulo nu kaliwat

Keeling mandera manjét

8. Ari anu loba Gunung

Nya éta Pulo manjét

Ari Pulo Salaka manah

Éta loba Gunung deui

Lauk ngomong bari lumpat

Henteu eureun beurang peuting

9. Gancangna iwak Minayu

Ka Pulo Salaka tepi

Lalampahan Tilu Bulan

Ngan dijieun Tilu peuting

Lauk pok deui haturan

Mangga ayeuna mah Gusti

10. Abdi eureun Gusti lumpat

Tina tonggong jisim Abdi

Nya ieu Pulo Salaka

Mangga geura ka Nagari

Jaka Mursada ngandika

Atuh eureun téh ka sisi

11. Sigeukeun iwak Minayu

Keur eureun di sisi cai

Kocapkeun Pulo Salaka

Anu kagungan Nagari

Ratna Kombali nimbalan

Ka Jaka Bergola Patih

12. Ari Dapu Ratu aya

Coba ayeuna Ki Patih

Mudu ideran Nagara

Saantero pék ku misi

Bisi aya kuma onam

Jalma anu arék maling

13. Boh bisi aya nu ngamuk

Nu matak kudu kumisi

Béjana aya jalma

Nyarokotan budak leutik

Éta Patih lamun enya

Cekel baé ku Ki Patih

14. Mun enya aya nu kitu

Éta pitnah ka Kami

Duméh Kami Ratu Bikang

Jeung deui ayeuna Patih

Nu matak mudu dironda

Bisi aya anu gering

15. Ka Kami menta jajamu

Moal kungsi mula meuli

Eujeung éta kudu Ujang

Mudu mindeng ronda

Patih saya nu sok maling uang

Nya éta kénéh nu nyangking

16. Ari anu nomer Satu

Teu dironda ku Patih

Nya éta Tirta Bulayah

Éta larangan Kami

Mun lunta lantu kadinya

Jalma dihukum geus pasti

17. Kajeun uang samiliun

Upama aya nu maling

Jeung euweuh éta mah jimat

Nu kemit sing ati-ati

Buta kombari kombara

Ulah talobéh nu kemit

18. Kitu dawuh Ratu nu Ayu

Patih matur mangga Gusti

Patih indit seug ka luar

Ti bumi Ratu Pawetri

Patih kebat ka paséban

19. Hareugeuh Patih ngadawuh

Nimbalan ka Pangkat leutik

Aéh sakabéh pangkat-pangkat

Ayeuna timbalan Gusti

Sakabéh mudu ngaronda

Ider sakudeuweung Nagari

20. Lamun aya nu ngalantung

Tangtu aya nu rék maling

Tango barogod talian

Sanggakeun misti ka Nagri

Jeung mawa balad gagaman

Ponggawa sami caricing

21. Jeung ronda nu tungtung gardu

Ku usar jeung perjurit

Saban parapatan cagak

Kudu pada ati-ati

Dén patih cangkar ngaronda

Diiring ku Pangkat leutik

22. Sigag anu tunggu gardu

Radén Bagus catur deui

Nu ti cai hanjat ka darat

Rapuh badégana deui

Naya Genggong Ardanaya

Ti pungkeureunana ngiring

XX. Pupuh Pangkur

1. Jaka Mursada geus bacat

Mendak jalan disapu lenang

Sisi jalan rantuy Manggu

Buahna hideung arasak

Naya Genggong jeung Ardanaya pungkur

Pada ngomong euleuh buah

Itu geus arasak teuing

2. Naha bet heunteu di ala

Urang dieu mah tayohna heunteu bareuki

Atawa darusun kitu

Teu nyaho dibuah ngeunah

Pok Naya Genggong urang ala Aka hayu

Matak nyeuri beuteung boa

Ardanaya mipit hiji

3. Pok Ki Naya Genggong nyempad

Tah Aka mah kapan nyaréék geuning mipit

Ki Ardanaya ngawangsul

Mangkaha ngala hiji mah

Mipit deui bari sungutna sambutut

Naya Genggong mah nyengkata

Geus heunteu tatapasini

4. Di luhur enyoh ngakanan

Wani inggoy dititah ku anu kemit

Naya Genggong henteu turun

Anu kemit ngahaokan

Pokna saha éta wani kitu

Naya Genggong pok ngajawab

Nu ngala Manggu tadi aing

5. Naha dicarék ku sia

Naya Genggong turun bari sungut emih

Aing mah néangan Manuk

Biwir bari disusutan

Pokna sia bet nuding teu pupuguh

Aing ngaliwat mah enya

Nunjuk-nunjuk anu kemit

6. Nu kemit rosa nyarékan

Urang mana sia Pati cilimit

Anu tunggu bijil napsu

Ngancunan yeuh urang mana

Wani-wani ngala sorangan Sang Ratu

Naya Genggong ngaléléwéan

Ngajogét bari ngirindil

7. Anu kemit ngagoroan

Ka baterna pada kagaét kabéh nu kemit

Baterna geus pada muru

Ki Naya Genggong iyatna

Ardanaya cingogo jeung Radén Bagus

Teu pisan rajeg manahna

Burubul nu kemit ngusir

8. Marawa cagal jeung Tumbak

Lima puluh sawaréh mawa gegendir

Eujeung Naya Genggong tepung

Gawéna keur jogédan

Eujeung Emih heunteu kandeug nyatu Manggu

Anu kemit pada nanya

Aéh urang mana silaing

9. Wani-wani ngala buah

Éta weuteuh sotéh éstuning rarangan Gusti

Enya kula ngala Manggu

Itu piwarang ku Agan

Agan déwék éta putra raja Erum

Nu matak kadieu datang

Nyiar tambaan gering

10. Nu ngaran Tirta Bulayah

Éta kitu nya déwék nu ngiring

Na sialaing hayang Manggu

Nu Lima puluh ngajawab

Ieu jalma nu Tilu hayang hirup

Bet rék mawa jimat Raja

Maling Manggu gé dipeuncit

11. Nahan ngaku Pun Raja

Tapi ayeuna dihampura ku Kami

Ka Nagara ulah asup

Eunggeus tangtu dibabandan

Éta kitu ceuk jalma nu Lima puluh

Jaka Mursada ngandika

Bari indit sangkal singkil

12. Bét aing rék dibabandan

Coba karép ku sakabéh awak aing

Bon kakara lima puluh

Geura sok tambah salaksa

Henteu gimir kitu saur ratu Radén Bagus

Ari carék Ardanaya

Geus montong juragan aing

13. Ieu baé badegana

Coba tangkep lamun beunang téh nya leuwih

Carék badegana kitu

Buncelik anu mékatan

Montong meunang digigila tangkep batur

Geus memang égol bangsat mah

Nya lancing nya kumawani

14. Nu rék nangkép ngudar tambah

Ardanaya nyerang jébrod nampiling

Keur guyur nu lima puluh

Diamuk ku Ardanaya

Ting jaropak unggal garduh pada muru

Ku Naya Genggong dilawan

Nu nampiling tarik teuing

15. Ari nampiling ku kenca

Sakur anu katampiling utah getih

Jul jol nu ngaronda tepung

Jeung patih Jaka Berkala

Seug ngandika ngahareugeuh kadi maung

Aeh satria urang mana

Torogkeun tanpa wani

16. Manéh asup ka nagara

Patih buta sertakumalayu ngalahit

Bésar ati urang bagus

Tidak takut sama gua

Orang mana lekas goré buka mulut

Lékas pacalang ambil tambang

Ini orang mu mencuri

17. Jaka Mursada ngandika

Aeh denawa anu matak aing wani

Lain lantung tambah laku

Lumayan aya pangarah

Mun teu nyaho nya aing putra Raja Erum

Nya ngaran Jaka Mursada

Rék nyiar tamba nu géring

18. Nu ngaran tirta Bulayah

Anu boga bejana Ratu pawasir

Ari kula rék cacaluk

Mikeun teu mikeun rék ménta

Éta kitu Jaka Bergola nu keur napsu

Ngomong bari ngajajagang

Hag sia beuweung ku aing

Ponggawa para gegeman

19. Coba cekél ieu satria mencuri

Bét rék ménta jimat Ratu

Patih sakitu saurna

Radén Bagus ku gegeman geus diképrung

Sét mésat duhung pusaka

Wasiat ti Nabi Hidir

20. Lajeung diamuk gegeman

Patulayah nu paeh patumpang tindih

Kesis métu géni hurung

Nu ka hiji paeh lima

Radén Bagus pangamukna enggeus liwung

Balad patih ampi béak

Patih maju gadag-gidig

21. Dilawan ku Ardanaya

Bareng tepung digebah ku buta patih

Ardanaya tipecat jhauh

Buringas barina hudang

Ardanaya tambah napsuna nyuruntul

Ki Naya Genggong narajang

Ka buta géplék nampiling

22. Jaka Bergola malikan

Dating deui Ardanaya bék nampiling

Patih malik tuluy maju

Naya Genggong jol ti tukang

Sor narajang bari narik gobang lubuk

Dikadék patih teu teurak

Dipindo dibulak-balik

23. Ki Ardanaya narajang

Gep ditewak ku Jaka Bergola patih

Dibalangkeun henteu jauh

Cengkat deui Ardanaya

Langkung napsu Jaka Bergola ditumbuk

Geus ngahuleng patih buta

Punduran henteu éling

XXI. PUPUH DURMA

1. Barang éling Jaka Bergola ngarumpan
Ardanaya geus caringcing
Dirontok ku buta
Ardanaya nyingcét nyepak
Naya genggong muru deui
Buta malikan
Ka Naya Genggong nampiling
2. Naya Genggong tibalik nangkarak bengakang
Ku buta tuluy diirik

Muru Ardanaya

Geus landus buta ngajewang

Ardanaya geus kacangking

Ku Patih buta

Ngagurinjal tiba usik

3. Nu digégél Naya Genggong gegeroan
Jaka Mursada ningali ka kulon ka wetan
Ningalian lawan perang
Anu lumpat gila ku keris
Teu kuat perang
Nu lumpat gila ku keris
Radén Bagus ngarérét ka badegana
4. Dikeukeuweuk ku buta ku buta patih
Genggong Ardanaya
Dicekélan pageuh pisan
Pun genggong digégél ngunci
Jaka Mursada
Narajang jeung ngagém keris
5. Buta ngegel ku Radén Jaka Mursada

Leungeun sukuna dikeris

Parotong sukuna

Buta lepat gugulingan

Patihna Ratu Pawéstri

Baruntung buta

Gugulingan rék lapor patih

Kacaturkeun Ratu di Pulo Salaka

6. Sang Ratu Tata Dewi

Mariksa ku emban

Naon emban raramewan

Sada béndé éta nitir

Ramé nu surak

Kawan anu perang jurit

7. Emban matur nun sumuhun duka agan

Simkuring teu nguping warti

Kinten nu ngaronda

Agan patih ngepung bangsat

Moal enya nu perang jurit

Piunjuk emban

Bareng keur kitu jol patih

8. Gugulingan kuat ngadeuheus ka raja

Kaget ningali sang Dewi

Ngagerem ngandika

Patih bareng ngadeuheus

Dawuh aeh na kitu patih

Patih doraka

Atawa kunaon patih

9. Patih matur nun gusti abdi téh tiwas

Jisim abdi perang jurit

Asal naang satria

Digjaya punjuling papak

Numawi ruksak sim abdi

Kawon juritan

Karéék juritan

Karéék nyebut jaka patih

10. Lajeung baé paéh patih Jaka Bergola

Reup genek putrid ningali

Barina susumbar

Aéh satria ngalalana

Teu nyahoeun aing sakti

Satria mana

Asup kadieu wani-wani

11. Kebat saged sang Ratna Dewi Komala
Sakedap Sang Narpati

Lungsur ti bumina

Bari nyaur ka baladna

Jol dating balad ipri

Di awang-awang

Ratu istri ngagung deui

12. Geus ngalayang ti luhur nilik ka handap

Den Mursada katingali

Sang Ratna Komala

Ngahayukeun ka baladna

Geus riab balad ipri

Jaka Mursada

Ngagem keris metu geni

13. Pada mundur ipri teu wani nyorang

Semu ajrih ningal keris

Matur ka Ratuna

Abdi henteu wantu nyerang

Ratna Komala ngalahir

Éta satria

Rék dibongohan ku sing

14. Rék digebrag lamun kuateun gagah

Kitu lahirna sang Dewi

Barina ngalayang

Tuluy ngagegel Mursada

Jaka Mursada teu eling

Labuh ngalungsar

Ratna Komala ngalahir

15. Ari pokna satria téh tei pira

Karéék digeblas ku aing

Sia kokosodan

Mun enya sia téh gagah

Jung geura hudang deui

Jeung aing lawan

Kitu sahur Ratna Dewi

16. Ardanaya Naya Genggong muru kangjeng

Serta pada creurik

Ngomong duanana

Ari pokna duh agan

Sing eling ka Nabi Hidir

Wasiat eyang

Raden Bagus enggeus lilir

17. Ngalayang nampiling deui

Rden Kapidara

Ngomong deui badegana

Aeh agan jeung masing eling

Ka tuang eyang

Cengkat bari narik keris

18. Ratna Dewi ningali keris seber manah

Sang Putri ngabat ka bumi

Raden Bagus ngadek

Ratna Dewi nyandak pedang

Pedang kangkang besi kuning

Bareng dék angkat

Sumping putrid Gentrasari

19. Deuk dicekel rakana Ratu Komala

Bari nyaur Gentrasari

Aceuk mun kitu mah

Kuring mun kitu mah
Kuring baé mangga pedang
Kitu sahur Gentrasari
Ratna Komala
Gumujéng ngalahir masi

XXII. PUPUH DANGDANGGULA

1. Naha kitu kasahuran rai
Bét megatan jeung ménta dipedang
Bela kawas ka caroge
Ku Aceuk arék dibunuh
Ku sabab karengeng teuing
Gentrasari ngawalonan
Ah Ceuk ulah kitu
Dipedang kami hamo teurak
Sabab itu ngagem keris matu geni
Disorang aceuk cilaka

2. Enya benar sinatria sisip
Anu.... Éta sisip ti heula
Éta ngabeyoan baé

Sareng nyarios kapungkur

Basa nyarioskeun ngimpi

Aceuk palay uninga

Éta putra Erum

Jenengan Jaka Mursada

Anu bade éta téh salaji rai

Maksudna neangan tamba

3. Tapi aceuk pihatur simkuring

Kitu soteh lain ngagigila

Pedah salaki kuring téh

Upami akang dibunuh

Geus tangtu aceuk balahi

Sabab akang ngagem jimat

Itu margi duhung

Pedang kangkam hamo teurak

Sabab duhung wasiat ti Nabi Hidir

Éta Ratu ning pakarang

4. Balad aceuk sakabeh ipri

Teu wani neutaya sanes ti éta

Da lamun akang téh lengoh

Ku balad basa dikepong

Sok sageuy henteu kacangking

Sanajan nu gagah rongkah

Da teu bisa ngapung

Tangtu beunang dirageman

Éta kitu sareng simkuring salaki

Tur ka aceuk sareng raka

5. Eta kitu pihatur simkuring

Henteu tega ka aceuk ka engkang

Ratna Komala ngawalon

Aéh rai karah kitu

Kutan téh rakana rai

Naha tu henteu nyarita

Lamun nyana kitu

Nya iyeu ari ayeunan mah

Aceuk terang kangen ka caroge nyai

Leuwih cocog aceuk manah

6. Atuh geuwat urang téh Nyai

tuang raka haturanan lenggah

Napsuna mah negur baé

Miwarang cacawis saur

Sinareng masang cikopi

Sina lenggah tuang raka

Aceu kudu ma'lum

Kajeun rék malik ngaula

Ieu aceu gerwa anu sepuh Nyai

Nu anom gerwa cikalna

7. Kitu sahur rai Natadewi

Gentrasari pihatur sumangga

Aceuk gerwa anu anom

Rai gerwa anu sepuh

Gentrasari barina seuri

Ngawalon Ratna Komala

Bari nyawel susu

Geuwat geura haturan

Tuang raka Gentrasari males nyiwit

Ocon semu anu silih gonjak

8. Gentrasari gumujeng jeung indit

Raden Bagus rawuh badegana

Ardanaya Naya Genggong

Raden henteu lepat duhung

Ari jebul Gentrasari

Kuat ngasupkun duhung

Aéh haturan nuhun

Ari kakara nepangan

Na ka mana walon putri Gentrasari

Kuring ningal lampah engkang

9. Enggal baé engkang kedah linggih

Ratupasrah salamahan seja

Bade nyanggakeun karaton

Jiwa ragana sakujur

Sumeja rék malik ngabdi

Radén bagus enggal angkat

Bus asup

Nanging aya panuhun

Kedah dipihukum

Ayeuna dipinggir lenggah

Enggal pisan kedah kairing ku abdi

Raden Bagus lajeng angkat

10. Sup ka bumi Raden Bagus calik

Geus satata jeung Ratna Komala

Gentrasari calik mendo

Ratna Komala munjung

Sareng barina ngalahir

Kuring hatur pertobat

Wireh culangung

Kurang budi lancung

Henteu nyentak ka caroge Gentrasai

Gumujeng Jaka Mursada

11. Gentrasari mendo jeung ngalahir

Ka rakana simkuring ayeuna

Ku aceuk mudu dileler

Neda titinggal karuhun

Kuring aceuk neda waris

Sabab tunggal ibu rama

Henteu misah ibu

Sanajan sagede muncang

12. Banda kolot misti duakeun sareng abdi

Nu ngaran Tirta Bulayah

Kudu baé kuring dipaparin

Pikeun engkang landing nu teu damang

Sakitu nu diteda téh

Ratna Komala ngawangsul

Nya bener sukur

Kahayang aceu kumaha

Kapan terang ku raka lamun dikawin

Ulaban Tirta Bulayah

13. Cacak éta raka mundut Nyai

Nya sumangga bét mundut Nyai

Sabada aceuk mangga baé

Kapan kitu nya panuhun

Pihatur Sang Gentrasari

Ayeuna sumangga engkang

Jisimkuring wayuh

Jeung Aceuk Ratna Komala

Tapi aceuk kumaha parentah rai

Kana sagala aturan

14. Sabab aceuk guru nu pandeuri

Eta kitu raden enggal nikah

Geus henteu panjang carios

Ratna Komala dicanduk

Rawuh rai Gentrasari

Ku Rden Jaka Mursada

Sareng Nyai Ratu

Geus nyerenkeun pangjenengan

Sabaladna sadyang geus sami ngabdi

Ka Raden Jaka Mursada

15. Pada seba sabaladna ipri

Sakabéh jin seba ka ratuna

Dumeh kagungan caroge

Sadayana sami taluk

Jin ipri geus pada ngabdi

Ratna Komala ngandika

Engkang mangga pundut

Perkawis Tirta Bulayah

Kanu tunggu ngaran Kumbara Kumbari

Buta anu tunggu jimat

16. Tempatna téh dikubéng ku beusi

Jero gunung engkang ti nagara

Lalampahan tilu poé

Ari kuring anu mundut

Hamo mikeun buta Kombari

Kuring geus henteu kawasa
Geus henteu jeneng ratu
Ratna Komala ngadoja
Pang kituna Jaka Mursada ngalahir
Nya ku manéh baé engkang
Raden Bagus geus lungsur ti bumi
Enggal angkat rawuh badegana
Ardanaya Naya Genggong

17. Kocapkeun éta nu tunggu
Buta Kombara Kombari
Henteu pisan diwartosan
Wantu jero gunung
Yén ratuna carogean
Raden Bagus harita ka dinya sumping
Ku buta dua dipecat

XXIII. PUPUH MAGATRU

1. Ngajajagang éta buta anu tunggu
Buta nénjo panon buncelik
Kawas getuk wani hurung

Buukna gimbal curiwis

Bangusna jeblah geus bareng

2. Bareng sumping Raden Bagus mundur maju

Ka badegana ngalahir

Pék paman tiheula maju

Kaula anu pandeuri

Pok haturan Naya Genggong

3. Agan naha angkat téh bét mundur maju

Keun atuh tiheula abdi

Jaka Mursada ngawangsul

Lieun sieun paman kami

Ngan ieu ku bau badot

Deukeut komo jauh ogé geus bau hangru

Seug angkula ti pandeuri

Ardanaya jeung pihatur

Agan tuh di dieu linggih

Abdi baé jeung si Genggong

4. Ardanaya jeung Nya Genggong geus mangkat

Den Jaka Mursada nganti

Ardanaya gok patepung

Eta jeung buta Kombari

Buta ngomong poporongos

5. Arek naon sia téh patih culumun

Ardanaya nembal beusi

Paman aing utusan ratu

Réh nyokot jimat dipusti

Ku Ratu arek dianggo

6. Eukeur landing gerwana raja Erum

Nu matak kadieu aing

Buta ngomong deleh batur

Ieu manusa mencuri

Baku bohong bisa ngomong

7. Hayu tangkep urang sanggakeun ka ratu

Ardanaya sangkal singkil

Bari ngomong aéh bedegul

Sia rék nangkep ka aing

Ku aing sia dicabok

8. Geus teu tata gebrug buta ngagarugut

Ku Ardanaya dubanting

Buta Kombari blug labuh

Baturna narajang deui

Dilawan ku Naya Genggong

9. Jeung Kombara silih banting silih tumbuk

Pada jieun gelut tanding

Jeung Kombara eleh segut

Ngan eleh pinter Kombari

Tutubruk reujeung ngarekot

10. Ardanaya Naya Genggong sami weduk

Buta dua ngegel ngunci

Katingal ku Raden Bagus

Raden Bagus alak-ilik

Dumadak manggih popongkol

11. Kayu gordah dua popongkol keur mentur

Buta nu keur ngegel ngunci

Ku Raden Bagus dibentur

Meder kana puk\hu ceuli

Lepot ngegel ngagoloyoh

12. Duanana buta pada ngarumpuyuk
Jaka Mursada ngalahir
Pék paman geura belunggu
Ardanaya nyokot tali
Ras eling buta ngaromong

13. Ari pokna aduh gusti kuring ampun
Naya genggong ngomong gesit
Seug sia bét make ampun
Sia bakal dikabiri
Kitu carek Naya Genggong

14. Aden Bagus malebu ka gunung asup
Ku badegana diiring
Tirta Bulayah ti luhur
Kumeclak kalangkung bening
Ku Raden Bagus diwartosan

15. Wawadahna geus aya di dinya baku
Geden lamun ditanding
Ngan sagede nyupu tanduk

Mun ayeuna buli-buli

Kandaning carios

16. Raden Bagus kaluar ti jero gunung

Sareng nyandak buli=buli

Jaka Mursada ngadawuh

Éta Kombara Kombari

Bawa ka nyai sing jogok

17. Raden enggal geus mulih ti gunung

Badegana ti pandeuri

Buta dua henteu kantun

Tapi Kombara Kombari

Leungeunna mah dibarogod

18. Di jalan geus henteu bareng picatur

Kocap sumping ka nagari

Mangga putrid dua muru

Ngarendeng nu dua putrid

Ninggal kasmaran nu bogoh

XXIV. PUPUH ASMARANDANA

1. Jaka Mursada nu sumping

Sup asup ka padaleman

Rapuh badegana kabeh

Ari Kombari Kombara

Masih keneh ditalian

Sang Putri ningali imut

Sareng nyaur jero manah

2. Ari nyaurna Nyi putri

Dina salebeting manah

Keur kasep menter wawanen

Bukti Kombari Kombara

Bét mungga bisa kabandan

Cacakan aing ngaratu

Teu wani titilar ama

3. Umurna ti jaman Nabi

Sulaeman nya didinya

Tah sakitu laasna téh

Nugguan Tirta Bulayah

Tegesna Cikahuripan

Ratna Komala pihatur

Ka Raden Jaka Mursada

4. Nu engkang éta Kombari
Sareng Kombara dibanda
Naon éta margina téh
Jaka Mursada ngandika
Éta nu matak dibanda
Kombara Kombari ngamuk
Ngoretkeun Tirta Bulayah

5. Ayeuna kumaha rai
Dilaan atawa moal
Sabab kitu dosana téh
Ratna Komala haturan
Ayeuna mah engkang
Jisimkuring bade nunuhun
Hampura baé ayeuna

6. Murasada ngalahir deui
Pék laen éta talina
Udar ku Naya Genggong

Buta Kombari Kombara

Bandana geus dilanaan

Ku Ratu buta piunjuk

Gusti abdi henteu terang

7. Yén rakaan kangjeng gusti

Di nagara raramean

Patih henteu nyaho paeh

Kitu buta nyarita

Ratna Komala ngandika

Ayeuna maneh ngaratu

Ka Raden Jaka Mursada

8. Ari patih anu mati

Di nagri Pulo Salaka

Mudu diganti ku manah

Ngaran Kombari Kombara

Nagara anu kagungan

Raden Bagus putra Erum

Bakal nunggu garhadu

9. Aturan Nyi Gentrasari

Sarepuh Ratna Komala, nutur aturan saderek

Tatana bisi sulaya

Wantu saibu sarama

Ku Raden Bagus dicandung

Gentrasari jeung Kombala

Geus tetep nu jadi aji

10. Buta Kombari Kombara

Ratuna nya éta keneh

Gentrasari jeung Kombala

Tetep diPulo Salaka

Nya éta gerpa Den Bagus

Kitu kandaning carita

11. Ti harita henteu lami

Raden di Pulo Salaka

Sanggeus putus papanganten

Teu dikocap kitu n amah

Manawi ma'lum sadaya

Nutur catur nu kapungkur

Enggal Den Jaka Mursada

12. Ka gerwana lajeung amit
Nya ieu ayeuna téh engkang
Enggeus lami didieu téh
Mamanahan Kangjeng Rama
Engkang mudu diterangan
Bade nyelang wangsul ka Erum
Muru-muru nu teu damang

13. Gentrasari katur bakti
Sarepuh Ratna Komala
Nun engkang sumangga baé
Amangging rai unjukan
Ka engkang hatur uninga
Upanten ka kuring nyaur
Engkang kedah nyangjrek lemah

14. Tangtu ngadeuheus simkuring
Sinareng aceuk Kombala
Sakitu hatur rai téh
Sareng ieu candak jimat
Cambeti paparin ama
Nabi Sulaeman karuhun

Ku Raden Bagus ditampa

15. Cambeti Rukmini dipusti

Dibeulitkeun ka jero sinjang

Enggal Raden dangdan baé

Disinjang kupalang ruksak

Diraksukan sutra bodas

Nganggo sabuk nyoren duhung

Udang kuning sakebonan

16. Tirta Bulayah dicangking

Geus sadia Raden dangdan

Ti bumi lungsur digandeng

Ku gerwa anu dua

Gentrasari jeung Kombala

Geus dongkap ka sisi laut

Patih Kombari Kombara

17. Jin ipri sami ngiring

Geus puguh Ki Ardanaya

Sarepuh Ki Naya Genggong

Henteu anggang ti juragan

Kocap dongkap ka sagara

Raden nyaur iwak Minayu

Bari nenggal sagara

18. Lauk nguco ieu abdi

Sumangga geura titihan

Kumaha kengeng landong téh

Jaka Mursada ngandika

Berkah Minayu meunang

Raden ngawalon ka lauk

Bari enggal ditihan

19 Sareng nu dua pangiring

Numpakan iwak sagara

Gerwana ningali kagaet

Geus puguh balad n urea

Siga anu di sagara

Caturkeun Sang Raja Erum

Ka Patih nyaur mariksa

20. Na kumaha ieu patih

Perkara Jaka Mursada

Dititah nyiar landong téh

Asana geus heubeul pisan

Kamana nyiarna tamba

Kitu dawuh Raja Erum

Patih Cangkiling unjukan

21. Nun sumuhun dawuh gusti

Perkawis putra gamparan

Kinten tebih nyiarna téh

Kitu patih piunjukna

Seug deui Raja ngabdika

Taksiran terus ka laut

Éta Ki Jaka Mursada

22. Jeung papagkeun Raden Patih

Ki Mursada sugan meunang

Patih nyembah indit baé

Gadag gidig ka paseban

Patih sajeroning angkat

Sumaur lebeting kalbu

Si Mursada lamun meunang

23. Erék direbut ku aing
Di mana baé panggihna tangtu
Dibikeun diolo
Sabab si Jaka Mursada
Budak nyaho ti orokna
Pikirna Ki patih kitu
Bari tuluy ka paseban
24. Geus dongkap patih ngalahir
Ka sakabeh pangkat-pangkatna
Pangkat leutik pangkat gede
Urang ngahormat putra gusti
Sugan meunang usada
Pada ngawangsul sakabeh
Dumangga seja ngiringan
Pihatur para ponggawa
Enggalna sadaya pada sadis
25. Demang Ranga para Mantri
pangkat kabeh geus karumpul
patih jajeng dangdan baé
dilancingan ngober komprang

raksukan roki buludru

patih sepuh jeung nonoman

XXV. PUPUH SINOM

1. Patih angkat ti nagara
Rosa ponggawa nu ngiring
Rék ngarugug perang
Baladna patih cangkiling
Ponggawa ruwuh prajurit
Kira aya tujuh tambur
Pakarangna tumbak pedang
Prajurit maranggul bedil
Ari patih nitah kuda nyoren pedang

2. Geus gandeng sajalan-jalan
Pada gomong anu ngiring
Aya anu ccelukan
Aya anu ngahariring
Aya anu tembang kinanti
Nu ngaheot bari manyun
Aya nu hahaleuangan

Anu ngagupayan istri

Tiap aya nu geulis digupayan

3. Anu matak sugan-sugan

Pamikir balad nu leutik

Lain rék ngarurug perang

Ngan rék ngahormat putra gusti

Kitu pamikir nu leutik

Teu nyana nu goring pucus

Patih aya pangarahna

Éta teu pisan katawis

Carék basa leuwih jero kateuleuman

4. Angen jalma teu katara

Sabab patih ulat manis

Teu nyana belang bayah

Teu nyana nu huring ati

Nu matak henteu katawis

Alus saur ahli wujuk

Sakabeh enggeus percaya

Ka nu hade saur jalmi

Éta oge Den patih hade saurna

5. Enggal semplingan carita

Patih Rosa nu ngariring

Sarta kebat ka nagara

Kudana patih geprik

Teu lami dongkap Den Patih

Baladna sisi laut

Patih lungsur tina kuda

Balad heula pandeuri

Nu ti heula ngaluid sisi sagara

6. Balad patih nungtut datang

Patih Cangkiling ngalahir

Nya di dieu urang megat

Putra gusti sugan sumping

Dagoan bari berenti

Ngejo-ngejo nyieun tungku

Patih sakitu dawuhna

Sigeungkeun sisi kikisik

Urang catur nu mulih Raden Mursada

7. Munggaran iga sagara

Tiluan reujeung pangiring
Naya Genggong Ardanaya
Geuwat disusumping deui
Sabab awas ninggal patih
Ngaliud di sisi laut
Patih megat nyandak balad
Ardanaya enggeus harti
Ceuk pikirna palangsing patih ngarah

8. Geus diluangan ka tukang
Badega dua geus harti
Ngandika Jaka Mursada
Itu kawas paman patih
Mawa balad rosa teuing
Kawas-kawas nu ngalurug
Atawa mapagkeun urang
Sabab cicing sisi cai
Pada matur Naya Genggong Ardanaya

9. Nun agan nya kitu pisan
Kokolot mah geus kaharti
Éta patih kulawargana

Nu matak simkuring nyangling
Nya éta sok goreng ati
Enggeus diberik kapungkur
Agan muduning iyatna
Karana teu pantes teuing
Mun manggakeun sadia parabot perang

10. Jeung sapirang-pirang balad
Mana urang ning caringcing
Mangka ari geus ka darat
Kitu pihatur pangiring
Bari tumpak maung cai
Lampahna iwal mihayu
Kadi barat keur katiga
Sumirinting kadi angin
Laut bongbong narajang karang disorang

11. Enggeus deukeut ka daratan
Ditinggal ku balad patih
Pada ngomong itu naha
Jukung teu dikalah geuning
Ngawasakeun patih cengkiling

Sarta barina sumahur

Taksiran Jaka Mursada

Naha itu tumpak rakit

Mun parahu meureun katenjo curukna

12. Tumpak na naha naon éta

Disebutkeun rakit deui

Komo meureun dicalikan

Kapal mah sok komo deui

Pada ngomong balad patih

Sugan éta tumpak lauk

Ceuk sawareh tumpak naga

Da tapak Kangjeng mah lain

Enggeus deukeut kaget narepakan dada

13. Sabab lauk tembong gigirna

Tembong panon biduri

Jeung sisitna ogé emas

Ceu sawareh mun dikali

Enggeus beunang ku urang sisit

、 Dijual geus tangtu nutung

Pok deui sawareh balad

Panon mah komo teuing

14. Sabab inten untung pisan mun dijual

Warna-warna omong balad

Henteu aya nu dipikir

Ngan lamun lauk dijual

Sisit hiji ge saringgit

Ngan patih bengong ningali

Raden lungsur tina lauk

Ka darat jeung badegana

Patih Cangkiling ngalahir

Aya lauk éta beunang ditumpak

15. Na asep manggih ti mana

Aya lauk sieur teuing

Jeung lauk naon ngarana

Kitu kasahuran patih

Jaka Mursada ngalahir

Ngarana Minayu

Pitulung Allah Taala

Bét ngawula ka simkuring

Sareng paman ieu téh bade ka mana

16. Nyandak balad rosa-rosa
Kawas anu rék perang jurit
Raden patih ngawalon
Aeh mawa soteh prajurit
Sok bisi mendak balai
Sok curiga sepuh
Wanta nu dipapag putra
Teu batan paman caringcing
Loba luang kapungkur geus kalakonon

XXVI. PUPUH PANGKUR

1. Kitu lamun teu uninga
Ieu paman mawa soleh prajurit
Paman lain rék ngarurug
Ngan timbalan tuang rama
Mapag asepa bih bilih aya pakewuh
Sareng asepa téh kumaha
Nyar lodong téh tos kenging
2. Nu ngaran Tirta Bulayah

Lamun kenging enggal diantos

Saur raden patih kitu

Ngawalon Raden Mursada

Berkah paman kengin pisan kaulanun

Nu ngaran Tirta Bulayah

Ieu dikandung ku kuring

3. Pék patih coba ngilikan

Hayang nyaho Tirta Bulayah téh nyai

Herang atawana kiruh

Kitu patih panggolona

Raden Bagus ngawansul barina imut

Mengke bae mah dinagara

Disanggakeun ku simkuring

4. Patih Cangkiling ngeukeuhan

Rék dibikeun ditoel baé ku pangiring

Bari ngiceupan ngomong lembut

Poma Agan ulah beunang

Éta patih olo-olo ngageuleuyeuh

Samalahan ibu Agan

Kapungkur pan rék dipeuncit

5. Supaya kabur harita
Ibu Agan malah dongkap ka kiwari
Disusul-susul teu timu
Mawi kapengker téh Agan
Geuning basa dinini tamlih ti gunung
Ahad Agan orok pisan
Dibikeun ku disimkuring

6. Tina hawatos ka Agan
Tina tandu digembol bae ku kuring
Bisi teu uninga bae kitu
Dina mamalana Agan
Ayeuna mah ku pun paman dipiunjuk
Kapan kapengker nyarita
Nu mawi musuh jeung patih

7. Pun paman lamun teu nyamar
Ngan hadean baé bét Agan yasa nyangling
Sadaya pada ka pasu
Kitu harewos badega
Keur asalna nu mawi aya di gunung

Kapengker urang Agan

Ayeuna abdi istori

8. Reup geuneuk ray pias

Geus percaya ka badega méré wiarti

Muncereng sumahur nafsu

Béh na mah cankiling saiton

Olo-olo ka aing rék ngarebut

Ngilikan Tirta Bulayah

Jeung mikeun mah ditampiling

9. Raden kitu susumbara

Patih molotot nunjuk langkung bengis

Sia wani-wani kitu

Ka kolot lanjang ucapan

Eujeung éta teu nyana si anak bedul

Naya Gaengang Ardanaya

Bét nyamar si anak anjing

10. Sia bisa nyalin rupa

Lamun nyana bareto mimiti panggih

Moa enya sia hirup

Disirangkeun tiheula

Ayeuna panggih siana ngawadul

Yén aing pajar maehan

Tangkep éta prajurit

11. Sawareh agan-aganan

Lahir patih em na sis ditampiling

Sosoak patih nu nafsu

Naya genggang ardanaya

Rub dinonom ku ganggaman rebu-rebu

Pada numbak pada medang

Prajurit dur-dor ngabedil

12. Anu harus ngan obatan

Pelorna mah tina bedil henteu bijil

Kocap Ardanaya ngamuk

Pada medang pada umbak

Henteu teurak ki Naya genggang tutumbak

Ponggawa réa nu kalah

Nu paéh patumang tindih

13. Rame disisi sagara

Ardanaya ngamukna teu pilih tanding

Balad patih sami guyur

Aya anu susurakan

Anu ngomong urang montong ngili-ngilu

Da urang teu niat perang

Pajar mapag putra gusti

14. Ayeuna kitu petana

Agan patih éta nu hiri dengki

Teu pupuguh ngajak rusuh

Kitu ceuk sakabeh balad

Ceuk sawareh teu nyana arék ngarurung

Da lamun nyana perang mah

Déwék mah teu sudi najis

15. Jeung ieu batur kumaha

Euleuh patulayah prajurit

Ku gandel diamuk

Jeung ku licik gandek dua

Henteu terka manehna mah tawoh weduk

Sawareh ninggal dulurna

Anu rerehan ka patih

16. Hayu baé batur lawan
Saenyana abong taya nu wani
Sapira jalma tilu
Bon pantar si Ardanaya
Lamun aya lawan déwék tilu [uluh
Motong dingaranan Darepa
Moal bét karasa hanyir
17. Nya aing ngaran ki Derepa
Hayu naha perang tanding gé jeung aing
Aya nu henteu biluk
Ka patih aya anu réa keur diamuk
Ku Raden Jak Murasada
Rawuh badegana deui
18. Anu ujub ka Darepa
Susumbar hayu deuleu lawan aing
Nya aing kapeteungan Erum
Éta nu ngamuk balad
Naya gnggong nyuruntul barina nembak
Ki Darepa jeud ku medang

Genggong henteu mundur jurit

XXVII. PUPUH DURMA

1. Naya genggong dipedang kuki Darepa

Awakna bulak-balik

Direbut pedangna

Dibikeun kanu boga

Dipedang sakali mati

Geus kokosodan

Patih cangkiling ninggali

2. Poporongan patih barina narajang

Naya genggong jojogedan

Bari nunjuk kanu raray

Ngonconan ka Raden patih

Pokna atuh éra

Bareto ngacir ku aing

3. Ayeuna mah ku aing homo dilawan

Da hnteu karasa nyeri

Kutan ari ménak

Bét lesang dampal leungeun

Asa diusap kunu geulis

Pék deui tambah

Tuh lawan juragan aing

4. Naha sia ka kolot-kolot ngalawan

Pamali sia téh jurig

Nyaho aing kaget

Sia mana lalawora

Sakti-sakti deuleu aing

Jakamursada

Geus henteu tatapasini

5. Pék dicekel ku ambek Jaka Mursada

Dibalangkeun baé patih

Teu karasa beurat

Sakitu jangkung luhurna

Raden patih ngajumpalik

Cengkat buringas

Ngarontok jeung ngaringkik

6. Raden Jaka Mursada érék dicambak-cambak

Luncat kawas kutu anjing

Patih ngarontokan

Ngenca ngatuhu teu beunang

Ana bongoh ditampiling

Kukurilingan

Katura lengan teu eling

7. Ana cengkat patih bari narik pedang

Langkung nafsuna patih

Tatapi susumbar

Eh sia Jaka Mursada

Ayeuna mah sia mati

Raden iatna

Walon ngomong sia patih

8. Coba hempek awak aing kere pedang

Lamun teurak téh ka aing

Enya matih pedang

Meureun dibikeun bulayah

Lamun henteu terka aing

Ku pedang sia

Geus tangtu sia dipenucit

9. Raden patih nambah ngagidir amarah

Kolebat medang Den patih

Ka Jaka Musada

Pedangna lajeng di tewak

Geus beunang dipedang deui

Patih tu teurak

Ngarontok deui patih

10. Raden bagus ngajak perang pupuyuhan

Silih cekel eujeung patih

Ari badegana

Naya genggong ardanaya

Keur ngamuk ka prajurit

Sakabeh beak

Nu paeh dina kikisik

11. Anu hirup sawreh lalumpatan

Anu henteu perang caricing

Anggur susurakan

Balad patih nu teu perang

Bangsa menak bangsa kuring

Anu nyurakan

Ponggawa rawuh para mantra

12. Ceuk sawareh hayoh lawan kalah kamana

Anu naruhan ku duit

Ardanaya ngucap

Éta naha susurakan

Lain rek melaan patih

Aing lawan

Ku aing arék dibasmi

13. Ari carek Naya genggong susumbar

Ieu anggur lawan aing

Geus teu aya lawanna

Saha nu bela ka patih

Aing narajang

Nya aing urang Majesi

14. Kitu omong Naya genggong susumbarna

Pada jawab balad patih

Kuring terka perang

Pajar téh mapag Agan

Horeng nu diiring dengki

Kuring mah

Kakang henteu aya piker dengki

15. Nu bilik ka patih pab geus malodar

Sabas milu hurik ati

Ari kaula mah

Ulabon ka putra raja

Ka budak anggon teu wani

Wantu elehan

Kitu walon balad nu cicing

16. Ardanaya ngadenge omongan nu sarah

Amarahna lemper deui

Sarawuh baturna

Naya genggong seuri ngucap

Mun kitu mah eleh kami

Sabab teu dilawan

Ayeuna mah urang raph

17. Tuluy campur Naya genggong ardanaya

Geus raph jeung balad patih

Nu henteu naglawan
Tuluy nnjo nu galungan
Jaka Murasada jeung patih
Taya nu kalah
Jojogolan na keusik

18. Raden bagus disered bari dijambak

Kawas ucing ngagem beurit
Dikekeseke Mursada
Tapi teu pisan nyoara
Api-api anu sisip
Tapi teu rejag
Gumulung lebeting galih

19. Raden patih susumbar sia modar

Raden bagus narik keris
Kejat patih lumpat
Ku raden patih diudag
Patih gila ninggal keris
Hurung ngagugudag
Pucuk keris mutu geni

20. Patih limpat sataker tanaga
Barang ngareret ka gigir
Mursada moroan
Badegana emprak surak
Lir gagak diudag piit
Laip salira
Lir sapi diudag kambing
21. Lacek lengkah kawantos anom jeung sepuh
Merebet henteu kabarik
Badegana surak
Baladna bengong ninggali
Pada momong balad patih
Buru ku urang
Sugan eureun agan nganti

XXVIII. PUPUH KINANTI

1. Ardanaya enggeus campur
Eujeung balad-balad patih
Sabas enggeus loma tadina
Malah ngomongkeun ka patih

Juragan urang bét delap

Hayu urang ka nagara

2. Patih lumpat urang catur

Ngarandeg deukeut ka nagri

Patih angkat gagancangan

Ngahanju cape Den patih

Raden ngudagna teu kebat

Moro ka patih cangkiling

3. Ngarandeng ngantos batur

Teu lami dating pangiring

Liren di sisi nagara

Barina ngasupkeun keris

Naya genggong ardanaya

Rawuh balad candak patih

4. Ardanaya pok piunjuk

Agan patih téh kabarik

Raden Mursada ngandika

Mun katepi modar patih

Tatapi patih ayeuna

Ku ama tangtu istori

5. Saur Raden Bagus kitu

Badegana ngomong deui

Kituna mah moal gagal

Patih ka gusti madoni

Mugi sabar baé agan

Kitu haturan pangiring

6. Sok tunda lampah Den Bagus

Caturkeun Patih Cangkiling

Patih kebat ngadeuheusan

Gék calik payuneun gusti

Kangjeng raja seug ngandika

Kumaha petana patih

7. Eujeung Mursada téh tepung

Atawa teu kungsi panggih

Cong-cong srmbah patih unjuk

Nun sumuhun dawuhan gusti

Perkawis putra gamparan

Kapendak pisan ku abdi

8. Sinareng landong kabantun

Nanging awon putra gusti

Abdi gusti wani bayak

Sakur nu sareng abdi

Bét éta putra binasa

Perlaya dina kikisik

9. Raja seug mindo ngadawuh

Kunaon asalna patih

Nu matak kitu lampahna

Raden patih matur deui

Kawitna putra gamparan

Dirongrong Ku abdi-abdi

10. Rehing putra nitih laun

Éta sumpingna ti cai

Kumaonam jalma loba

Teu beunang dihaling-haling

Bareng bayat ogé putra

Ka darat sét matak keris

11. Sakabéh abdi diamuk
Sareng badegana deuih
Nu disiratkeun baheula
Kiwari daratang deui
Si Genggong Ardanaya
Ari rék ditangkep ku abdi

12. Putra gusti nu keur napsu
Ari dilawan ku abdi
Abdi ajrih ka gamparan
Wantos putra murangkalih
Saur pantes dilawan mah
Da disintreuk gé ku abdi

13. Geus tangtos dipecat jauh
Ngan bubuhan kolot abdi
Putra gusti teu dilawan
Nu mawi tu dilawan
Wangsul henteu sasarengan
Kitu kaol purwana gusti

14. Abdi awon kapiunjuk

Sadaya teu langkung gusti

Pihukuman putra

Da kitu purwana gusti

Pikir raja dina mnah

Perwatek Putri Mesir

15. Kawantos geulisna punjul

Nanding putri Kuraesin

Tatapi watekna panas

Tépa ka patih Cangkiling

Geus puguh ka carogéna

Panas ngentab panas gusti

16. Raja muncereng ngadawuh

Jadi éta kitu patih

Si Mursada anak setan

Sugan lain anak aing

Maehan nu taya dosa

Kurang ajar tah si jurig

17. Si Mursada lamun kitu

Kudu dhukum pati

Urang lebon mun geus datang

Tutur baé tah si jurig

Patih tong loba carita

Parentah lurah patinggi

18. Mistikeun pundutan sulur

Ing dalem hiji patinggi

Kudu sarebu tanggungan

Urang nyieun gunung api

Sakitu timbalan raja

Patih gura giru indit

19. Patih angkat anu rusuh

Marentah lurah patinggi

Sarawuh camat wadana

Geus putus timbalan patih

Gehger di kampung Somahan

Diparentah ku patinggi

20. Gancangna geus ngundung-ngndung

Suluh ti lurah Patinggi

Kabeh putus sapancenna

Dipetakeun ku Den Patih

Geus nyusul tanding jabal gap

Suluh ti antero nagri

21. Patih sadaya piunjuk

Karaja ngadeuheus deui

Ngunjuk yén parantosan

Suluh buat gunung api

Sang Raja mindo ngandika

Mun geus datang anak kami

22. Ku patih éta pék mundut

Urang sebut Guha Geni

Sina asup si Mursada

Kana seuneu tangtu garing

Karawuh jeung badegana

Hutang pati tanggur pati

23. Kitu rawuh Raja Erum

Lahir patih leres gusti

Eukeur kitu jol darongkap

Jeung gandek geus ka nagri

Raden ngadeuheus ka rama

Kangjeng raja seug ngalahir

24. Kangjeng raja ngalelemuk

Teu siga giruk saeutik

Lahir raja Asep meunang

Buat landong ibu sakit

Nyembah matur Den Mursada

Nun berekah ama kenging

25. Dawuh raja Asep sakur

Jeung petakeun ubar patih

Geura layad ibu ujang

Geus teu werat usik malik

Ku Asep geuwat landongan

Coba enya landong matih

26. Kitu dawuh raja Erum

Jaka Mursada geus indit

Usada Tirta Bulayah

Diungglkeun ka sang putrid

Waras teu sakara-kara

Biasa cara sasari

27. Kanjeng raja nyaur

Enya ubar matih teuing

Asep tulus jadi raja

Tapi aya hiji deui

Pamundut rama ka Ujang

Pangneangkeun eyang deui

28. Ayana dijero gunung

Ngaran gunung guha Geni

Ku Asep mudu deuheusan

Eyang lebet guha Geni

Sakitu pilahir ama

Raden Gambah teu ngalahir

XXIX. PUPUH GAMBUH

1. Raden saur lebet kolbu

Bét aing asa teu umum

Anu kana guha Geni

Anu aing téh geus tangtu

Awak tutung tangtu maot

2. Kitu manah raden bagus

Bari madon teu ngawangsul

Raja rum ngandika deui

Ujang itung-itung nyipuh

Kudu ngagugu ka kolot

3. Sabab nu rék jeneng ratu

Nya kudu baé sipuh

Ujang hayu geura indit

Kitu dawuh raja Erum

Raden Bagus pék nyawalon

4. Kanjeng rama lamun kitu

Ka simabdi mundur umur

Jisimabdi amit mati

Seja pasrah ka Yang Agung

Kitu hatur Agan Anom

5. Enggal Raden Bagus lungsur

Putri sareng raja Erum

Keluar ti jero bumi
Patih keur ngaduruk suluh
Seuneu muntab pada nenjo

6. Raden Bagus angkat tungkul

Badega dua teu kantum
Badegana sami ngiring
Pupus hayang ngiring pupus
Ardanaya Naya Genggong

7. Geus rumaos moal hirup

Raden Bagus semu nguyung
Kana jimat tacan eling
Jeung bari meubeurkeun pecut
Ngan buli-buli teu poho

8. Barang geus dongkap ka gunung

Geus kumpul di nagri Erum
Nu ningal pamendet istri
Gentra Sari nu kacatur
Jeung Ratna Koamala nayaho

9. Rakana Erum seug ngadawuh
Coba asep geura asup
Raden Mursada ngalahir
Paman Ardanaya hayu
Eujeung Paman Naya Genggong
10. Ari rék bela tumutur
Hayu urang bareng asup
Badega ngawangsul ceurik
Eh, agan tong loba saur
Abdi bela ti bareto
11. Bareng paéh bareng hirup
Abdi hayang ulah kantun
Seja ngiring lahir batin
Omong badegana kitu
Ardanaya Naya Genggong
12. Raden Bagus enggeus gebrus
Badegana dua nya kitu
Jjingklak Patih Cangkiling
Sang Putri Mesir sumaur

Deuh sia sakabeh kojor

13. Surna putri sakitu

Dawuh raja tambah suluh

Riba pada nyokot abdi

Seuneu muntab geus ngagedur

Anu surak ting haraok

14. Aya nu nyebut tutung

Ceuk sawareh teu bitu

Ceuk loba tuas teuing

Badega nu pararunyus

Ardanaya Naya Genggong

15. Raden nyampak rai ayu

Barang gebrus ngararangkul

Sang Komala Gentra Sari

Ka Raden sami sumaur

Engkang geus ngarepkeun maot

16. Putri dua pada matur

Engkang moal pupus

Kapan nganggo ali kuring

Den Bagus imut ngawangsul

Saleresna engkang poho

17. Seug deui garwana matur

Engkang dilebon ku sepuh

Kapalayna putri Mesir

Engkang jeneng ratu

Manahna ibu kalon

18. Ayeuna mah bales hukum

Kajeung ngabohong ka sepuh

Da bongan sepuh téh geuning

Sagala beunang kawujuk

Geus sagala sapapanjangna awon

19. Ari ayeuna kang Bagus

Pisaureun téh ka sepuh

Parantos jeung eyang panggih

Malah jeung ama disaur

Kanjeng eyang langkung soro

20. Leres nyai enya kitu
Tina jero seuneu hurung
Harita raden geus bijil
Ramana henteu sumahur
Sareng putrid ninggal bengong
21. Patih kumetap teu anyar
Luak lieuk anu puguh
Geus lami raja ngalahir
Geuning asepe éta hirup
Cong sembah mando gan anom
22. Nun ama nuhun sarebu
Wirehing putra dijungjung
Jadi naha lamun mungkir
Horeng sare'atna hurung
Seuneu téh singhoreng gedong
23. Memeh brus mah panas langkung
Ayeuna putra diutus
Anu mawi bijil deui
Réh kanjeng rama disaur

Diantos pisan ku sono

24. Kanjeng eyang kadatur
Sareng ibu kedah wantun
Sareng mamang patih deui
Sareng putra buru-buru
Kitu nu anom ngabohong

XXX. PUPUH SINOM

1. Pihatur Jaka Mursada
Nyana abdi guha Geni
Matak tutung ruksak badan
Matak katagihan geuning
Kinten nya éta sawargi
Paingan ama disaur
Sareng ibu ulah tinggal
Kedah kuptra kairing
Sareng ieu mamang patih dawuh eyang
2. Karantes dawuhan ka ibu abdi-abdi
Palay ngahormat ka ibu abdi-abdi

Réh putra welas teu damang
Ayeuna geus damang deui
Eyang bade pesta resmi
Dilebet guha Geni hurung
Malah parantos peupeucitan
Kitu leresna simabdi
Mangga didawuhan ulang lila

3. Kitu piunjung Mursada
Ngalahir sang Putri Mesir
Hayu atuh jeung manehna
Bari hayang nyaho kami
Di nagara guha geni
Jalanna ka seuneu hurung
Harita geus babarengan
Tiluan diiring patih
Barang gebrus ogé pating koceak

4. Pada bitu mastakana
Raja sareng Putri Mesir
Den patih sirahna bucat
Ngabeledug dina Geni

Raden Mursada ngalahir

Ét aing males hukum

Sabab rama tunggang kaya

Ka ibu malah kadiri

Nurut teuing kana geulis geureuhan

Ayeuna raja (.....) (231-232)

(.....)

Mutabar kabeh nagara

Sumawonna unggal disintreuk

Dinagri Rum Ratuna Jaka Mursada

5. Sigeung ratu di pameungkang

Tacan ngungsi jero puri

Caturkeun Ratna Komala

Sareng Putri Gentra Sari

Tina guha Geni bijil

Lajeng ka karatron Erum

Emban taya nu nangenan

Nyai emban eukeur ceurik

Nyeungceurikan raja sareng garwana

6. Dilebet reyang midangdam

Ting darengyak istri ceurik

Aya anu lolongseran

Aya anu ceurik ngawiwi

Bari ngomong anu ceurik

Ari pokna naha ratu

Tinggalkeun pupus ti heula

Ari ceuk sawareh deui

Henteu nyana gusti rék pupus ayeuna

7. Ari peuting dipupundutan

Panungtugan eujeung aing

Dipondah ku batur embank

Aha ileh meunggeus tong ceurik

Anggur sing urang luluwis

Bareto keur aya ratu

Urang teu meunang kaluar

Erek ngalong sisi cai

Ayeuna mah hayu barijil kaluar

XXXII. PUPUH MIJIL

1. Enggeus burit teu repeh nu ceurik

Dilebet geus raong

Putrid dua geus bosen kugandeng

Komala jeung Gentra Sari

Disirep nu ceurik

Ku Nyi Ratna Ayu

2. Tuluy baé karerek anu ceurik

Nu kerek sesegor

Gentra Sari jongjon calikna téh

Ngantos-ngantos raka calik

Ti pamengkang sumping

Ti entas ngahuru

3. Prabu Anom ngadawuk ka mantri

Ga jaksa kaliwo

Ayeuna mah pék marulih baé

Karana ieu geus burit

Sugan isuk deui

Kaula rék asup

4. Saenggeus burit sang raja ka bumi

Bari lungak-longok

Nyondong saurna meja jeung kuweh

Pamasangan jeung kopi

Siang damar lilin

Hibar damar lampu

5. Ratu nyaur salebeting galih

Ieu kapan kososng

Tapi damar bét di seungeut kabeh

Ti dinya ratu angkat deui

Di kamar nyi putrid

Dirontok dicium

6. Duanana tuluy sare deui

Cikalna nu anom

Nu sepuh Gentra sari raina téh

Sabab ti heula dikawin

Sanajan pandeuri

Kitu kanda catur

7. Ti nya ratu tuluy tuang kopi

Gerwa dua mando

Entos tuang seug carek bae

Sasauran Gentra Sari

Nyaurkeun putri Mesir

Geulisna pinunjul

8. Tapi awon watekna sang putri

Gentra Sari nyaho

Disaurkeun éta watekna téh

Kaawonana putrid

Kasuat ras eling

Ka ibu nu kabur

9. Ratu anom enggal nyaur patih

Henteu lami geus jol

Patih Dawud Patih Masrut baé

Ngadeheusan nu dua patih

Ratu Anom nagalahir

Jeung paman pisaur

10. Waktu ibu basa rék dipeuncit

Ku patih di lebon

Kira-kira ibu aya keneh

Isuk mah teangan deui

Mun pareng kapanggih

Nadar ka karuhun

11. Urang pesta paman siang wengi

Mun ibu can maot

Patih dua seug nyarios baé

Misaur Andaya sasih

Ti barang mimiti

Seep dipiunjuk

12. Ratu Anom ngadangukeun patih Duaan nyarios

Ratu anom segruk nangis baé

Gentra Sari seug ngalahir

Engkang montong nangis

Kuring sanggem nyusul

13. Ratna Déwi Komala ngalahir

Sareng bari mandon

Kapan kuring garwa engkang téh

Sanggem néangan ibu leungit

Bari dileuweung deui

Sanajan dilaut

14. Anu lengit keun néangan kuring

Montong gedig pangkon

Montong kulem dina wengi ieu téh

Kitu saur Gentra Sari

Saur Ratna Déwi

Urus baé isuk

15. Gulang-gulang upacara deui

Sakur nu dijero

Sina tetep ulang mungkar kabéh

Kitu saur Gentra Sari

Catur geus beurang deui

Pukul genep isuk

16. Emban kabéh nu disirep lilir

Kabéh pada melong

Bet teu asa euweuh raja emban kabéh

Sabab putra anu linggih

Ngan teu kungsi kabumi

Ngaladénan ratu

17. Gentra Sari kaemban ngalahir

Emban entong melong

Lopérés bapa geunder

Gawéna cara Sari

Saur Gentra Sari

Sadaya ngawangsul

18. Pada hatur pamenget jeung istri

Mangga gusti Anom

Sim abdi mah satimblan baé

Ngadederek dawuh gusti

Haru-haru abdi

Seug ratu ngadawuh

19. Ayeuna mah nyai ngabdi-ngabdi

Montong diparios

Teu ngawula tangtu ditumpas baé

Nu matak naon dibasmi

Walon Gentra Sari

Anggang lamun kitu

20. Heunteu adil cara putri Mesir

Maotna gé awon

Ari engkang jumeneng ratu téh

Lamun teu aya abdi-abdi

Saha nu ngagusti

Anu nyebut ratu

21. Lamun euweuh éta abdi-abdi

Urang meureun jongjong

Engkang calik tangtos nyalira baé

Lamun kitu kuring baé

Margi tetep abdi

Engkang bisi bingung

22. Kapan engkang miwarang ka kuring

Néangan anu lolos

Nya ayeuna sim kuring indit téh

Lajeng lungsur Gentra Sari

Rawuh Nata Déwi

Lungsur bari imut

23. Geus kaluar nyai Gentra Sari

Loba anu nénjo

Putri dua lajeng ngapung baé

Seja néangan anu leungit

Ratu lungsur deui

Ningali nu ngapung

24. Enggeus jauh anu ngapung putri

Ratu geus ka gedong

Patih dua mash ngadeuheus baé

Misaur patih cangkiling

Kaawon patih

Teu pengat misaur

XXVIII. Pupuh Magatru

1. Prabu Anom teu acan lulus
Loba kénéh anu kaéling
Ngamanahan baé ibu
Hoyong geura gok panggih
Kalangkung waktos teu nyaho

2. Kacarios Ratna Komala nu ngapung
Jeung raina Gentra Sari
Ngungkulan leuweung diluhur
Ningali sakur nu buni
Kajajah manjah jeung kaso

3. Ratu katinggal ardaya Salasih camudur
Ka nu éyang ngajangjawing
Papanggo sakabéh buntut
Burubutan ruwang-rawing
Nyaaur dina leuweung kaso

4. Ibu ratu asal kabur tuluy nyumput
Aceuk sumangga nu ningali
Nu matak henteu kapanggih
Kubadegana diasuh
Gentra Sari seug ngalahir
Paingan henteu katénjo (+ 1 padalisan)

5. Langkung buni ibu ratu nu nyumput

Aceuk sumangga ningali

Ratna Komala ngawangsul

Boa éta lain deui

Sabab urang tacan nyaho

6. Moal temen ibu ratu kawas kitu

Lawas gé piraku teuing

Éta nini enggeus pikun

Kapan karék putra hiji

Sok piraku téréh kolot

7. Kasalahan urang téh rai geus tangtu

Ari saur Gentra Sari

Aceuk mangka geura lungsur

Urang cokot itu nini

Sanajan lain gé wantos

8. Lamun enya ibuna da meureun ngaku

Mun lain ambarkeun nini

Bisi nu mundeur kasarung

Énggal lungsur Gentra Sari

Tiluhur kajero kaso

9. Lir ibarat heulang nyabet hayam kitu

Lampah anu dua putri
Nyandak éta Ibu ratu
Lajeng baé ngapung deui
Teu kungsi barang parios

10. Putri dua silih tinggal bari imut

Nu dibawa teu ngalahir
Nyaure salebeting kolbu
Bet putri garesik teuing
Mawa aing teu ngaromong

11. Sarta aing dibawa ngapung kaluhur

Na rék dikumaha aing
Na ieu téh jin kitu
Atawa nu ngaran ipri
Atawa nu ngaran kayalon

12. Kitu baé timburuna raja ibu raja Rum

Komala jeung Gentra Sari
Ngadasaran arék turun
Tiluhur kanagri sumping
Lajeng baé kakadaton

13. Lajeng Erum eukeur calik dina bangku

Ningali garwa dua sumping
Sarta ngemban ibu ratu

Prabu Anom teu ngalahir

Ka ibu tacan wapaos

14. Enggeus calik ibuna henteu sumaur

Putrana nya kitu deui

Ratna komala pihatur

Sareng putri Gentra Sari

Sumangga engkang parios

15. Enya ieu ibu engkang nu kabur

Atawana lain deui

Lamun enya baé sukur

Orokaya bisi lain

Boh bilih rai kawalon

16. Ratu Erum ngadawuh barina imut

Engkang ogé ari nyai

Teu terang karupa ibu

Coba saur paman patih

Duanana sing marios

17. Patih gancang dibéjaan kanu nyaur

Geus pada pating garidig

Maruru ka ibu ratu

Geus dongkap kalebet patih

Patih dua nu teu poho

18. Malah barang jol ogé patih nyaruuh

Patih dua ting raregih

Nangis barina pihatur

Nutur lampah tina kawih

Kitu-kitu patih nyarios

19. Prabu anom midanget patih

Pihatur

Prabu Anom nyuuh nangis

Barina ibu dirangkul

Raja Anom sareng putri

Anu nyandak gé ngarontok

20. Ditangisan ku patih puguh kuratu

Komala jeung Gentra Sari

Nangis barina pihatur

Punten baé ti sim kuring

Tanya hormat kakolot

21. Bawa tadi dirawu dibawa ngapung

Ibu nganti dijingjing

Ayeuna neda dimaklum

Andaya sasih ngalahir

Sukaréla ibu Anom

22. Balikanan ibu pirang-pirang nuhun

Rumaos dinyawaan deui

Rumaos geus teu nyangaku

Kana pihirupan deui

Ibu geus ngakukeun maot

23. Pada pukah patih ratu henteu nyuuh

Komala jeung Gentra Sri

Ibuna pada ngarungrum

Nyarios waktu prihatin

Sadaya sami hawatos

24. Prabu Anom ngadangu carios ibu

Soca beureum nangis deui

Bari nyaur meungeus ibu

Montong dipisaur teuing

Patih jeung ama da maot

25. Ayeuna mah da kuring nu jadi ratu

Malah nu jadi patih

Mang Masrut sareng Mang Daud

Éta nu béla kakuring

Éstu ti orok dirorok

26. Ayeuna mah geura siram baé ibu

Panganggo sakabéh salin
Kitu dawuh raja erum
Geus lajeng baé ka cai
Gentra Sari nyandak bokor

27. Nata Déwi nu nyandak panganggo alus

Sareng nyandak sabun wangi
Angkat ngiring ibu ratu
Sejana siram ka cai
Nu ngiring pada ngaronom

28. Lajeng siram mantu nu dua ngaruru

Ceuk dongéng keusik berentik
Cadas hérang batu hurung
Hibar cahaya ning sasih
Geus siram salin panganggo

29. Anom deui bet sami jeung mantu

Tambah geulis putri
Hiji éta putra ibu ratu
Diobeng mulih ti cai
Kasmaran sakur nu nénjo

XXIX. Pupuh Kasmaran

1. Énggalan asép kabumi

Ibu ratu jeung mantuna
Anu ngalayad ngaberes
Para garwa pangkat-pangkat
Pada nyandak pamasangan
Dilebet ratu berhimpun
Prabu Anom lejar manah

2. Ningali ibu geus calik

Ratu Anom seug ngandika
Urang engeus ngeunah haté
Taya anu dipikiran
Urang kami mayar hutang
Karana kaluar saur
Paman patih urang hajat

3. Nyalametkein ibu sumping

Sakalian patih nikah
Ka urut patih nu paéh
Ki patih Daud nyaéta
Ki patih Masrut jerona
Nyata seliran raja Rum
Anu geus wapat

4. Ngancangna ki patih kawin

Istri ubyag nu popolah
Pangkat leutik pangkat gedé

Ngurus nyieun balandongan
Jeung ngumpulkeun tatabeuhan
Ngaliud di alun-alun
Tatabehan warna-warna

5. Ménak kuring balawiri

Anu maréntah pepeta
Motong sapi motong embé
Éntog meri hayam soang
Gancang nu olah popolah
Geus haliwu anu ngubrug
Dogentak-gentak kapala

6. Geus tarapti nyeugeut bedil

Keur ngaguruh tatabeuran
Di nagara ramé gandéng
Nu lalajo lalumpatan
Tu Anom sukan-sukan
Kocak katatangga lembur
Mashur ka unggal nagara

7. Siga gedi Erum nagari

Ratu Anom nu keur pésta
Disalin deui nyarios
Anu kocap pulo denda
Jenengan Raja Umbara

Ari rajang geus sepuh
Patihna radén Urawan

8. Raja eukeur sumpeg galih
Ngamanahan putra dua
Ari éta putrana téh
Pamenget masih ngaduda
Jenengan Radén Cumina
Anu hiji putra ratu
Istri wasta Ratna Wulan

9. Ratna Wulan langkung geulis
Geus langka nyiar tandingna
Ngan putri Mesir nu maot
Ngan éta anu madanan
Dina ka geulisanana
Mun aya ampir sapatut
Sareng putri Ratna Wulan

10. Ari harita ning putri
Anu geulis Ratna Wulan
Dilamar ratu Salawé
Ku ramana teu ditampa
Raja lain henteu dowo
Manah rudet pada ewah
Kadieu-kadieu kumaha

11. Lamun hampa ratu hiji

Kumaha éta nu loba
Sakitu manah raja téh
Raja Umbara ngandika
Ka putrana dén Cumina
Jeung asep kumaha atuh
Dulur ujang Ratna Wulan

12. Nu ngalamar balawiri

Ratu Salawe nagara
Bet rada risi ama téh
Sok inggis aya tungtungna
Ari ngalamar bareng pisan
Geus tinangtu bakal susah
Sakitu kasusah ama

13. Ayeuna ama pamikir

Arék eureun jeneng
Ku tina sabab geus kolot
Ayeuna kumaha ujang
Jeung éta jaga rusuhan
Dén Cumina nyémbah hatur
Nun ama kairing pisan

14. Abdi gé nya kitu pikir

Larisi kanu nanyaan
Éta tangtu rusuh baé
Nanging lamun widi (-2)
Ama abdi arék widang sadaya (+3)
Ana kocap ratu Erum
Samalah keur cariosan

15. Aya dua istri sakti

Di nagara Pulo Salaka
Gentra Sari jenengana téh
Nu hiji Ratna Komala
Tiasa ngubah awing-awang
Éta istri dua taluk
Ayeuna dianggo garwana

16. Kitu carios nu sidik

Ayeuna mun widi ama
Putra rék ka dinya baé
Ari perkawis nagara
Ayeuna teu langkung ama
Rék sérén ka Ratu Erim
Sareng aceuk Ratna Wulan

17. Sim abdi seja rék ngiring

Kana kersa jeung rama
Ki unjuk sakitu sotéh

Putra mah ninggal ka ama
Manawi kawilujengan
Piunjuk putra sakitu
Raja Umbara ngandika

18. Aéh Asép bener téh teuing

Ama raos diubaran
Nya kitu pisan béja téh
Geura dangdan saé ujang
Poé ieu baé leumpang
Ambéh gancang tumpak
Manuk ngaran pakis sakadar

19. Radén dangdan geus tarapti

Geus amitan ka rama
Énggalna geus lungsur baé
Seug nyandak pakis sakadar
Di pacul baé harita
Lajeng ditumpak bur manuk
Hiber ngambah awing-awang

20. Tarékah ku di dadali

Nu maragna tanding kuda
Sumamber raket tanding walet
Leumpangna manuk sakadar
Paheula-heula jeung julang

Kitu carios ki pantun

Kadanca moro ka Ratna

21. Ngagawir katebak angin

Anu tunggang peupeureuman

Bakayang Radén kawalon

Nitihan manuk sakadar

Lampahna salila sabulan

Ti Pulo Denda ka Erum

Nyungsiang soré geus dongkap

22. Manuk nungkulan nagri Denda

Ka Erum keur raraméan

Réa pisan anu nongton

Manuk sakadar ka handap

Nu nitah radén Cumina

Pada kagét urang Erum

Sadayana ménak rama

23. Euleuh manuk gedé teuing

Itu ditumpakan jalma

Na manuk naon éta téh

Ceuk nu loba manik julang

Ceuk sawaréh hayam barong

Ceuk sawaréh Ratu Ciung

Mana kuat ditumpakan

24. Sang Ratu eureun ngalahir

Paman patih coba téang

Géhgér aya manuk gedé

Na manuk naon ngarana

Sarta aya nu numpakan

Paman patih coba saur

Geuwat paman diantian

XXX. Pupuh Kinanti

1. Patih Daud gura-giru

Nyaur anu tunggang paksi

Énggalna Radén Cumina

Ngadeuheus nyarengan patih

Ratu Erum sengandika

Cik ka dieu baé calik

2. Rék andika nitih manuk

Aya manuk ka dieu tapi

Na manuk naon ngarana

Mana alus-alus teuing

Bieu téh mulih ti mana

Numawi ka dieu sumping

3. Bareng di mana nya matuh
Ayeuna anyar pimanggih
Sareng saha nya jenengan
Di mana nya tuang bumi
Anjeun naon nu diseja
Nya ieu paksi sakadar (+1 padalisan)
Kaleungeunan jisim abdi

4. Abdi nyanggakeun bebendu
Réhing abdi kumawani
Ngadeuheus ka payun raja
Abdi kirang temah wadi
Torojong tanpa larapan
Mugi timbangan jisim abdi

5. Wiréhing sim abdi dusun
Wantos abdi uarng sisi
Ti nagara Pulo denda
Ari ngaran jisim abdi
Ceuk nu nyebut Dén Cumina
Numawi marek kagusti

6. Abdi diutus ku sepuh
Ti madenda rama abdi
Pihaterna kanjeng rama
Mendak gusti nutur galih

Rama téh mindang saraya
Neda tulung perang jurit

7. Karatén alamat rusuh

Di pulo Denda nagari
Ratu salawé nagara
Ngalamar ka lanceuk abdi
Istri ngaran ratu Wulan
Éta anu jadi margi

8. Ari éta para ratu

Anu salawé nagari
Teu aya anu ditampa
Sabab ama ewed galih
Numawi ngadeuheus
Abdi kapayuneun gusti

9. Sakitu sepuh kabingung

Enggeus ngarurug ka nagari
Numawi mindang saraya
Ari upahan nagari
Sareng dulur Ratna Wulan
Éta mandak dipupuri

10. Mandak katuang piunjuk

Gamparan sumangga linggih

Ka nagara Pulo denda
Kalangkung melang sim abdi
Sang Ratu Erum ngandika
Aéh rai tong rusuh teuing

11. Urang dahar heula hayu

Atawa ngarot ci kopi
Radén Cumina dihormat
Mangga tuang heula kopi
Eukeur pesta kasémahan
Sok abong lamun teu ngiring

12. Sang Ratu Erum ngadawuh

Jadi kitu kersa rai
Rama mundut di tulungan
Mangga akang rék badami
Jeung garwa anu dua
Kumala jeung Gentra Sari

13. Garwana dua disaur

Kapamengkan kabéh calik
Teu kantos sareng ibuna
Sang putri Andaya Sasih
Geus calik lebet pamengkang
Ratu Anom seug ngalahir

14. Ari ayeuna jeung ibu

Masing jongjon calik

Kuring dipindung saraya

Ku ratu Denda nagari

Sumeja rék karana Alloh

Nulung anu perang jurit

15. Putra neda jiad ibu

Sareng ieu ka Nyai

Ka nyai Ratna Komala

Sareng ka Néng Gentra Sari

Doakeun engkang rék leumpang

Tatapi mangké ku nyai

16. Lamun akang campuh tulung

Upanten geus perang jurit

Gero-gero dua ngawalon

Nya atuh puguh téh teuing

Piraku teu aya kelar

Ka ngaranna ka salaki

17. Gentra Sari mindo matur

Engkang mangga pisan kuring

Ulah dianggo rejad manah

Najan sareng ogé kuring

Raja Anom ngandika

Ké baé nyai pandeuri

18. Ngan akang rék mawa pecut

Engkang ieu jimat ali

Ratu Anom enggal dangdan

Diraksukan sutra putih

Sinjang poléng palang ruksak

Paparin ti Nabi Hidir

19. Heunteu tinggal ngaran duhung

Sadia ngagem cameti

Enggalna Ratu kaluar

Barina ngalahir deui

Mariksa Radén Cumina

Kamana jalan rai

20. Radén Cumina ngawangsul

Ieu baé tunggang paksi

Da hideung paksi sakadar

Mangga tunggang sareng abdi

Na kuat kira-kirana

Cumina ngawalon deui

21. Sapuluh jalma gé wantun

Samalah kaluhur paksi

Sedengna mah lima belas

Ditungangannapaksi
Karah bodas lahir raja
Jung atuh sumangga rai

22. Manuk depa ngarumpuyuk

Radén Cumina ngalahir
Mangga gusti meungpeung depa
Palay dititihan paksi
Ka duaan manuk indit

23. Ditepa manuk geus biur

Muluk ka gandawiata
Basa ka ganda satengah
Wiati tegeuna langit
Sempaling ganda carita
Aya galudra dilangit

24. Érék nyabet kana manuk

Radén Cumina ningali
Unjukan gusti cilaka
Karana itu tingali
Di luhur manuk galudra
Rék nyabet ka urang gusti

25. Piunjuk Cumina kitusang Ratu ngalahir

Keun baé rai heulaan

Lamun geus cameti
Keur kitu nyabet galudra
Di papagkeun ku Cameti

26. Galudra ragag ti luhur

Ka handap ngagubrag mati
Ka ratu ngalahir téa
Ragragna galudra mati
Ratu salawé nagara
Sami kagét naringgali

27. Sadaya pada sumawur

Bet asa galudra mati
Na alamat naon éta
Kitu saur raja haji
Ari saur anu loba
Ti naran nyai putri

28. Dilamar ku para ratu

Tacan aya nu ditampi
Ari hartina galudra
Éta téh diluhur langit
Éta ratu Pulo Denda
Manan mikeun suka mati

29. Éta galudra téh kitu

Ciciren Ratna beureuwit

Anakna pada nanyaan

Taya nu ditampa hiji

Sugan arék ku manéhna

Anakna éta dikawin

30. Kitu saur para ratu

Ari ceuk sawaréh deui

Taksiran nya kitu pisan

Nu matak urang ditampik

Taya ayeuna mah urang

Hayu urang lulung jurit

31. Geus badami para ratu

Pada sadia prajurit

Masanggrahandina tegal

Dina tepis wiring nagri

Sedengkeun nu masanggarahan

Kacap ratu Erum sumping

32. Tiluhur milihan manuk

Sareng jeung Cumina deui

Manuk sakadar ka handap

Ratu teu ngarandeg deui

Milebet ka padaleman

Ratu Erum sup ka bumi

33. Ka raja umbaran munjung

Enggeus munjung raja linggih

Sareng calikna satata

Raja umbara ngalahir

Kang putra ama haturan

Raja Erum ngawalon manis

XXXI. Pupuh Dangdanggula

1. Ratu Erum calik dina korsi

Geus satata jeung raja umbaran

Anu ngadeuheus ngabérés

Pagkat sakabéh tarungkul

Pangkat Radén Urawan papatih

Sarawuh radén cumina

Di payuneun tungkul

Pangkat kabéh sami seba

Geus gempungan ti lebet taruang kopi

Raja umbaran ngandika

2. Nun kang putra sukur enggeus sumping

Tuang rama téh langkung ewedna

Réh gaduh putra awéwé

Dilamar ku para ratu

Tur kamreg salawe nagari
Teu aya nu ditampa
Sabab ama téh ewuh
Ari ditampa saurang
Anu réa kantenan ka ama benci
Ama rempang salawasna

3. Éta kitu numawi diangkir
Langkung risi ayeuna sadaya
Kedah ditulungan ama téh
Upanteu kang putra sanggup
Ngajaga bakal balai
Ama nyanggakeun nagara
Saréng jenénga ratu
Saréngna Nyi Ratnawulan
Mun dimanah sугan purah ngala cai
Sakitu pihatur ama

4. Ratu Erum gumujeng ngalahir
Jadi kitu keur kersa kanjeng rama
Putra neda jiad baé
Ayeuna mah para ratu
Anu salawé nagari
Ku ama kedah suratan
Tangtuna ngulung

Unggélkeun putra jeung ama
Ratnawulan geus ditikah ku simkuring
Kitukeun baé dina surat

5. Raja sepuh ngadangu weweling

Légar manah deui ngandika
Sakitu nu diteda téh
Kang putra nu kitu sukur
Geura pék nulis ki patih
Ari basana mah serat dawuh Ratu Erum
Patih indit bari nyembah
Lajeng angkat ka pabean patih nulis
Basana cohag kirang adab
(-1 Padalisan)

6. Dateng Ratu salawé nagari

Ku perkara sampéan ngalamar
Nanyaan ka anak déwék
Numatak déwék teu wangsul
Ratnawulan geus boga salaki
Samalah ditikahna mah
Ti jaman kapungkur
Ratu Erum nu kagungan
Ratnawulan serat geus dicap sakali
Kaula Raja Umbaran

7. Radén patih miwarang prajurit

Mawa surat gancang tumpak kuda

Serat ditaro di kaléng

Anu mawa sewu rusuh

Kudana lumpat dikepit

Kudana wani ngabudah

Geus mapag di tungtung

Teu maju kuda dicancang

Tungtungna mah badarat lumpat prajurit

Nya éta nu mawa surat

8. Urang tunda lumpatna prajurit

Mawa surat utusan sang raja

Kocap ratu nu salawé

Geus sadia serdadu

Sanggrahan wates nagari

Balad nu salawéna raja

Dihijikeun campur

Balad pirang-pirang laksa

Masanggrahan ratuna kabéh badami

Sasuran pada raja

9. Keur lahirna mangga baé rai

Susul saur karaja umbaran

Puguhkeun omong baréto

Purun teu puru sing puguh

Éta dénok nu éta si putri
Ka saha daékeunnana
Ratnawulan ayu
Lamun teu do'a kalayatna
Ulah magar teungteuingeun baé abdi
Ku kakang hadé ditumpesan

10. Kitu saur ratu anu hiji

Pok nu réa leres pesan kakang
Bapana mun do'a téh
Moal enya bisa hirup
Geus moal béda nu loba
Kuring gé nya kitu
Pék pok raja anu loba
Da urang mah lamun teu milik nu geulis
Pulo Dénda di balik lemah

11. Nagarana dibarukeun deui

Ditumpas ngan éta anakna
Anu hadé dikarikeun téh
Karana langka nu kitu
Geulis teu aya nu tanding
Lamun henteu kalakonon
Nu lemes kacium
Ceuk sawaréh leres akang
Eukeur kitu raja salawé nagari

Jol datang nu mawa surat

12. Para ratu sadaya ningali

Kautusan song nyaga surat

Geus henteu nunggu pangwalon

Ki utusan gura-giru

Pada nénjo kabéh prajurit

Aya anu ngahaokan

Utusan murugul

Ki utusan gagancangan

Ungguh lumpat diudag henteu katepi

XXXII. Pupuh Pungkur

1. Kebat utusan nu lumpat

Langkung gancang di udag henteu ka tepi

Surat ku salawé ratu

Diriung pada maraca

Unggal surat kamanah ku para ratu

Yen surat nangtang perang

2. Aya rai raja Umbaran

Olo-olo mun kitu pangiang teuing

Midang saraya ka Erum

Na éta pantar kumaha

Ratu Rum wani ngamusuh kapara ratu

Teu ngahoeun urang garagah

Loba balad sarakti (-i)

3. Ayeuna baé rurugan

Enggal mangkat ratu salawé nagara

Baladna riab ngaguruh

Warna-warna pakarangna

Puguh tumbak nu mawa gegeder ruyung

Aya nyoren gobang

Geus puguh nu nyoreng keris

4. Nyoren bedog nyoren gobang

Nu garangang calengka bejana matih

Kocapkeun kuda jeung pepentung

Panugur linggis jeung kampak(+i)

Geus leugeudet ngaguruh jeung sora tambur

Tarompet jeung kendang penca

Melas-melis sora suling

5. Bandera pating harelab

Prajurit bareng baris manggul badil (-i)

Carék omongan ki pantun

Ti hareup bagus keuneungna

Nu titukang bagus peureup erék numbak (-u)

Tukang surak tukang emprak

Anu matang ting jarerit

6. Sigeukkeun nungarurugan

Kacaturkeun raja Umbaran nagari

Sarawuh jeung ratu Erum

Midangét gamelan perang

Jeung nu surak raja Umbaran ngadawuh

Éta anu ngarurugan

Ki patih naha bet cicing

7. Pék hayukeun balad urang

Prajurit budalkeun kawal titangsi

Nulung-nulung ratu Erum

Kitu dawuh sang Umbaran

Ratu Erum enggal lungsur nyandak pecut

Saréng jeung Radén Cumina

Pada nenjo prajurit (-i)

8. ratu salawé baladna

pada ngomong bet sasar pita teuing

dilawn kudua musuh

geus moal kungsi ku raja

keur urang gé mawa seubeuh

nyabok musuh

ratu Erum ditarajang

dirorom ku prajurit

9. di babuk gémpur sapisn
prajurit ka ratu Erum ngabedil
ana keuna duka ka musuh
geus cekcok pada gagaman
ratu Erum sor maju mabuk ku pecut
nu geus modar patulayah
tungtungna patumpang tindih

10. nu dicameti ngan dua
anu paéh lima puluh tingjumpalik
kahebos ku angin pecut
anu modar pabalatak
putra raja adén Cumina ti pungkur
ngan merangan hiji dua
jeung ngamukkeun ku keris

11. ratu Erum pangamukna
henteu pilih geus bubuk-babuk cameti
balad musuh ting jarungkung
para (...) masing loba
balad musuh ratu Erum geus liwung
caturkeun patih Urwan
seug ngabudelkeun prajurit

12. riba muru kapayuna
prajurit pulo dénda masing wani

lalumpatan pada muru
dur ngabedil sadayana
prajurit silih bedil perang campuh
silih pedang silih tumbak
rame surak ting ngajerit

13. ratu saawe nagara

geus sosoak ngabudalkeun balad deui
rosa balad para ratu
ratu Salawé nagara
nu susumbar mana-mana ratu Rum
coba jeung aing lawanna
montong ngarusak nu leutik

14. sok jeung raja umbaran

geura bijil ku aing arék di bedil
teu puas mun teu karingkus
bongan ngorékkeun anak
ratu jadi ngahina ka pada ratu
marukan aing malarat
Mun teu nyaho aing sugih

15. Kitu ratu susumbar

Ratu Erum tonggoy ngamuk ku cameti
Panon geus surup
Anu perng lahan kalah

Pada mundur turugtug pukulan tambur

Tanda yen ngeureunan perang

Pada eureun perang jurit

16. Para ratu masanggrahan

Ratu Erum berhenti ngaleueut nu ngaping

Patih Urwan ti pungkur

Sarawuh radén Cumina

Nitah kuda enggeus burih mulih rusuh

Barang sumping ka nagara

Sedéng pukul lima magrib

17. Ratu Erum geus lenggah

Carios perlampah waktu jurit

Piunjuk ka raja sepuh

Sang Umbaran suka manah

Ngadangukeun mihaturna Ratu Erum

Gumujeng raja Umbaran

\Midangét putra wawarti

18. Radén Cumina carita

Saréng patih nyarioskeun perang jurit

Unggul yudana Ratu Erum

Sigeug lampah eureun perang

Kacarios sang putri ti nagri Erum

Gentasari jeung Kumala

Sarawuh andaya sasih

19. Ibuna ratu ngandika

Naha eulis tuang raka téh bet lami

Boga salempang baé ibu

Ku eullis mudu dilanglang

Tuang raka salamet henteuna diditu

Saréng raka geus wewelas

Kapan ka salira nyai

20. Kitu pilahir ibuna

Géntrasari pihatur jeung Natadewi

Nun sumuhun dawuh ibu

Leres engkang téh nyalira

Malah engkang kamari téh perang pupuh

Perang jeung kuricakan

Lain henteu nyaho kuring

21. Mun isuk akang perangna

Enggeus tangtos jeung ratu salawé nagari

Tanwandé simkuring ibu

Badé ariang duaan

Saréng acek Ratna Kumala kaitu

Engkang bisa kumaha onam

Tapi mual mundur jurit

XXXIII. Pupuh Durma

1. Géntrasari jeung Dewi Ratna Kumala

Sasuran tanggah pating

Saréng mertuana

Malah geus deukeut ka beurang

Majeng dangdan Géntrasari

Ratna Kumala

Pada dangdan geus tarapti (-i)

2. Sami amit sang putri ka mertuana

Geus idin lungsur ti bumi

Putra duanana

Gentrasari jeung Kumala

Terus ngapung tengah peuting

Ka pulo Dénda

Badé nilik nu perang jurit (+2)

3. Kacarurkeun ti peuting waktu ngapung

Kocapkeun geus beurang deui

Lampah nuy perang

Ratu nu Salawé nagara

Geus sadia mapag baris

Rame gamelan

Bendé meunggeus dititir

4. Jeung mariam bedil tanggara disundutan

Geus eundeur ka jero nagari

Radén patih Urawan

Kagét jeung radén Cumina

Sang ratu Erum narpati

Pada iatna

Enggal majeng geus diiring

5. Ratu Erum nitih kuda pajenengan

Pajenengan nama aji

Sang raja Umbaran

Kuda gagah ngiring malang

Langkung gonjlang waktu ngirig

Radén Cumina

Kudana dawuh Raspati

6. Radén petih kudana beureum baralak

Calangap beukieun géti

Geus rancung ceulina

Pungkureun wadia balad

Prajurit musuh caringcing

Nenjo lawan

Patemu bongan dor ngabedil

7. Sami wani gagaman pada gagaman

Dor-dor anu silih bedil

Jeung radén Cumina deui samiatna

Nilikan balad leutik

8. Silih bedil silih kadek silih tumbak

Prajurit salaw nagari

Masih keneh rosa

Prajurit ti pulo Dénda

Loba pisan anu mati

Ampir rék beak

Sang ratu Erum ninggali

9. Kebat jeung ratu Erum nitih kuda

Bari ngamuk ku Cameti

Réa musuh gémpar

Diamuk deui ku raja

Radén Cumina jeung patih

Pada narajang

Parangna geus henteu pilih

10. Ratu Erum awas ningali ka garwa

Komala jeung Géntrasari

Ku ratu gajahna

Balad dipeupeuh malodar

Anu tumpak tibalik

Ragrag ngalungsr

Diburu dirante beusi

11. Ku Cumina jeung ku Patih Urawan

Para ratu maju deui

Sang putri ngalayang

Seot nu ngabet ka handap

Para ratu henteu eling

Ditajong ragrag

Ku sang putri Géntrasari

12. Maju deui para ratu nitih gajah

Kocap putri Natadewi

Sang Ratna Kumala

Kahadang turun ka handap

Rawuh putri Géntrasari

Nampiling gajah

Ratu sami tibalik

13. Gajah nyandak deui cameti ku rakana

Putri muru nu tibalik

Ti jamak nu ragrag

Moro dén patih Urawan

Para ratu geus beurag deui

Dku istri dua

Sakabéh dirante beusi

14. Ratu Erum sosoak miwarang surak

Raja nu salawé nagari
Kabéh dicangkalak
Nu hirup baladna lumpat
Ku ponggawa pék di berik
Sawareh beurang
Ari nu sawareh deui

15. Lumpat leupas ka leuweung lapur teu beunang

Sawareh nu nyumput ngan buni sirah
Bujurna nyemplong ka luar
Ka panggih ki tangkep deui
Loba nu beunang
Ku hulu balang di giring
(-1 padalisan)

16. Para ratu anu salawé nagari

Kabéh dicangkalak beusi
Ka Radén Cumina
Rawuh ku patih Urwan
Komala jeung Géntrasari
Sang rakana
Ratu Erum ngalahir

17. Ari nyai badé ngiring ka nagara

Pada matur dua putri
Jisimkuring engkang

Hoyong ngiring ka nagara

Ngantosn di Erum kuring

Amit ka engkang

Putri dua ngapung deui

18. Sadayana ninggali ka luhur tanggah

Pada ngalah ngomong muji

Ka Ratna Komala

Ieu istri leuwih gagah

Istri geulis téh tur skti

Ceuk menak rama

Nu ngalem ka Géntrasari

19. Para ratu rumaos kawon jurit

Ratu salawé mucicid

Taya nu sasauran

Dirante untuy-untuyan

Ratu Erum seug ngalahir

Ieu babandan pokiangeun ka nagari

20. Ku kang patih saréng ku radén Cumina

Kaula mangkat pandeuri

Jeung kabéh boyongan

Ari babandan ratuna

Sakabéh panjara beusi

Ku kajeneman

Kitu dawuhan jeung Gusti

21. Sami bubar para ratu dicangkalak

Tina urut perang jurit

Dongkap ka nagara

Ninggali raja Umbaran

Gumujeng bari ngalahir

Éta kurah raja

Geuning saur ugan teuing

22. Bisa kalah anjeun ku jalma saurang

Ratu Erumnyata sakti

Kitu dawuh raja

Seug deui raja nembalan

Sangkan téh enya sarakti

Ayeuna beunang

Para ratu langkung isin

23. Karah kitu ari nu gagah para raja

Sauran sang Umaranaji

Sadaya teu ngocap

Ratu salawé nagara

Kebat dipanjara beusi

Ratu boyongan

Ratu Erum jeung sumping

24. Sang Urawan miwarang mapag sang putra

Geus tepang silahturahmi

Putus sasalaman

Malebu ka padaleman

Sami calik dina korsi

Ratu stata

Saréng sajarah tuang kopi

25. Geus burit gédong diseungeutan damar

Babadan kabéh dibui

Dijaga ponggawa

Patih jeung Radén Cumina

Tuang kopi saréng patih

Radén Cumina

Marando payuneun gusti

26. Enggeus wengi Raja Erum enggal tuang

Diladénan keur sang putra

Enéng Ratnawulan

Ngareret ku juru soca

Ka raja Anom neang putri

Raja ninggalan

Rada wirang neang putri

XXXIV. Pupuh Pirangrong

1. Ratu Erum ngalahir
Ka ramana cacarios
Perkawis para ratu
Isukan parios deui
Nya sotéh geus dirantean
Tacan dipariksa enya

2. Taluk henteuna bupati
Kitu hatur ratu Anom
Raja Umaran ngadawuh
Kituna teu awuh teu sing
Ratu slawe nagara
Ayeuna geus dipanjara

3. Pikir ama henteu risi
Para ratu geus dibarawa
Saur penteun henteu taluk
Ku putra dihukum pati
Kitu sotéh pikir Ama
Teu langkung manah kang putra

4. Saréng ayeuna geus wengi
Kang putra geus palay nyabak
Kitu dawuh raja saur
Ratu Anom matur deui

Montong pusing ayeuna mah

Moal sami ogé bareng

5. Ratu sepuh gawe tong calik

Saréng ratu Wrum Anom

Nyarios dongkap ka isuk

Kocapkeun geus beurang datang

Ratu Erum seug nembalan

Ka radén patih Urwan

6. Emang ratu salawé nagari

Kasurakkeun tina berok

Patih indit kurah-kiruh

Geus dongkap ka bumi patih

Lawangna bumi di buka

Para ratu geus kaluar

7. Sertana dirante beusi

Diaping dijero berok

Dirante diparayun

Diaping ku tumbak bedil

Patih Urawan téheula

Pék dilanderot dipamengkuh

8. Ratu Salawé nagari

Payuneun raja marah

Ratu Erum seug ngadawuh
Ayeuna rék nanya kami
Ka para ratu sadaya
Hayang hirup teu hayang paéh

9. Mun hayang paéh dipeuncit

Nyaba kami hayang nyaho
Lamun pamanhayang hirup
Kudu ngawula ka kami
Sarta teu jadi raja
Para ratu mun kaula

10. Ngan sakitu nanya kami

Nyaba kabéh geura walon
Para ratu tungkul wangsul
Abdi neda hokum adil
Mugi ulah dipaéhan
Sumeja pisan ngawula

11. Badé ngalebur tangkal gusti

Abdi sumpah bisi bongan
Pada sumpah para ratu
Ratu Erum ngadika deui
Ka patih jeung ka Cumina
Éta cangklekna laan

12. Geus cucul cangklekna beusi

Tina salira sang kulon

Ku Ratu Erum di saur

Sina caralik kana korsi

Ka Ratu Erum munjungan

Rawuh ka raja Umbaran

13. Erum ratu ka sami ajrih

Ku sang ratu Erum Anom

Saktina pinunjul

Para ratu kawon jurit

Pada mando dipayuneun

Tungkul henteu sasauran

14. Ratu Nawang ngadawuh

Ayana mah katom

Kabéh tetep jenéng ratu

Sumangga geura marilih

Tatapi ari ngawulang

Ka nagara pulo Dénda

15. Gégéndénna Erum nagari

Anu ngaraeh saamturo

Dawuh ratu Erum kitu

Para ratu hatur bakti

Ngalawon hatur sumangga

Sadaya ngiring pangérsa

16. Geus tuntas timbalan aji

Henteu panjang dicarios

Lajeng jengkar para ratu

Raja Umbaran ngalahir

Ayana seja kang rama

Seja nyanggakeun panjenéngan

17. Saréng anak hiji istri

Lumayan keur purah nenjo

Sumangga candak ku ratu

Ama sumeleh nagari

Mugi ku putra dimanah

Nagara saréng abdina

18. Ama téh geus ngeunah pikiran

Tiis ceuli ngeunah nejo

Sabab Am a gues seugut

Sautak-saetik belik

Enggeus punah nya pikiran

Henteu cara eukeur nyoro

XXXV. Pupuh S inom

1. Nya kitu dauhan raja

Ratu Erum seug ngalahir

Rama masihan nagara

Kateda kasuhun teuing

Ngaping panuhun simabdi ayana nu jenéng ratu

Putra Ama da Cumina

Ari ieu putra istri

Ratnawulan ku putra badé ditikah

2. Raja Erum kitu saurna

Raja Umbara ngalahir

Ngiring kersa kang putra

Ama mah sadaya ngiring

Sumeleh putra sasiki

Ayana mung manah kitu

Kojot mah ngan rék nyaksian ratu badé nikah nyai

Dén Cumina sukur mung ngagéntos ama

3. Enggalan ratu Erum nikah

Maskawin sataleum ringgit

Duhungna nu dipajengan

Ciciren sang ratu kawin

Da patih nu ka maisigit

Wakil tikah ratu Erum

Ku panghulu dilapahan

Geus putusan ratu Erum kawin

Patih indit nyanggakeun tikah ka raja

4. Ratu Erum geus sasalaman

Ka ramana jeung putri

Raja Umbaran ngandika

Ayana ngélehkeun nyai

Ama titip siang wengi

Sumangga candak ka Erum

Ari ieu Dén Cuminna

Dikersakeun mangku nagari

Papatihna ditetepkeun Dén Urwan

5. Jegur mariam disada

Tanda rama nyeren nagari
Geus kocap ka perhiangan
Masur ka unggal nagari
Raja Umbaran digénti
Putranaa nu jenéng ratu
Wasta Mas Radén Cuminna
Abdi putra aya panuhun ka rama
(-1 padalisan)

6. Perkawis manuk sakadar

Badé dibantun manawi
Aya idin kersa Ama
Ku putra ka Erum nagari
Raja Umbara ngalahir
Sae pisan hurung sukur
Karana badé
Tunggangan
Siang gé mo burung sumping
Sabab gancang lampahna pakis sakadar

7. Enggal sang ratu Erum dangdan

Sejana badé marulih

Saréng enéng Ratnawulan

Jeung candak embank pangiring

Opat enggeus tarapi

Enggal ratu nitih manuk

Nagrendéng saréng rakana

Teu kantong emban pangiriring

Tanggung manuk ditangkal pakis sakadar

8. Biur ngapung ngawang

Muluh ka pandawian

Lampahna pakis sakadar

Ngadalingding kadi angina

Manuk mabur alak-ilik

Ngungkulan nagri ka Erum

Ngalayang dasar ka handap

Geus pada kabakti ningali

Pangka-pangkat kabéh ceuk-ceuk dipaseban

9. Pada muru ka ratu

Patih dua ngudak kunti

Geus tepang sami munjungan

Ratu ka lebet diiring

Nata Dewi Géntrasari
Mapagkeun bari imut
Manah eyang Ratnawulan
Sieun pacampur jeung isin
Rumaosna yen ngarebut carogéna

10. Ibu ratu ka mantuna

Mangga ngalayang ka sang puteri
Rada lipur Ratnawulan
Manahna teu isin teuing
Reh aya nu ngasing-ngasing
Nya éta ibu sang ratu
Maru na mah rada geuwat
Geuwat sotéh ngalem muji
Ku geulisna ayang Ratnawulan

11. Ratu Erum ngajeng lenggah

Komala jeung Géntrasari
Mayunan sang Ratnawulan
Saur ibuna deui
Garwa pangkat pada sumping
Ka lebet nyari pupundut

Geus ngalayah pamasapan

Gémpunagan di lebet istri

Pangkat-pangkat sadayana sami seba

12. Marando payuneun raja

Pangkat géde pangkat leutik

Enggal ratu barangtuang

Istri-istri tuang kopi

Geus puguh dipatih mantra

Ngaleueut payuneun ratu

Ratu bari sasauran

Nyarioskeun perang jurit

Para ratu salawé putus ngawula

13. Géntrasai seug ngandika

Ayeuna mah sukur teuing

Enggeus calik Ratnawulan

Aya ulah gindih kalih

Ku aceuk ulah isin-isin

Sapedah ka eceuk maru

Maru sotéh carék basa

Mudu ngawula ka takdir

Bagja urang pamegét hiji ku tiluna

14. Sakitu baé nya manah

Nyai putri Géntasari

Ari saur sang Komala

Saleresna pisan euis

Nu bakal tetep jeung ratu

Aceuk mah seja ngawula

Kumaha parentah eulis

Saréng engkang sakitu nu diantian

XXXVI. Pupuh Kinanti

1. Sang Ratnawulan pihatur

Kuring mung kitu ajrih

Saur aceuk rék ngawula

Balik-balik jisimkuring

Aceuk ka maksad ngula

Karantun kuring pandeuri

2. Malah keur lahirna sepuh-sepuh

Kuring pulang ngala cai

Sinareng ngahaja ngarasakkeun

Jisim kuring seja ngabdi

Kitu hatur Ratnawulan

Putri dua walon deui

3. Nyai aceuk ngomong kitu

Terus jeung ati manawi

Ngawula ti kaanggangan

Ayeuna ka engkang amit

Dek muru Pulo Salaka

Di Erum nu tetep nyapi

4. Ratu Erum seug ngadawuh

Nyai téh arék marulih

Atuh nyai dangdan-dangdan

Enggalna putri karapi

Ka rakana marunjungan

Komala jeung Géntrasari

5. Teu kantun ka ibu rama

Saday silaturahmi

Pangkat-pangkat marunjungan

Ka putri dua marulih

Ari enggeus sasalaman

Komala lungsur ti bumi

6. Ratu jeung ibuna lungsur

Ningalikeun ka nu mulih

Géntrasari jeung komala

Geus ngadedel pertiwi

Biur ngapung ngawang-ngawang

Geus marulih Géntrasari

7. Sarépuh Komala Ratu

Pada kagaet nu ningali

Upacara para emban

Pada ngalem kangjeng putra

Pangkat kabéh sasauran

Istri dua sami sakti

8. Caturkeun deui sang ratu

Geus asup deui ka bumi

Sarépuh Néng Ratnawulan

Ku ibu ratu diasih

Ka mantu kawas ka putra

Ibuna Andayasasih

9. Lami-lami Ratu Erum

Geus na lebet puri

Sasepuh Néng Ratnawulan

Di deuheusan patih mantra

Sabab poe anu seba

Pangkat géde pangkay leutik

10. Ratu Erum seug ngadawuh

Aya mah paman patih

Jeung sakabéh pangkat-pangkat

Jeung urang munar bari

Karana urang geus ngeunah

Sabab teu aya nudipikir

11. Ratu Salawé geus taluk

Kangjeng ibu geus ka nagari

Asup kana paribasa

Tiis poe herang cai

Jeung éta paksi sakadar

Pétakeun ku emang patih

12. Imahna kudu sing alus

Ari enggeusna adu manis

Ku emas perak salaka

Sarta jero pancaniti

Saur kemasan nu bias

Tukang ameng nu binangkit

13. Nyieun parantina nginum

Eujeung pamakanan deui

Ku emas eujeung suasa

Sabab kalakenan nyai

Nu kagungan Ratnawulan

Pakis sakadar dipusti

14. Sakitu pilahir ratu

Patih nyembah lajeng indit

Saur kemasan nu bisa

Nyieun tempat éta paksi

Enggal paksi sakaldar

Geus tetep di pancaniti

15. Lami-lami Ratu Erum

Dalem na keur ngomé nagri

Singkat kaining carita

Kocap sang raja Yamani

Tegésna ratu siluman

Nyaéta ngaran Yamani

16. Balad ka buta wungkul

Patihna nya kitu deui

Ngarana buta Angkara

Pék nganggo maruk min

Baranang inten berlian

Mahkota raja

Geus sadia nyoren pedang

Raja Yamaniti

17. Raja ti imahna turun

Heunteu kalawan ring

Alak-ilik diburuan

Enggal ngadeudeul perkawis

Biur ngapung ngawang-ngawang

Kadi paksindang génis

XXXVII. Pupuh Dangdanggula

1. Geus diliur sang raja Yamani

Nilik putri kaunggal nagara

Kabur ngalayang baé

Beurang peuting raja ngapung

Sikan putri nu geulis

Ngajajah unggal nagara

Mani teu nimu

Istri anu liweuh endah

Sarta raja ngungsi unggal nagari

Sarta mindah-mindah rupa

2. Sakapeung mah jadi aki-aki

Kundang iteuk ka unggal nagara

Ngilikan awéwé hadé

Geus weléh teu manggih ngapung

Jajah desa nyungsi nagari

Unggal pulo diteang

Euweuh istri alus

Raja Yamani ngalayang

Ngawang-ngawang diluhur karep rék maling

Kebat ka Erum nagara

3. Kacaritakeun Ratnawulan putri

Rék ka jamban angkat dijenéngan

Nu ngiring teu tinggal sarébet

Jarang bokor wadah sabun

Henteu tinggal jeung jeruk mipis

Ratnawulan lajeng siram

Pangiring nagriung

Geus parantos putri siram

Lajeng hanjat Néng putri mulih cai

Raja Yamani jol dating

4. Salin rupa jadi nini-nini

Teu kanyahoan éta ponggawa datangna

Geus aya lebet baé

Ratnawulan seug ngadawuh

Arék naon ieu nini

Na nini téh urang mana

Bet kalebet asup

Nini-nini matur nyembah

Ari pokna akan nini rék musafir

Anu mawi ngadeuhues

5. Kitu omong anu nyamar nini

Lahir putri si nini karunya

Geuwat emban nini béré

Lusa bawa heula ka dapur

Nyi emban indit jeung nini

Raja Yamani pikirna

Sajeroning kolbu

Nya ieu nu dsiteangan

Ratu mana awéwéna alus teuing

Dalah ayeuna meunang

6. Kitu pikir raja Yamani

Ku nyi emban ka dapur dibawa

Pék dibéré sangu poe

Api-api rék dibungkus

Sarta waktuna geus burit

Raja Erum teu uninga

Aya raja nyamar

Ratnawulan teu unjukan

Ka rakana marukan samarang nini

Puguh gé bangsat babangkal

7. Ratu Erum ebog jeung geurwa geus wengi

Nu dek maling nipukeun sirepna

Sanagara Erum jempé

Pada saré eusi dapur

Kaluar raja Yamani

Ti dapur ka bumi raja

Ka karaton asup

Top dicolong Ratnawulan

Geus dibawa kaluar raja Yamani

Tuluy ngaping deui raja

8. Ratnawulan teu usik

Tong nya kulem nyai Ratnawulan

Kilang dikelek disangkeh

Ku bangsat dibawa nagpung

Enggalna raja Yamani

Ka nagara geus ngungkulan

Rék kahandap turun

Sup asup ka padalaman

Diasupkeun Ratnawulan saréna lilir

Ningali ratu siluman

9. Ratnawulan ngoceak ngajerit

Langkung gila ningali rupana

Huntuna ngareluk rogés

Néng Ratnawulan murungkut

Sajeroning jerat-jerit

Kagét sakabéh siluman

Malah Nyi Mayang Erum

Keur saré ngorejat cengkat

Bari ngucap rama kabeneran teuing

Nyandak putri liweuh nyandah

10. Heunteu pantes éta mah ibu kuring

Sieup dulur kuring téh kadinya

Sabab putri geus anom

Kitu saur Mayang Erum

Ngandika raja Yamani

Nyai pék atuh upahan

Béré inten jamrud ulah sina jejeritan

Sina répéh sabab ieu masih peuting

Erék dipandang ku bapa

11. Bari nempo sang raja Yamani

Ratnawulan déngkul kakajayakan

Nangis henteu répéh-répéh

Ngahiung dongkap ku isuk

Kocapkeun geus beurang deui

Kasigeug ratu siluman

Nu kocap di Erum

Ratu kaleungitan garwa

Papariksa kasaban anu di bumi

Kapungkur pada néangan

XXXVIII. Pupuh Pungkur

1. Geus guyu di padaleman

Gulang-gulang upacara balawiri

Néangan pawarang ratu

Sang raja tur sosoak

Para mantra patih dua lumpat muru

Bareng raja ngandika

Na kamana atuh nyai

2. Naha saha anu mawa

Paman patih kamana urang nyasi

Ki patih Daud teu wangsul

Hiji emban rék unjukan

Nun jeung gusti sim abdi gaduh pinunjuk

Kamari gaduh pamendak

Ninggali hiji nini-nini

3. Nusafir ka Agan Emas

Malah miwarang di dapur jeung abdi Gusti

Teu katawis anu nyamur

Pangiten Gusti ku éta

Dibawana sabab teu aya di dapur

Pangadatang heunteu bebeja

Tur balik henteu pupulih

4. Lamun kitu Gusti moal gagal

Nyangling nini mana kitu gé ratu sakti

Tapi kamana nya nyusul

Paman patih nyieun serat

Pék bejaan para ratu kabéh saur

Anu salawé nagara

Enggal salawé nagara

Enggalna Ki patih nulis

5. Nyieun surat buat kebat

Ratu Erum pék lungsur jeung neja ka bumi

Tilu kali baris nyaur

Ari kasauranana

Géntrasari ieu engkang buru-buru

Jeung nyi Ratna Komala

Engkang buru beurang peuting

6. Sakitu panyambat raja

Hentau lola jebul dua putri

Dirangkul ku ratu Erum

Ratna Komala ngandika

Aya vnaon engkang nyaur rusuh-rusuh

Kitu hatur sang komala

Ari saur Génrasari

7. Engkang sumangga popoyan

Ieu abdi garwa engkang Gentrasari

Aya naon nyaur rusuh-rusuh

Pihaterna garwa dua

Raja Erum sumaur semu nu nguyub

Nguyub ku Nyi Ratnawulan

Saré hing aya nu maling

8. Nyi engkang langkung susah

Ratnawulan patih aya nu maling

Bingung kamana nya nyusul

Jeung éta nu maling étas aha

Lamun raja raja mana rék disusul

Deukeut engkang gé diteang

Numatak meeskeun Nyai

9. Sakitu pilahir raja

Istri dua ngawangsul barina seuri

Kersa engkang téh sakitu

Manah engkang entong reuwas

Keun ku abdida moal burung katimu

Manasih Beulah ka poyan

Kapan abdi incu nini

10. Kitu walon istri dua

Ayeuna mah tong dianggap risi galih

Moal enya rai lapur

Sumangga rai néangan

Ratnawulan tétéla dibawa ngapung

Dipaling ratu siluman

Ngarana raja Yamani

11. Ngan éta kalangkung gagah

Atuh sakti jeung patihna unggul jurit

Baladna ka buta wungkul

Saréng raja boga anak

Putri geulis ngarana Nyi Mayang erum

Lamun kamanah ku engkang

Mangga ku abdi dipaling

12. Kitu hatur istri dua

Ratu Erum lejar manah terang galih

Sumaur barina imut

Sukur Nyai mun kitu mah

Nyusul paling bisa maling deui ti ditu

Ayeuna geura pék miang

Engkang hayang nenjo putri

13. Garwa dua ngadelekan

Tuluy indit gumujeng putri

Pameget komo atuh

Dibéjaan bikang lenjang

Ngajujurung palay geura gok patepung

Kitu lahir sang Komala

Sareng saur Gentrasari

14. Duaan geus kaluar

Natadewi sareng Gentrasari

Duanana biur ngapung

Ngabujeng nagri siluman

Gentrasari jeung Ratna Komala ratu

Teu catur diluhurna

Kocap datangna geus burit

15. Teu répéh Néng Ratnawulan

Eukeur nangis sasambat ka Gentrasari

Ari pokna aceuk tulung

Kuring di nagri siluman

Kitu pokna kadangu kunu ti luhur

Ratna Komala ngandika

Ka raina Gentrasari

16. Rai éta Ratnawulan

Deudeungekan naha matak water teuing

Coba sirep urang turun

Ku buta keur dioconan

Ratnawulan disirep kunu tiluhur

Geus jempé nagri siluman

Rajana teu mundur deui

XXXIX. Pupuh Durma

1. Ngabubugil raja Yamani saréna

Disirep ku Gentrasari

Sakabéh baladna pada karék sasaréan

Komala jeung Gentrasari

Turun kahandap

Asup ka tempat Yamani

2. Natadewi nyandak Ratnawulan

Ari putri Gentrasari

Nyandak putra raja

Nyi Mayang Erum dicandak

Geus kaluar anu maling

Ratna Komala

Jeung raina Gentrasari

3. Ngapung deui Gentra jeung Komala

Kira wanci tengah peuting

Pulang maling gancang

Ka nagara Erum ngungkulan

Geus nyedot kahandap deui

Putri nu dua

Geus asup baé ka bumi

4. Ratu Erum teu kulem sabab ngantosan

Rawuh patih para mantri

Sumping dua garwa

Sareng nyandak Ratnawulan

Gentrasari nyandak putri

Anakna raja

Jeung anakna mah bet geulis

5. Ratu Erum kagaét barina ngandika

Dalah geuning sumping rai

Eta Ratnawulan

Tonggoy baé sasaréan

Coba Nyai sina nyaring

Nyi Ratnawulan

Ana lilir deukeut nangis

6. Jeung ngarontok ka ratu Erum rakana

Nyai Mayang Erum lilir

Kagaét lebet manahna

Mencrong waé gawéna

Mayang Erum teu ngalahir

Ngan dina manah

Saha anu mawa aing

7. Naha ieu nagara naon ngarana

Aya matak resep teuing

Kitu pamikiran

Mayang Erum héran manah

Keur saré deui

Kocap geus beurang

Ratna Komala ngalahir

8. (...) mah engkang ulah kajongjonan

Geus tangtu Raja Yoman

Nyusun ngarurugan

Tangtu mawa balad buta

Engkang kudu ati-ati

Masing iyatna

Sumangga candak cambeti

9. Ratu Erum nyungkelang duhu nu iyatna

Nimbalan ka dua patih

Nyadiakeun balad

Ponggawa rawuh gagamanana

Ratu nu salawé nagri

Jol nungtut datang

Sarta mawa pejurit

10. Kasigeugkeun di Erum enggeus iyatna

Kocap sang Raja Yoman

Geus buka sirpéna

Hudang juringkal buringas

Ngarérét geus euweuh putri

Reujeung anakna

(.....)

11. Jeneng jeleng raja meni nyarékan

Ka buta sakur nu mekti

Bari turun unggah

Ti imahna ka buruan

Sosoak lemék Batawi

Raja siluman

(.....)

12. Orang kemit nanti pukul sama gua

Ti dayeuh yang mencari

Bini sama gua

Tidak ada dengan nikah

Kapan dia orang kemit

Lu tidak guna

Barina meubeutkeun korsi

13. Raja dangdan geus sadia mawa gada

Sarta maréntah patih

Ngumpulkeun baladna

Buta sakabéh daratang

Kapalana buta patih

Rajana ngajerit

Beng ngapung Raja Yoman

14. Sabaladna pada ngambah awang-awang

Patihna nya kitu deui

Ngambah awang-awang

Buta pirang-pirang laksa

Gancangna Raja Yoman

Ka Erum datang

Barang datang nyampak baris

15. Balad buta rék (...) kana gagaman

Narajang pada ngabedil

Anu keuna modar

Buta reuwas geus ka handap

Ngokosan sirah perjurit

Gagaman modar diburu ku dua patih

(.....)

16. Buta ngégél ku patih ditampiling

Buta loba anu mati

Patihna siluman

Ka patih Erum narajang

Ngan tiap deukeut ki patih

Geus kokosodan

Saba patihna Yoman

17. Leuwih panas ana deukeut ka manusa

Patih dua Erum garing

Para ratu riab

Anu salawé nagari

Ngayonan patih Yoman

Ngan tiap datang

Para ratu sami mati

18. Balad Erum teu kuat ngalawan buta

Geus carem loba nu mati

Ampir kana béak

Sawaréh tinggaal kalangan

Putri Gentra ngalahir

Jeung mangga engkang

Abdi geus loba nu mati

19. Sugan moal panas da engkang pan ngagem jimat

Kapan engkang nganggo ali

Pihatur garwana

Ratu Erum rék narajang

Patih siluman barani

Muru ngarumpak

Ku raja Erum dicameti

20. Patih buta kokosodan tuluy modar

Baladna raja Yoman

Geus riab narajang

Ku raja Rum dibabukan

Ku jimat cameti rukmin

Buta malodar

Bangké patumpang tindih

21. Balad Erm anu hirup susurakan

Ti luhur raja Yoman

Narajang ka handap

Sarta bari ngagebah

Ratu Erum mabur ku angin

Ana rék tiba

Disanggap ku Gentera sari

22. Maju deui raja Erum sor narajang

Geus deukeut raja Yoman

Barang rék diamang

Ku pecut ratu digebah

Ratu Erum mabur deui

Ana rék ragrag

Gero dua ati-ati

23. Ana ragrag ngénca Ratna Komala nu nyanggap

Ngatuwu ku Gentera sari

Ratu disanggapan

Geus meunang tilu pajuan

Raja Erum ngarangas sisig

Ratu ngandika ayeuna kumaha nyai

24. Sang Yoman coba lawan ku duaan

Engké geus ngarangas sisig

Lamun teu disanggapan

Ku Nyai engkang téh tiwas

Ayeuna lawanan Nyai

Raja siluman

Pada matur dua putri

25. Ari pokna mangga baé majemg Engkang

Da kapan mélaan rayi

Nyai Ratna Wulan

Naha rék tinggal kalangan

Teu nyaah ka anu geulis

Nyi Ratna Wulan

Tuur anom teu aya tanding

L. PUPUH SINOM

1. Ratu Rum mindo ngandika

Lamun deukeut Si Yoman

Kira-kira baé Engkang

Ngamankeun ieu cambeti

Meureun disuduk ku keris

Ngan Engkang teu bisa maju

Ayeuna ku nyai lawan

Beunangkeun raja Yoman

Pada matur Gentera Sari jeung kombala

2. Engkang jadi kangeunahan

Sagala miwarang istri

Ratu sagédéngéun ngandika

Ka rayina Gentera Sari

Kajeun teu kersa mah Nyai

Carék keukeuh geura mundur

Tah Engkang sok susungkunan

Garwa dua bari seuri

Barina gé Engkang mah ku sok pundungan

3. Tuh banyol baé rayi mah

Leresna piraku abdi

Mungpang ka kersa Engkang

Kapan gusti lahir batin

Istri mah teu aya deui

Kapan ngan pameget éstu

Moal mangéran nu lian

Ngan Engkang anu dipusti

Manah Engkang ulah waka susungkunan

4. Ké Nyai rék nyeupah heula

Sugan dipaparin lepit
Da puguh bau babatang
Sarebel rék utah geuning
Jeung mana lepit téh Nyai
Eujeung urang udud
Mawa gé engké heulaan
Meureun aya di pribumi
Perang rusuh ditunda ngalemar heula

5. Kitu ceuk Ratna Kombala
Ari saur Gentera Sari
Aceuk hayu urang lawan
Itu si Raja Yoman
Bisi ngaruksak nu leutik
Enggalna pada maraju
Gentera Sari jeung Kombala
Geus tepung jeung Yoman
Yoman suka bungah seuseurian

6. Ngomong nénjo (...)
Ari pokna sang Yoman
Aduh rayina si kakang
Hiyap masih emas ringgit

Hiyap géndong pilih genti
Duh dénok ka dieu punggu
Laki nyai moal kuat
Ngalawan perang ka kami
Ayeuna mah Eulis bakal milik Engkang

7. Ayeuna géndong ku Engkang
Ngareuhak nyi Gentera Sari
Sareng Ratna Kombala
Putri dua nyaur bengis
Euleuh-euleuh tu si jurig
Nogtorogan nurus tunjung
Rupa kawas bangbarongan
Sihungna bijil ngarelik
Euleuh aceuk awakna ogé sisitan

8. Tapi rupana manusa
Leungeun sukuna kawas anjing
Kitu saur istri dua
Buncelik raja Yoman
Pok mgagebah jeung buncelik
Istri dua wani ngepung
Digebos wani ngalayang

Angin tarik-tarik teuing

Jeung bauna saleuheung kagebos kawah

9. Narajang Ratna Kombala

Ti luhur nya ger nampiling

Raja Yoman malikan

Ka Ratna Kombala deui

Sodok moro Gentera Sari

Nampiling deui ti pungkur

Balad Erum ger nyurakan

Nu geus paéh hirup deui

Sabab ratu ngagem jimat kahuripan

10. Nya éta Tirta Bulayat

Balad kabéh hirup deui

Ratu salawé nagara

Patih mantri pada lilir

Ngan balad raja Yoman

Nu paéh patumpuk-tumpuk

Anu hirup pada lumpat

Pada gigis dicambeti

Balad Erum nénjo putri dua perang

11. Pada suka susurakan

Ningali nu perang tanding

Sang Raja Erum ninggalan

Ger waé perang jeung

Pada gigis dicambeti

Balad Erum nénjo putri dua perang

Pada suka susurakan

Ningali nu perang tanding

Sang Raja Erum ninggalan

12. Ger waé perang jeung Yoman

Ana digebos sang putri

Kadis kapuk tuluy ngapung

Narajang Ratna Kombala

Malikan raja Yoman

Jeung ngaronjang ka Dewi Ratna Kombala

Raja Yoman digebag

Jungkel Yoman tibalik

Cengkat ngorénjat buringas

13. Nata deui Gentera Sari

Ka Yoman najong tarik

Raja Yoman geus bingung

Moro kahareup datang ka tukang

Wantu istri dua sakti

Geus kacekel sang putri Ratna Kombala

Ngabungit datang ti tukang

Yoman geus bulak-balik

Kukurilingan sang buta

14. Datang deui Gentera Sari

Najongna raja Yoman

Ngajadi (...) mabur

Diudag ku istri dua

(...) ngaleungit deui

Jadi Mega Yoman di awang-awang

Gentera Sari jeung Kombala

Duanana jadi angin

Méga ditarajong bareng

Musuh méga geus leungit deui

15. Yoman Sari nu sakti

Geus kahandap jadi gunung

Istri dua jadi landak

Dikorowotan karihkil

Leungit gubung

Yoman Sari nu sakti
Geus kahandap jadi gunung
Istri dua jadi landak
Dikorowotan karihkil
Leungit gubung Yoman jadi barahang

16. Seuneu gedé muntab-muntab

Gentera Sari nyipta cai
Seuneu anu muntab-muntab
Dijebak ku cai banjir
Seuneu pareum baé Yoman
Sarta palid lesu ripuh
Raa rumasa kasoran
Culeluk raja Yoman
Ari pokna atuh Eulis bapa pegat

PUPUH MAGATRU

1. Nyimas Dewi Kombala imut sumaur
Ka sang putri Gentera Sari
Rayi hayu urang buru
Itu si Yoman palid
Gentera Sari pok ngawaler

2. Mangga aceuk énggalna tuluy ngubur

Pada nyekel sang Yoman

Leungeunna kénca katuhu

Digotong ku dua istri

Lir anjing ngagusur bagong

3. Taya polah raja Yoman digusur

Geus ampun raja Yoman

Huntu sagedé baliyung

Seug éta sihung pabeulit

Rupa kawas pisan barong

4. Bari dikoér ku sampéanana sihung

Kombala jeung Gentera Sari

Nyoba Yoman sia ngapung

Atawa rék nerus bumi

Da moal weléh ngaboro

5. Jeung ayeuna Yoman sia rék nyumput

Atawa arék ngaleungit

Rék kumaha baé atuh

Rék nerus bumi geura jig

Coba kami hayang nyaho

6. Sang Yoman ku istri dua ngawnagsul

Bapa geus nyaho ngaleungit

Péndékna bapa téh taluk

Saba bapa beunang jangji

Baheula perjangji kolot

7. Lamun perang énjing istri dua punjul

Putra Sulaéman nabi

Eta gustina karuhun

Mawi bapa kawon jurit

Eling ka papagon kolot

8. Enya Eulis putra Sulaéman ratu

Ratu sagala kumelit

Kitu asak rama Enung

Ayeuna bapa rék ngabdi

Gentera Sari seug ngawalon

9. Jeung raka Ratna Kombala sumaur

Sukur mun kitu Yoman

Nyaho diasal karuhun

Moal digabrug ku kami

Mun kitu rék dipikolot

10. Ayeuna mah ngadeuheus ka raja Erum

Teu lami kebat Yoman

Diiring ku istri ayu

Anu ngaping Gentera Sari

Yoman teu dibarogot

11. Barang témbong ka raja Erum

Pada kagét nu ningali

(...) rama urang Erum

Rupana raja Yoman

Gilaeun sakur nu nempo

12. Sang Yoman cingogo payuneun ratu

Raja Erum seug ngalahir

Ka Ratna Kombala ratu

Sarewuh ka Gentera Sari

Ceuk Nyi geura parios

13. Gentera Sari kombala saurna kitu

Enggalna sadaya mulih

Tina urut perang puguh

Balad salawé nagri

Cikcak siheng anu ngomong

14. Enggeus budal pada ngaping raja Erum

Tinggalkeun ratu nu mulih

Kacatur nyi Mayang Erum

Jeung Ratna Wulan di bumi

Jeung ibu ratu Mariyam

15. Ari saur ibu téh éta jeung ratu

Nyai raka bisi sumping

Eta nyai Mayang Erum

Meunggeus nyai ulah nangis

Masing ngagugu ka kolot

16. Mayang Erum diwuruk jongjon sumegruk

Anu matak jongjon nangis

Pikirna Nyi Mayang Erum

Melang ku rama Yoman

Palangsiang bapa kojor

17. Ratna Wulan ngupahan ku Mayang Erum

Meunggeus Eulis ulah nangis

Bisi kasondong ku ratu

Anggur urang téh cacawis

Dangdanggulana ngarantos

PUPUH DANGDANGGULA

1. Ratna Wulan masing sngu kopi

Pasang méja buat haturan raja

Ari haturan nu séjén

Ka garwa pangkat kumpul

Pada masang sangu kopi

Geus pada olah popolah

Keur nyuguhan tatamu

Ari buat kuricakna

Geus sadia ti umbul ti parayayi

Sapeupeuting ngarang hayam

2. Mani gijrud lurah jeung patinggi

Kasomahan mundut kaolahan

Sakur nu kabagi pancén

Eunggeus puguh urang kaum

Maréntah ku tinggal distrik

Sadayana pada ngaosan

Dibeban ngajuk

Somahna anu teu boga

Dimistikeun ku lurah jeung patinggi

Geus kumpulna di nagara

3. Garwa raja geus putus cacawis

Lajeng siram Eneng Ratna Wulan

Saparantos siram eneng

Ka jero bumi asup

Dilisah nyerotan luis

Jeung disalin panganggona

Cahyana ngabur

Keur geulis Nyi Ratna Wulan

Beberesih lir pendah emas disangling

Cahaya wulan purnama

4. Sabab putri putra raja Mesir

Car sumurup ku Néng Ratna Wulan

Kitu gancaning carios

Enggalna sang Ratu Erum

Jebul sumping ka nagari

Nu ngiring manglaksa-laksa

Pinuh alun-alun

Ratu salawé nagara

Henteu kakantun ngiringkeun raja Yoman

Geus asup ka padaleman

5. Gentera Sari geus aya di bumi

Teu kanyahoan jeung Ratna Kombala

Ka ibu Ratu Marando

Ratna Wulan mando tungkul

Ku Ratna Kombala isin

Raja Erum énggal lenggah

Dina luhur bangku

Ratu salawé nagri

Ngadeuheus sarawuh raja Yoman

Patih Erum duanana

6. Enggeus pepek pangkat sami calik

Puguh jaksa rangka rawuh

Demang kanduruan jeung kalowon

Radén panghulu teu kantun

Pada marek kosib modin

Ka ratu sami munjungan

Duméh repek rusuh

Ari parantos munjungan

Sami caralik mando payuneun gusti

Emban mangku pramasangan

7. Jeung rabul nu pupundut deui

Sangu kopi ti sakabéh pangkat

Nu badé tuang ngabawis

Lajeng tuang para ratu

Ari istri pada istri

Gentera sari jeung Kombala

Sareng ibu ratu

Mayang Erum Ratna Wulan

Barang tuang ari sang raja Yoman

Luak lieuk tatanggahan

8. Jeung ngahuap sagala téh emih

Puguh sangu lauk eujeung lalab

Nyah dibaheuman baé

Yoman taya embung

Atah asak teu ditampik

Naon nu deukeut didahar

Ulung gé ditekuk

Dihuapkeun ngan sakétap

Marukanna panyuguhan éta ucing

Jeung aya hayam ngaliwat

9. Hayam jago cicing sisi bilik
Ku Yoman dijéwang sapisan

Di dinya diremus baé

Jeung bulu-buluna diremus

Pada kagét nu ningali

Menggah anu teu paya mah

Daharna teu tulus

Ningal Yoman nu dahar

Bet sarebel kasauran anu apik

Ratu Erum henteu uninga

10. Palangsiang mun uninga dipegih
Ngan hadean henteu kauninga

Ngan nu ninggal bengong baé

Sang raja Erum ngadawuh

Ka garwana Gentera Sari

Rawuh ka Ratna Kombala

Dawuh Raja Erum

Rayi nya kumaha nya manah

Eta istri Mayang Erum jeung Yoman

Anjeuuna geura pariksa

11. Sabab éta mangkadé istri

Raja pisan éta anu nyandak

Lain karepna ku manéh

Kitu dawuh raja Erum

Ngawalonan Gentera Sari

Sarawuh Ratna Kombala

Éta Mayang Erum

Mendak kamarah ku engkang

Mangga tikah dan éta teu wudu geulis

Geuning ari putrana mah

12. Kitu hatur rayi Gentera Sari

Raja Erum seug deui ngandika

Jadi kitu eyeuna téh

Rayi geusterang mah sukur

Nyi Mas Gentera Sari

Sareng Nyi Ratna Kombala

Terangna téh kitu

Anumawi engkang nanya

Haying nyaho terangna maranah nyai

Ayeuna geus terang pisan

13. Tadina mah piker engkang nyai

Mayang Erum éta sina mulang

Engkang lain henteu cocog

Ngan inggis nyai teu rujuk

Engkang lamun kawin deui

Kitu dawuhan sang raja

Gentera Sari imut

Ratna Kombala kamahan

Dawuh raka pangkituna raja rumi

Sieuneun ku Ratna Wulan

14. Nata deui hatur bari seuri

Ku kuring mah gambang papariksa

Sareng Gentera Sari ogé

Mawi nyai putri dibantun

Disanggakeun ku sim kuring

Sim kuring pan terang pisan

Engkang geus kamaphum

Leir seuseuneueun ku Ratna Wulan

Geus kajudi ku sang putri putri Gentera Sari

Erum jeung Ratna Kombala

15. Ratna Wulan pihaturna manis

Jisim abdi ngiring kersa engkang

Sareng leresan aceuk kabéh

Engkang nikah Mayang Erum

Moal enya abdi pusing

Geus taya panginten medang

Malah sambung sukur

Sang raja lajeng nimbalan

Ku papatih pék ayeuna paman patih

Geura dangdan urang pésta

16. Nyalametkeun entas perang jurit

Sakalian kawula rék nikah

Geus terang ti bojo kabéh

Paman patih urus-urus

Motpng sapi eujeung munding

Camudu olah popolah

Kitu dawuh ratu

Patih dua cedok nyembah

Tuluy para ratu jeung Yoman

Ngantian timbalan raja

PUPUH KINANTI

1. Enggalna sang raja Erum
Jeung ratu salawé nagri

Masamoan di Paseban

Radén nyuhinan Yoman

Ti lebet sadaya bubar

Anu kantun para istri
2. Geus caralik para ratu
Raja Erum seug ngalahir

Ayeuna téh urang nikah

Ka anak raja Yoman

Ka Mayang Erum ngaranna

Panghulu nampa maskawin
3. Geus putus nikah raja Rum
Nyumdut Mariyam sakali

Para ratu marunjungan

Tuluy pésta dur-dor bedil

Mayem jeung kalangtuka

Gamelan sakabéh meni

4. Ngaguruh di alun-alun
Nu lalajo balawiri

Pangkat-pangkat pada midang

Sadaya di sinjang batik

Patih Daud jajawaan

Patih Masruk kitu deui

5. Dibendo ku iket wungu
Endalna sagedé gambir

Lajeng patih Daud masang

Panganggo patih Masruk deui

Ngagobér calana komprang

Bulak-balik dua patih

6. Maréntah bari tutunjuk
Ka umbul ka parayayi

Nu meutakeun tatabeuhan

Jeung nu ngurus omah deui

Bisi aya kakurangan

Boh bilih awon ka gusti

7. Patih Masruk patih Daud

Teu resep pisan berenti
Teu eureun sotéh néangan
Milih ronggém anu geulis
Dicirian ti beurangna
Gondéngun engké tipeuting

8. Raja Yoman nya kitu
Ti pangkém dagal-digil
Langak-longok ka paseban
Ngilikan istri nu geulis
Diarey-arey ku barudak
Kolot mah gilaeun gigis

9. Ari kanjeng ratu Erum
Jeung ratu salawé nagri
Eukeur pada sukan-sukan
Sami calik dina korsi
Sarta marayunan méja
Sawaréh keur tuang kopi

10. Aya anu maén kartu
Nu sawaréh maén cekip
Sawaréh nu maén bola

Para ratu masing-masing

Di Erum nu sukan-sukan

Ti isuk nepi ka burit

11. Geus siang ku damar lampu

Raja Rum lunta tipeuting

Kira-kira bada isa

Dur nyeungeut mariyam deui

Dur tariji keur tatabeuhan

Nu lalajo heurin usik

12. Di lebet nyi Mayang Erum

Maridang jeung Gentera Sari

Kombala jeung Ratna Wulan

Pada nganggo sarung kali

Sanggul nagngo sisir emas

Ditarétés emas rukmin

13. Ti lebet sang putri lungsur

Ka pangkeng sami calik

Nyi emban paheula-heula

Pagelek-gelek nu ngiring

Upacara gulang-gulang

Anu nguping para istri

14. Garwa pangkat-pangkat kumpul

Pada calik kana korsi

Lajeng pésta barang tuang

Para ratu ningal putri

Panggeulisna Ratna Wulan

Ari sorot Gentera Sari

15. Jeung ratu Kombala ratu

Wantu istri dua sakti

Dangah taya kaérana

Kombala jeung Gentera Sari

Malah ka ratu siluman

Ngoconan ngucilekun ceuli

16. Para ratu kabéh diuk

Puguh istri pada ajrih

Ku Gentera Sari Kombala

Raja Erum seug ngalahir

Ieu geus deukeut ka beurang

Istri-istri geura mulih

17. Kitu dawuh raja Erum

Énggal bubar kabéh istri

Nungtut balik tatabuhan

Ronggéng nu payu mah masih

Diigelan ku barudak

Nu masak gé tilu duit

18. Sapeuting nepi ka isuk

Ngan meunang duit saringgit

Nyi ronggéng gé pada mundutan

Dina handapeun caringin

Panayagan saré gempar

Para ratu kabéh mulih

19. Ka arimah raja Erum marunjung

Ratu salawé nagri

Ti pangkéng kabéh budal

Ngan kantun raja Yoman

Gentera Sari jeung Kombala

Nu masih kénéh di nagri

20. Raja Yoman rék wangsul
Ka Raja Erum pék jangji
Raja lamun nyaur bapa
Nénjrag lemah dua kali
Tangtu bapa ngadeuheusan
Jeung titip éta si nyai

21. Anak bapa Mayang Erum
Ayeuna bapa rék balik
Raja Erum seug ngandika
Geus narima bapa kuring
Arék mulih mah sumangga
Énggalna raja Yoman

22. Sami raja Erum turun
Geus ka luar alak-ilik
Biur ngapung ngawang-ngawang
Ngambah ka ganda wiati
Basa ganda tengah-tengah
Wiati luhureun langit

23. Raja Yoman geus tepung
Luhureun satengah langit

Henteu dicatur gilana

Raja Rum caturkeun deui

Geus tiiseun di nagara

Waktuna geus burit deui

24. Geus wengi seug raja Erum

Kersana sa tunggal resmi

Analoyang di padaleman

Pangantén jeung Gentera Sari

Ngalih ka Ratna Kombala

Geus ti dinya ngalih deui

25. Ka dén Ratna Wulan Ayu

Ti dinya pék ngalih deui

Ka Néng Erum anu anyar

Raja Ruum teu pilih kasih

Atawa sabulan séwang

Ari putri Gentera Sari

26. Jeung Ratna Kombala ratu

Giliran sumping pribadi

Sabab di pulo Sala tetegna

Tetegna nu dua putri

Kitu kandakanda ning carita

Waktu harita rék mulih

27. Gero dua pada matur

Ari saur Gentera Sari

Leuheung teundeut cocongoan

Engkang ayeuna jeung kuring

Meungpeung deukeut sosoan

Mangga engkang ébog deui

28. Saur Gentera Sari kitu

Ari saur Nata Dewi

Cikur jangkung bahé lenjang

Engkang mun palay jeung kuring

Sumangga ébog heulaanan

Kitu saur Nata Dewi

29. Raja Rum mesmes ngadawuh

Da engkang gé boga sindir

Munding hideunnng saba alas

Nyai ngadak-ngadak mulih

Daun tuhur di tangkalna

Na teu ras ka engkang Nyai

30. Kitu saur Ratu Erum

Gentra Sari matur deui

Ngabdi mah ngagobang ménak

Kantenan sumelang kuring

Ayeuna kuring amitan

Ka Pulo Salaka Nagari

31. Énggalna putri lalungsur

Ka luar ti lebet bumi

Gentera Sari jeung Kombala

Raja Erum lungsur deui

Sarawuh kabéh garwana

Jeung raja sindiran deui

32. Pileuleuyan sinduk kerung

Masing mindeng pulang anting

Aci tarumpang neuleuman

Ulah lila mulih deui

Lasun ringkuk ka jero darat

Lamun lami engakang pusing

33. Beulit cingir simpay curuk

Poa Nyai eujeung lali
Situ lembut lalab ranca
Ulah langkung tina jangji
Tarompét awi saruas
Mamanahan selang-seling

34. Istri dua enggeus ngapung
Sadaya sami ningali
Para emban tatanggahan
Raja Rum geus asup deui
Ngan garwana nu diluhur
Anu kantong dua istri

35. Ratna Wulan Mayang Erum
Neuteup ningali nu mulih
Mayang Erum sasauran
Ngalem aceuk Gentera Sari
Rawuh ka aceuk Kombala
Kuring mah narinang teuing

36. Enya sotéh éta maru
Asa dulur pet ku hini
Tina kaanéhanana

Éstuning beresih galih

Keur gagah téh lega manah

Keur geulis tambah sarakti

37. Kitu saur Mayang Erum

Ngalemna ka Gentera Sari

Ari saur Ratna Wulan

Rasa bener saur Eulis

Tapi ku aceuk kacawad

Ulah resep ngalem muji

38. Sahadéna ogé maru

Cacakan anak salaki

Asih batan indung bapa

Anak salaki maéhan

Ulah rék samar aya piker

PUPUH ASMARANDANA

1. Ayeuna mah hayu Nyai

Ulah rék lami diluar

Bisi cuaeun carogé

Raja geus ka padaleman

Engké ditu sasuran

Énggalna sang putri asup

Malebu ka padaleman

2. Para emban geus ka bumi

Upacara gulang

Di lawang rahu laperes

Teu acan ngadegkeun upas

Keur dina mangsa harita

Geus naléndra raja Erum

Jenengan Sang Raja Yuta

3. Mursada keur murangkalih

Engké jeneng nya Raja Yuta

Jenengan ramana baé

Kitu gening carita

Pangarangna Ratna Wulan

Sareng Putri Mayang Erum

Putrana raja siluman

4. Nu ngaran Raja Yoman

Ari Raja Rum harita
Dina bangku seug nyangkéré
Ngintip kasauran garwana
Api-api kulem raja
Pok sumaur Mayang Erum
Ka néna putri Ratna Wulan

5. Jeung engké pisaur deui
Kuring wuruk piluangeun
Da gening asa bener gé
Ku kersa engkang kacawad
Kawantes putra siluman
Tacan nyaho tindak tanduk
Nyaluntang kirang babasan

6. Engké mah geulis binangkit
Keur lenjang asak panalar
Nu matak nyawad aceuk téh
Ratna Wulan ngadelekan
Ngalieus bari ngandika
Éta manah Mayang Erum
Henteu nurut omong urang

7. Ulah resep ngalem muji
Ngagungkeun ka anu lian

Nya sing hadé awak manéh

Ulah ngomong lalawora

Matak réa anu ngéwa

Geus puguh lamun ka maru

Marukan téh hadé éta

8. Puguh ka musuh badis
Bieu omongan manéhna

Ngalem deui ka kami téh

Pagar téh ahli panalar

Geuning kitu cek manéhna

Sami ngadelék téh giruk

Omong manéh kaliwat

9. Mun ngomong ka Gentera Sari
Cara bieu nya pangucap

Meureun manéh dijejewét

Sabab gagabah omongan

Mudu bener ucap lampah

Mana montong ngalem batur

Nya ngurus awak manéh

10. Da geus takdirna yén jalmi

Perwingina béda-béda

Anu hade anu goréng

Ibarat Ratna Kombala

Geus bagiyana gagah

Jeung Gentera Sari pinunjul

Moal beunang diturutan

11. Sabab takdirna pribadi

Ari ayeuna manéhna

Sing hadé pikir jeung omong

Ulah mihadé nu lian

Nya ngurus awak sorangan

Masing éling ka yang Agung

Da manéh geus jadi islam

12. Tanda nyaah kana diri

Kudu daék jadi islam

Tanda nyaah kana diri kudu daék sambahyang

Sambahyang gé sing nyaho

Nyaho pardu rupanana

Bisi nambahan doraka

Doraka téh salah laku

13. Cilaka salah pangucap

Sakitu lahir néng putri

Mayang Erum teu ngajawab

Rakana ngupingkeun baé

Piwejang néng Ratna Wulan

Ku rakana geus ka manah

14. Sang putri mendek ningali

Raja Erum seug ngandika

Nya bener saur Nyai téh

Mayang Erum pék wurukan

Kana sagala urusan

Enya sotéh éta maru

Ka Enéng éta ngawula

15. Sumawona ngaji ngabakti

Geura ngaji tuturutan

Tuluy kitab gedé

Nyai masing tamat quran

Masing datang ka hatamna

Quran nu tilu puluh juz

Pék araji masing tamat

16. Supaya hatam ka tampi

Ulah hatam teu katampa

Mudu tampa raos baé

Tumarima kaawonan

Tampanan rahmatna Alloh

Ulah tumarima suwung

Tumaninah teu rumasa

17. Sakabéh manusa doip

Éta Nyai bisa hilap

Lampah ibadah sing hade

Da urang manusa hina

Sanajan Ratna Kombala

Gentera Sari panyakitu

Sumawona engkang pisan

18. Mana Nyai ari muji

Ulah érék salah tékad

Kanu ngadamel urang kabéh

Lain bet muji sasama

Éta gé Nyi Ratna wulan

Ka Nyai nyaur sakitu

Sangkan gumati nya lampah

PUPUH KINANTI

1. Ieu carios geus tutup
Tuladanana geus abis

Teu aya deui lajengna

Aya gé tambahna dangding

Sim kuring bari diajar

Mendak tina lejar galih
2. Cariosna gé dilajur
Enggeus sa éling-éling

Eukeur digawé gé nyelang

Ngan kawih anu ka éling

Paculeun eukeur dilanglang

Bet weuteuh euweuh nu maling
3. Ari geus kolot sok linglung
Loba pisan nu ka éling

Henteu rasa ku bakal hilang

Ngan dunya anu dilingling

Saban wengi mudu langlang

Mulang sok enggeus dipaling

4. Kapalang diajar lagu

Geus henteu nyarios karugi

Turta ngararaga minyak

Taya kagableg sim kuring

Nyiru gedé pamoéan

Nu terang kuring musapir

5. Kebo alas saba gunung

Mendak-mendak aya patih

Méong congkok saba goah

Cing kuring atuh paparin

Piring leutik wadah uyah

Puguh isina mah kuring

6. Leresna ka petok bengkung

Mawi diajar ngagurit

Dempet bilik dipakuan

Rada kapéped sim kuring

Liwet ajur disendokan

Lampah kieu sotéh kuring

7. Melak lalab dina situ
Sakalangkung jisim kuring
Mubuy bedog cobék lalab
Raripuh ari nu miskin
Manuk tukang saba reuma
Ieu gé uyuhan teuing

8. Ranggap parat nyarung lauk
Susuganan aya milik
Tali kulitangket raga
Kuring walurat téh teuing
Surawung aya nu hilang
Aya pasiha ka kuring

9. Hayam tagun saba gunung
Sakitu panghégar kalih
Manuk beureum saba manjah
Sapamundut enggeus yakti
Lempah ajur digulaan
Terangna buburuh kuring

10. Lauk situ gepéng hulu

Ngalelewa anu nulis

Kawasna ngadeleg sawah

Lain ogoan mah kuring

Haréndong jadina dahan

Teu boga adeuh nu nulis

11. Ngarandu asak dipupu

Ngapur omongan nu nulis

Rampadan pérak rusa

Asa dialem nu nulis

Cau gunung ka reuma

Lelewa reueus nu nulis

12. Tanduk imah jangkar rasa

Lampah nu nulis lekasan

Cakung lembut saba ropet

Rucat-rocét beunang nulis

Pangapunten ka sadaya

Ka sakur anu ngaruping

13. Kanu anom kanu sepuh
Rék ngerewih nu ngagurit

Sumawonten ka nu maca

Hatur salam sadayana

Ka sadaya nu mayunan

Reh kuring seja amitan

14. Sinareng panutup saur

Ka sadaya anu maca

Sim kuring hatur uninga

Baktos jisim kuring

Di Ranca Bendem matuhna

Nu katelah Hasan Basri

15. Pamugi lulus rahayu

Salamet anu digurit

Sarawuh nu dicarita

Sinareng nu nulis deui

Ulah kasorang ku hama

Ti lahir ka batin

16. Pamugi balai jauh

Pamugi ulah kapanggih

Kasadaya neda hampura

Rumaos bodo téh teuing

Ananging ari paneda

Dumugi parek rejeki

Boh bilih aya lepatna

Nyebat katara teu uni

Wayahna baé hampura

sareng anu salah deui

aya kaliruna tulis

17. Isina mah liwat langkung

Ningal beubeunangan nulis

Rocekl kawas tapak hayam

Bener saé da geus bukti

Nu nulis enggeus lekasan

Dikumaha da geus kitu.

18. Pangapunten jisim abdi

Ka sadaya anu nguping

Ayeuna ka tegal pandan

Geura samaktakeun ngopi

Cikur jangkung jahé lenjang

Geus paralay geura mulih

Tamat

jisim